

Notă asupra ediției

Această nouă ediție cuprinde, fără nicio modificare, prozele apărute pentru prima dată în 2005. Am adăugat acestora Exegezele critice scrise atât înainte cât și după dispariția autorului. Am păstrat într-o interpretare nouă tema copertei din 2005 care are o poveste aparte, mărturisită de Artur Silvestri chiar în prefață. Cred sincer că această carte împarte literatura în două: înainte și după Perpetuum mobile. Fie ca Dumnezeu și soarta acestei cărți să-mi dea dreptate.

M.B.S.

ARTUR SILVESTRI

**PERPETUUM
MOBILE**

Piese improvizate pentru violoncel și oboi

Ediția a II-a îngrijită de
MARIANA BRĂESCU SILVESTRI

Ilustrații de **Vasile CerCEL**

Cărți de proză apărute în 2009

ARTUR SILVESTRI

**Frumusețea lumii cunoscute. Zile
de neuitat**

ARTUR SILVESTRI

**APOCALYPSIS cum figuris. Șapte
nuvele fantastice cu prolog și epilog**

ARTUR SILVESTRI

**PERPETUUM
MOBILE**

Piese improvizate pentru violoncel și oboi

**Editura Carpathia
2009**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României**

SILVESTRI, ARTUR

**Perpetuum mobile: piese improvizate
pentru violoncel și oboi / Artur Silvestri**

București: Carpathia Press, 2009

ISBN 978-973-7609-48-9

821.135.1-32

© CARPATHIA, 2009

Taina noastră

*Dintre toate cărțile pe care Artur Silvestri a apucat să le publice, „alcătuirile” din **Perpetuum mobile** mă emoționează cel mai adânc. Aș putea spune că le-a scris lângă mine, despre mine și mai ales despre noi. Aceasta dacă m-aș opri la ceea ce se vede, într-o primă ochire, la suprafață. De fapt, cartea nu este **despre el, despre noi, ea ne conține** într-un mod profund, tulburător și greu de explicat. Precum pictorii din alte vremuri care știau să pună în fresce trimiteri, citate recognoscibile, care dau „cheia” pentru privitori sau, dimpotrivă, încifrează pentru vecie o semnificație.*

*Cititorii și dintre ei cei mai avizați, scriitorii, vor descifra în paginile cărții misterul timpului, al scrisului, al cuplului mitic. Unii au și făcut-o în pagini extraordinare chiar în exegezele critice care însoțesc această carte. Dar eu știu, **doar eu știu** pentru că am fost acolo împreună, și împreună am rămas și în această carte, că micile bijuterii zăvorăsc pentru vecie o taină: taina noastră.*

*La modul orgolios feminin: știu că am fost, deopotrivă cu scrisul, fără să-l concurez ci inspirându-l, **Belle qui tient ma vie, Steaua mărilor**, femeia cu ochi aquatici desprinsă din*

*Renoir, că am privit împreună, în tăcere, scriitoarea de semne, că am urmărit pe cer cu uimire mașinăria zburătoare și ne-am ascultat, cu tulburare, pașii într-o noapte târzie, pe muzică de jazz. Ca o scoică aș putea închide **povestea**, perlă prețioasă a inimii mele și aș păzi-o pe tot restul vieții și acolo ar rămâne pentru vecie. Taină definitiv zăvorâtă. Taina noastră.*

*Dar nu doar aceasta este ceea ce simt eu despre **Perpetuum mobile**. Simt că e o carte excepțională, o bornă în lumea scrisului. Nu numărul de pagini dă dimensiunea unei cărți ci noutatea, profunzimea și semnificația ei. Mulți vor crede că e o exaltare și-mi vor da circumstanțe atenuante, poate. Nu-mi pasă, pentru că știu: dacă această carte s-ar fi născut într-o limbă și o literatură de circulație și într-o zodie bună, destinul său ar fi fost să împartă lumea cărților în două: **înainte și după Perpetuum mobile**. Doar pentru atât un scriitor ar merita să rămână în literatura universală și istoria are destule exemple care-mi dau dreptate. Dar pentru că această carte n-a avut acest noroc, trebuie ca eu să o trimit către lume, în engleză, franceză, italiană, spaniolă, rusă, chineză, arabă... Și o voi face!*

Mariana Brăescu Silvestri

Artur Silvestri

*Recită azi, 13 octombrie 2005,
la cincisprezece ani de când
l-am întâlnit pe Îngerul Păzitor*

Un țărm care nu se găsește pe nici o hartă

Perpetuum mobile este cartea pe care nu m-am gândit că am să o public la începutul lunii octombrie, în acest an. Ea nu încăpuse în nici un plan alcătuit înainte, de fapt niciodată, fiindcă nici nu știam că se va întâmpla să existe într-o zi. Am scris-o în septembrie, acum, în câteva după-amieze însorite și senine, pe o plajă la Marea Neagră, acolo unde Europa privește gânditoare către Asia. Și eu priveam îngândurat – fără să știu că voi apuca să mai scriu încă o carte de povestiri – către

*valurile fără sfârșit ce se orânduiau într-un mister al timpului rotitor pe care nu aș fi putut să-l deslușesc chiar dacă m-aș fi străduit. La început, fuseseră câteva propoziții însemnate în caiet, așa cum fac de fiecare dată când există câteva clipe fără vreo obligație imediată, stăruitoare. Începuseră să se organizeze în felul lor, având probabil un sens ce îmi scăpase pe moment; apoi, mi-am dat seama că apăruse și **un ton ieșit din împreunările de cuvinte**, ca un fel de muzică interioară ce cânta de la sine, ca o suită aflată în afara mea dar ascultată ca venind dinăuntru. Când am înțeles că există **un strat ca de ape ascunse** pe care îl ghicisem cu mâna ca și cum aș fi învățat bagheta din lemn de scoruș, ca un solomonar, m-a cuprins un fel de înfrigurare și o specie de uimire; o stare de navigator singuratic ce întrezărește, undeva, departe, un țărm care nu se găsește pe nici o hartă.*

Tot înaintând, fără să cred, totuși, că voi avea ceva mai mult decât niște exerciții de cabinet, ce vor sluji cândva, poate

niciodată, am băgat de seamă că, într-un anumit fel, între toate aceste propoziții, adunate sumar în *ceva* nedefinit, se bănuiau câteva conținuturi obsedante. Era, deci, **o carte**, adică o construcție neîntâmplătoare, adunată – în forma ce o puteam doar întrevedea – după anumite potriveli între gânduri, cuvinte și idei. Nu știam nici măcar cum se numește și numai târziu, când aproape că începuse să capete un chip, mi-a venit și cea dintâi fărâmă din numele ei. A venit, însă, într-o hieroglifă neobișnuită, direct în limba franceză. I-aș fi putut zice, astfel, **Pièces impromptues pour violon et haut-bois**. Ascultând această formulare apărută în gând fără motiv, am înțeles că un reazem spre a-i atribui semnificație finală exista, totuși, oricât ar fi părut de neobișnuită alăturarea de cuvinte. Acestea și erau, la drept vorbind: niște **piese improvizate** pe unde curge o melodie tristă, indefinită, de vioară și oboi. Nici astăzi, când s-a încheiat acest acces nefiresc care a eliberat această carte mică din locurile

*unde ea exista, poate, în lumile ipotetice, nu îmi dau seama cum se născuse această muzică ce adunase și constituise nedeslușitul dintre cuvinte. Titlul i l-am dat ceva mai târziu, după aproape o săptămână, când nu mai era, de fapt, nimic de adăugat decât, poate, încă un semn de hieroglifă care să aducă totul într-un strat și mai necontingent. Originea acestei alăturări nu mi-o pot explica. A venit pe când căutam o ilustrație pentru copertă și când, amintindu-mi de picturile, neobișnuite, ale lui Gerard Carta (pe care mi le prezentase esoteristul François Almaleh, un fel de „apostol al Straniului“, locuitor în Franța sub-lunară) am zărit, între vreo câteva zeci, și una care mi se părea că aproape este ruptă din materia mea originară. Se chema **La Faiseuse du Temps** și pecetluiește astăzi înfățișarea exterioară ce a căpătat cartea, fiind încheiată. Era parcă descifrarea gândurilor, în limbă tainică, pe care le așezasem aici, un veșnic început care se naște ca să poată dispărea, renăscând; un fel de **pecete de inel** care*

identifica – prin apăsare în ceara roșie încălzită la flacără – de unde vine o poruncă și cum anume va trebui să se mențină dincolo de timp, dacă ea a venit: și se cunoaște.

Această formulare, de înțelesuri comprimate, mi s-a părut că trebuie să se-ntărească până la urmă, în vreun fel și am adăugat, la unele dintre aceste alcătuiți, câte o ilustrație care, deși nu le explică, le completează. Le spun **alcătuiți** fiindcă, la drept vorbind, nici nu știu prea bine ce sunt. Ar fi putut să fie **proze** (și, până la urmă, vizionate de sus, așa și par) sau, înaintând mai mult, un fel de **povestiri**. Dar ce se povestește aici, dacă ar fi să privim totul cu măsurile epicii curate, unde, ca să ai poveste trebuie să ai evenimente și personaje care, în ultimă analiză, nu sunt?

Și, totuși, un fel de **poveste** există, dacă mă gândesc bine. Este o epică de stări evanescente, la limita contingentului și o înșiruire enigmatică de episoade sufletești tot atât de puțin explicabile ca și mișcările

aparent ininteligibile ale Naturii. Să fie acesta **mesajul sufletului natural**? Poate că, într-un anumit fel, acesta ar putea să fie. Un **suflet** care, existând aici, poate fi înțeles și în alte părți, din Lumea Largă, oriunde se găsește acest **alfabet straniu** care face să se poată comunica de la om la orice alcătuire ce aparține **viului**. De-aceia, poate, am adăugat – ca să confirm această ipoteză și chiar s-o și întăresc – câteva vorbe despre ceea ce scriu: **cuvintele altora**. Le-am așezat la sfârșit și am selecționat ceea ce mi se părea, până la urmă, că li se potrivește. Căci și Jean François Samlong și Patrick Cintas sunt oameni care scriu în marginea apei, adică acolo unde Timpul își deslușește altfel marele mister al sfârșitului fără început. Și ei, ca și mine, poate că, odată, vor fi înțeles, într-un fel, sufletul natural care ne definește ca un fel de entelehie.

Când am ajuns aici, am socotit că, în ceea ce mă privește, cartea se încheiase. Avea tot ce îi trebuie ca să existe și nu mai rămânea de făcut decât gestul fundamen-

tal, adică să-și dobândească un chip definitiv și, tipărindu-se, să se nască. Dar până să înaintez în acest fel, am lăsat-o câteva zile la o parte, aproape că uitând de ea dar, de fapt, gândindu-mă dacă existența ei are vreun rost și dacă într-adevăr există o rațiune de a o face să apară la lumină. Ca și în alte rânduri, nu am dat-o nimănui să o citească fiindcă, în sinea mea, am socotit întotdeauna că soarta oricărei **lucrări**, de orice fel ar fi, nu este în mâna nimănui decât a Celui ce a insultat-o. Curând, mi-am dat seama că nu aș avea nici un argument ca să rămână așa cum era, în **limbul literaturii indefinite** și că va trebui să o tipăresc. M-a îndreptat către această concluzie însăși enigma ei de întocmire: apăruse fără a se anunța ca și cum ar fi fost nu adăugată treptat, ci **poruncită** și se scrisese parcă printr-un miracol fără măcar să-i pot calcula în vreun fel **proporțiile și principiul de a fi**. Acesta însă mi se deslușise, într-un anume fel. Ea continua **Apocalypsis cum figuris**, dar era o carte târzie, de

bătrânețe și poate și de înțelepciune, în orice caz de **resemnare**. Tot ceea ce nădăjduisem că voi afla prin revelație, miracol sau prea repede deslușire, se arătase că nu a fost cu putință; rămânea ceea ce întrevedeam acum, adică sensul impenetrabil al Lumii tradus în Timpul necruțător și în veșnica repetiție unde noi apărem doar o indefinită fracțiune de secundă.

Abia când am recitat totul ca un grădinar ce trebuia să se-ngrijească de toate cele ce îi sunt în seamă, am înțeles că, totuși, o anumită agregare se constituise până la sfârșit. **Piese** improvizate aveau, deci, ceva care le unificase și le făcea să se așeze împreună cu o posibilă coerență.

Întâi de toate, ele arată o anumită percepție a timpului, văzut ca Elementul principal ce definește viul; toate încep și se orânduiesc în funcție de timpul unde s-au ivit prin potrivirea neînțeleasă ori într-un anume timp din infinitele lumi posibile. Să fie însă acestea mai mult decât o ipoteză? Și, dacă le-am putea înțelege ros-

*tul de a fi, atunci însăși enigma ce ne înconjoară s-ar fi putut dezlega? Aceste întrebări nu au apărut niciodată aici enunțate atât de clar, dar ideea însăși ce ne spune că toate se repetă ori, în timpuri paralele, pot să fie altfel deși par a fi aceleași, s-a evocat și ea, câteodată, fără a se stăruii. Există, prin acest mod de a introduce **cheia înțelegerii**, și o anumită antropologie schițată, poate chiar și mai mult decât aceasta. Căci repetițiile sunt, de fapt, **tipare imutabile**, scheme universale și chiar un fel de mecanisme neînțelese ale lumii unde noi ne aflăm, poate, doar ca **ocazie, materie și obiect**.*

*Dar această varietate de agnosticism care ar fi putut să exprime, de fapt, filosofia de aici, se împrăștie, până la urmă. Căci oricât ar fi esența lumii de impenetrabilă, **Cuvântul** este cel care biruie, include și purifică și extrage totul din contingent spre a-l aduce dincolo de timp, în straturile ce nu pier.*

Privită astfel, mai de sus, de acolo unde toate își capătă proporțiile adevărate,

*aceasta este, poate, și o carte a Scriitorului,
adică a enigmei care, **unind pe cele de jos
cu cele de sus**, ne sustrage de la moartea
definitivă, care înspăimântă.*

septembrie 2005,
Albena, Bulgaria
Hotel Laguna Beach

Belle qui tient ma vie

Scriitorul își așezase mai bine foile de hârtie, stiloul și ochelarii, apoi își scoase din buzunarul de la piept pachetul de țigări și bricheta. Le purta întotdeauna în vesta lui obișnuită, asemănătoare unui șorț de zidar; acestea erau uneltele lui, asemănătoare cu echerul și nivela de apă sau cu firul de plumb. Putea să măsoare, cu ele, ceva din tot ceea ce – fără să știe despre ele când

începe să scrie – îl înconjurau din toate părțile? Nu își putea da seama, aștepta doar, de fiecare dată. Uneori aștepta puțin sau, mai bine spus, nu aștepta deloc. Cuvintele veneau cu el, îl însoțiseră și abia așteptau să fie așternute pe hârtie, ca să existe. Altele, aștepta mult, fără rost, neliniștit că, poate, le-o fi pierdut. Dar, până la urmă, într-o clipă indefinită, cuvintele veneau în cele mai diferite înfățișări, ascunzând sau descoperind idei, chipuri, uneori chiar și o poveste. Povestea cui? Întotdeauna – povestea lui.

Cel mai adesea, acestea se petreceau noaptea, fără să-și fi putut explica niciodată dacă este doar obișnuința sau este vreo potrivire. Se gândise câteodată că, poate, și fiindcă **făpturile lui, care îi vorbeau**, aveau ceva sub-lunar, secret, uneori nefiresc și, poate, și fiindcă poveștile lui, sau despre el, erau un fel de enigme. Dar ideile? Până la urmă și

ideile aveau ceva eretic, necunoscut sau poate mistic. Era un om religios, așadar? Cine știe, probabil că era, ca orice altă ființă vie în a cărei alcătuire exista și ceva din **Cel ce o făcuse posibilă**. Înțelesese aceasta cândva, nu foarte demult, fiindcă i-o spusese, ani de-a rândul, o vietate misterioasă care, trăind lângă el, apucase să-i vorbească în felul ei nedeslușit, povățuindu-l despre toate acestea și despre toate câte ar fi putut să existe, pentru el, pe Pământ. Erau gânduri simple și clare, ca o apă limpede ieșind din izvor. Acum acel **Înger**, căci fusese un înger, nu mai era aici. Îl plângea adeseori și îl purta în gând întotdeauna și câteodată simțea că bunătatea lui nemărginită mai poate să ajungă aici, până la el, și să-l ocrotească într-un fel nedefinit. Dar amărăciunea nu se putea înlătura; îi rămânea numai hârtia și stiloul.

Privise lung către mare, peste terasa pustie unde alesese să se odih-

nească, să-și bea cafeaua de după-amiază, și să scrie. Privise și peste șirurile de umbreluțe multicolore, peste lizierele de copaci necunoscuți, peste șesurile de nisip unde, foarte departe, i se păruse că distinge spuma valurilor care se sparg, întâlnindu-se unul cu altul, îmbrățișate prin hazard.

În direcția aceea nelămurită ar fi trebuit să fie un orașel întins pe terase, despre care citise odinioară, demult, pe când era tânăr. Îl și întrezărea acum, exista încă, era acolo. Nu trebuia să-și imagineze nimic. Luă stiloul de pe masă, își așază mai bine hârtia sub palmă și începu să scrie: *În după-amiaza aceea senină și luminoasă, cine s-ar fi apropiat, datorită imprudenței sau curiozității, de Palatul de Vară, ar fi putut vedea, venind în jos, pe o cărare, dinspre faleză, o pereche neobișnuită, un bărbat și o femeie, pe care cei din partea locului nu îi mai întâlнисeră niciodată. Pășeau ușor, calm, poate*

că tihnit. Domnul purta un costum de bumbac, de culoare deschisă, larg și încăpător; părea un avocat în vacanță sau un profesor de la școlile mari ale Apusului, sau poate și una și alta. Ar fi putut purta o pălărie de pai, cu bentiță lată deasupra borurilor, dar nu o avea la el, poate nici nu o avea deloc. Ținea în mână o carte, nu prea groasă, cu copertile de carton cenușii. Nimeni nu putea să-și dea seama ce fel de carte era aceasta, decât numai el și cu ea. Cu mâna cealaltă îi ținea, conducând-o cu atenție, mâna ei. Doamna părea că ar fi ieșit dintr-un tablou de Renoir, cu chipul ei strălucitor și ochii mari, verzi, sau albaștri?, indefiniți în lucirile lor de ape necunoscute. Purta o rochie ușoară, dintr-o pânză fină, liniștitoare, și, pe umeri un fel de capă de catifea în albastru de Prusia. Coborau încet, ocolind pe lângă Pavilionul de după-amiază, pe poteca îngustă, aproape de turnulețul parcă precipitat în surplombă, lângă échaugette. O ajutase să coboare,

ținând-o de braț și arătându-i unde să se sprijine pe balustrada de lemn, cu mână continuă în torsadă.

Acum ajunseseră pe debarcader, în soare. Doamna deschise o umbreluță de culoare roz, dintr-o textilă țesută cu ochiuri mari. Se sprijinise de bara de metal și privi în jos, către adâncurile mării, indefinite, apoi către plaja pustie, cu pietre mari, unde se întinseseră năvoade tivite cu frânghie și câteva lotci. Nu văzură pe nimeni în jur, chiar și atunci când se străduiră să distingă măcar o siluetă, mai departe, către casele mărunte, văruite, acoperite cu olane roșii, aproape asiatice. Nici Regina nu se găsea la Palat. Tăceau împreună. Și priveau norul subțire, gânditor, întins ca o scriere tainică, pe deasupra lor către golful unde, acum, în acest timp, nu se afla nimeni. Ea își lăsă capul ușor către spate, fericită. **Parcă am fi într-un roman!** – spusesese, cu voce scăzută, aproape șoptită. **Suntem într-un roman!** – îi răspunse el, senin, liniștit,

poate visător. Și amândoi își închipuiră, în aceeași fracțiune de secundă, cum, din vârful peniței scriitorului, continuau să curgă, indefinit, reci, implacabile, zilele vieții lor.

Deus ex machina

Era *vara încețoșată*, un anotimp care nu se găsește decât în Pontul Stâng, pe malul Mării Negre. Aici, septembrie vine cu zile luminoase, călduțe, prelungi și cu un aer îngăduitor, dar trist, căci lasă, încă de pe acum, să se simtă în nări mirosul neliniștitor al vegetației moarte. Valurile sunt, uneori, frământate și uimitor de intense, apele se ridică ritmic din ce în ce mai vizibile; dar vântul pare că nu este pe nicăieri.

Dinspre mare vin, aduse de curenții necunoscuți, valuri de aer amintind ceva nedefinit, poate o putreziciune de plante smulse de la locul lor, poate altceva, ce nu cunoaștem și nici măcar nu putem pătrunde cu gândul; un *ceva* simbolic și misterios.

Pe întinderea plajelor tot mai pustii, marea își face loc mai întins, măturând suprafețe noi, neatinsse până atunci. În urma ei, – acolo unde nisipul rămâne ud și compact, iar spuma abia apucă să se împrăștie înainte de a fi înlocuită de alta, venită aproape în aceleași ritmuri de vâsle necunoscute – rămân meduze fumurii, alge verzi ca niște palme destrămate, stranii tufe mici ieșite din plantațiile așezate de **Cel ce le seamănă pe toate**, o lume despre care am fi vrut să știm, și s-o vedem, deși întotdeauna ne scapă înțelegerii și rămâne de negăsit. Lumea aceea apropiată, dar necunoscută; una din multele lumi paralele cu noi, trăind în alt timp ori, mai degrabă cu alt timp și în altă percepție a

lui, o lume cu altfel de tipare decât timpul nostru, poate confuz, poate blestemat. Văzută din locul în care se găsea, linia orizontului părea să închidă golful cu încă o jumătate din linia lui concavă: cealaltă jumătate. Un fel de cerc straniu sau, dacă ar exista o altă geometrie decât cea a formelor vizibile, un cerc aproximativ, imagine a perfecțiunilor nedefinite ce se găsesc pe Pământ. Departe, în zare, acolo unde nimic nu mai este decât în imaginație, nu se distingea nici măcar un punct nesemnificativ. Numai târziu, peste nu se știe câtă vreme, parcă un contur de vapor ori, poate, de barcă cu pânze începu să se întrevadă. Să fi fost adevărat? Nu putea să știe precis. Dar simți, fără să își explice de unde îi apăruse, spaima omului de lângă ape în fața necunoscutului care, prin fața ochilor lui, se arăta o fracțiune de secundă, posibil **Deus ex machina** neconsumat până la capăt, poate doar închipuit.

Sau presupus. Sau, poate, hotărâtor.

Poco loco

Ce să fie acolo? – păreau să se întrebe, din ochi, trecătorii, auzind muzica violentă, gălgâitoare, euforică, aproape primitivă. Nu se mai pomenise până astăzi, aici, acest sunet țâșnit, vital, parcă miraculos. Și ei se priviră întrebător. El se gândi că este doar o bandă de magnetofon cu muzică ritmată; era, însă, neobișnuit cu acest mod de a se arăta bucuria, când vine dintr-o dată, ca o ploaie vara,

după seceta prea lungă. Dar ea îi propuse să se apropie.

Nu erau doar ei între curioși. Pe terasă, în fața restaurantului cu ferestrele largi deschise – ca într-un club dintr-o colonie, unde, înăuntru, aerul se îmbospăta cu palete, mișcându-se lent, ale lămpii din plafon – se adunaseră o mulțime de bărbați și femei, prea puțini tineri. Își făcură loc și ei, alături de alții. Și priviră uimiți. În mijlocul sălii întinse, pe un mic podium oval, vopsit în roșu aprins și luminat de un reflector ca de spectacol, se agita o femeie mai degrabă scundă, îndesată, îmbrăcată într-o rochie de plajă, poate că din in sau din cânepă, în culori atât de diferite încât păreau o copie în textilă după tablourile lui Siqueiros. Cânta, atunci, în acea clipă; era adevărat. Doar orchestra exista înregistrată din *alt timp*, de *altădată*.

Karaoke – spuse el, pregătindu-se să plece. Ea îl reținu, apucându-i

brațul ușor, ca și cum i-ar fi vorbit. Rămase, deci, și el, încă o clipă. Și, fără să-și dea seama, își aminti că ascultase în vara aceea, pe o placă de patefon cumpărată de la Paris, aceeași melodie stranie, sălbatică, fără ritm aparent, aproape strigăt șoptit. *Homenagem a Vinicius. Tempo feliz*, o bossanova. Se trezi fixând cu atenție și sunetele și cuvintele. Timpul fericit, pomenire pentru poetul ghitarelor triste, euforice, tânguitoare, gând arhaic tradus în arpegii gătuite. Și în interiorul acestui ceremonial – femeia mărunță, necunoscută, trăind clipa de beatitudine. Cine să fi fost? Nimeni nu o cunoștea. Venise acolo fără să se prezinte, alese muzica privind atent indexul de la tonomat, îl programase și, în aceeași clipă, începuse să cânte la microfon ca și cum n-ar mai fi fost de aici, ci **de acolo**, din lumea aceea imaginară **unde ea nu mai era ea**, ci proiecția ei, poate iluzia secretă, misterul imaginației.

El o privea din ce în ce mai atent și înțelese de unde știa melodia aceea sălbatică, ritmată în moduri voit disproporționate. *Crede că este Leny de Andrade* – răspunse ea, liniștită, parcă știutoare.

Totul li se părea o magie păgână, de catedrală din colonii. Era timpul ei de atunci? Ori *timpurile fericite*, vrăjite, ale tuturor, țesuți ca într-o pânză de păianjen, în fantasmalele poeziei sacadate? Nimeni nu își putea da seama, dar nimeni nu va putea uita clipa de nebunie, viața suspendată între două lumi, *poco loco*, timp desfăcut, destrămat, renăscut ca după descântece.

Fugit nox

Începuse să răsfoiască un carnet de însemnări fără să se poată gândi cu precizie la o anumită idee și fără să își poată aminti ce anume îl adusesese aici. Poate senzația de tihnă indefinită, ora de răgaz. În acea după-amiază senină, ar fi vrut să citească poezii de Mallarmé ori să privească ilustrațiile unui album de Magritte. Dar nu avea nimic potrivit la îndemână, poate doar acel îndemn mis-

terios, apărut treptat, căutându-și gestul care să-l definească. Încercă să-și amintească versurile preferate și reținu, după o vreme, doar melodia lor legănată, ieșind din alăturări de cuvinte rare, aproape nepătrunse, parcă rămase de odinioară, pronunțate într-un fel de limbă pură, *limba lui Adam*.

Apoi, i se păru că începuse să le audă. Să fi fost adevărat? Privise în jur, din balconul unde se odihnea pe fotoliul împletit din nuiete și nu reuși să își dea seama de unde venea muzica aceea de flaute, îndepărtată, poate vagă, totuși cunoscută. Se concentrase ca s-o înțeleagă mai bine: nu, nu era o iluzie. Acum ajunsese să o asculte mai atent și să o distingă în zumzetul sunetelor întâmplătoare ce veneau de pretutindeni. Părea că se adunaseră undeva flaute diferite, ca niște cântăreți cu timbru mai gros ori mai subțire, basuri și soprane, voci reduse la sunet fără cuvânt, colorând cu rit-

murile lor, când săltate, când tânguitoare, lungile ore fără nici un conținut deslușit. Ascultase până acum mișcările unitare, de tutti in allegro, flaute consumând la unison, în patru măsuri; apoi, crezu că distinge o intervenție de clavecin și de bas pentru ca, puțin mai târziu, să se mire de reperițiunea schimbărilor de solo și tutti, întrerupte de un fel de recitativ fără cuvinte, ca de voce metalică solitară, monolog legănat, prelung, stins într-un târziu în alte mișcări armonice și răspunsuri proporționale, inegalități ritmice în adagio, balans în trei, apoi în patru și, în cele din urmă, în cinci, succesiuni scăzătoare, *L'Estro Armonico*, afectuoase, pauze silențioase, conversații în *trioletts de croches*, umbră de motet, ecou spiritualizat, muzică de cameră, ciacconă, gigă, *la petite manière*, lupta calmă, a părților distincte, *Fugit Nox*.

Ce este aceasta? – întrebase ea. Și el îi arătase cum, în **Salle de cent su-**

isses, la Tuileries, Joseph Bodin dădea semnalul să înceapă concertul pentru cele cinci flaute – traverssiere, fără basse, fără violoncel, fără clavecin și oboi, *à la règle d'or*.

Și ea îl văzu atunci pe Rege, între curteni, distingându-l cu greu printre perucile pomădate și între costumele scumpe, de brocart. *Este Ludovic al XVI-lea, nu-i așa?* — întrebase îngândurată. *Da* — zise el.

Călători în văzduh

Stăteau fără grijă, în marginea bazinului de înot, lungiți pe șezlonguri. Căldura îi toropise. Uneori, mai priveau către larg cum valurile se adăugau fără sfârșit, unul după altul; timp în curgere vizibilă, viitor devenit trecut, în nesfârșitul prezent care nu există.

– *Cum pot să zboare cu aceste mașinării?* – întrebă ea, privind mirată marea libelulă de pânze ridicată în zbor,

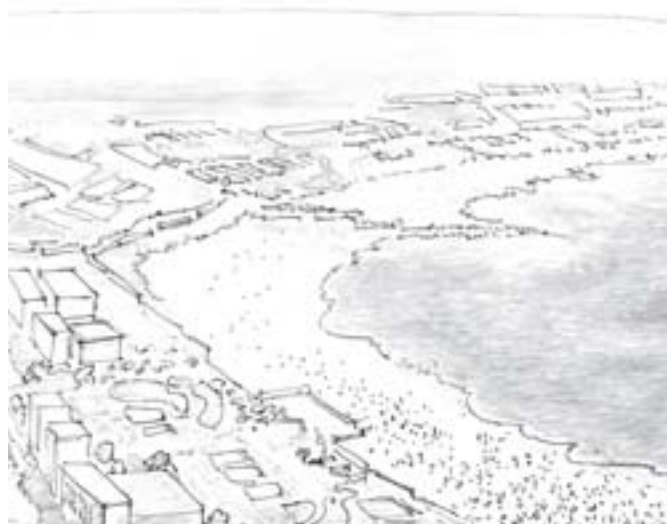
deasupra plajei. Asculta, cu uimire, sunetul ritmic al motorului ce abia se distingea, venind de departe, de acolo, de sus.

– *Seamănă cu avioanele primitive* – observase el, surprins că nu își dăduse seama până acum că această asemănare ar fi fost posibilă.

Deasupra lor evolua, în itinerariu aproape canonic, repetându-se parcă la nesfârșit, un fel de liliac uriaș, ca o mașină fără portiere, rămasă doar cu cele patru roți de cauciuc și motorul cu elice, vizibil de la distanță. În scaune, așezați unul în spatele celuilalt, doi aviatori, cu chipul nedefinit sub ochelarii mari, ca de motociclist ori ca al unei insecte bizare, cu ochiul poliedric.

Zburau de mult, dar nimeni nu se gândise cu prea multă stăruință la ei, până atunci.

De acolo, de la înălțime, oamenii se vedeau ca niște soldați de plumb pe masa cu jucării din copilărie. Privea în jos și pentru prima oară în viață înțelese

euforia pe care își închipuise că o încearcă păsările în zbor. Simțea cu acuitate vântul mai puternic al înălțimilor, aparținând unui alt fel de climat decât cel cunoscut până acum câteva minute. Și peisajul își modificase proporțiile și linia orizontului era parcă mai departe. Văzu, ori i se păruse că vede, ceea ce omul de pe pământ nu bănuia ori nu știa nici măcar că există, acolo, în depărtările de dincolo de zări. Înainta laolaltă cu pescărușii. Și, într-o clipă neidentificată, își aminti despre povestea țării imaginare unde aterizase, odinioară, un aviator rătăcit în alte lumi, poate paralele, ajuns fără să știe acolo unde nimeni nu văzuse vreodată ce poate fi.

Eșarfa legată de mână se întinsese luată de vânt, ca o batistă fluturată în semn de rămas-bun. O privise lung, cu mirare. Nici nu-și dădu seama că în jur nu se mai auzea nimic, nici un zgomot ritmic, nici un sunet de val, că era tăcere și că, din toate părțile, îl invadaseră luminile strălucitoare.

Canon

Poate că tihna zilei ori rumoarea valurilor alcătuind o muzică nedeslușită să-l fi făcut să viseze puțin cu ochii închiși. Era ceva ca o magie pe care nu o mai încercase niciodată până acum. Începuse să vadă peisaje, scene fără mișcare și chipuri fără nume – aproape ca niște fotografii – pe care le cunoscuse altă dată, demult, poate chiar în viața lui. Părea că re trăiește momente concentrate, ce se întâm-

plaseră doar pentru a și le reaminti altădată, cândva, într-un viitor oarecare, venit abia acum fără să-l fi anunțat nimic.

Se trezise amețit, tulburat și poate chiar neliniștit, deși nu-și dădea seama prea bine ce se petrecuse. I se păru că trebuie să se ridice de pe cearceaful de plajă și să facă, fără să stăruie, câteva mișcări ce l-ar fi putut limpezi măcar puțin.

Curând, își dădu seama că înaintează în marginea apei, călcând uneori peste câte un val mai prelung și udându-și picioarele cu spumă. Înapoi, acolo de unde venea, urma tălpilor lui pe nisip de-abia că se mai puteau distinge ca niște semne din ce în ce mai nesigure din timpul care fusese. Într-un târziu, se oprise mirat ca să privească ceea ce i se păruse un joc de copii. Poate că acesta și era sau poate că fusese mai înainte și acum nu mai rămânea decât o amintire, un semn sau un ecou. Era, de fapt, ceva

nedeslușit sau neînțeleș, ca o construcție atât de veche încât marginile ei nu se mai defineau și totul devenise nu un șir de forme, ci poate doar **tiparul formelor**, schița imaginară, năluca lor. Vântul subțire și marea fără sfârșit făcuseră ca să rămână pe nisip un posibil castel, o ipoteză de crocodil, o idee de elefant. Forme doar bănuite, poate entelehii.

Când soarele aproape se lipise de orizont, se gândi că un suc de fructe i-ar prinde bine; și îl ceru. Omul îl privise atent, parcă fixându-i mișcările în vreme ce strivea cu grijă fiecare jumătate de grepfruit. Abia într-un târziu, când se terminase, vorbi într-o limbă de neînțeleș aici, în românește: „Tata era la Constantza“, adică Dincolo, în Cealaltă Țară. Spusese totul șoptit, de parcă o taină de neînțeleș ar fi voit să se arate măcar o clipă, asemeni unui fulger sclipind departe, foarte departe, peste mări.

Arătarea Zeului

*P*e continent plouase – așa își zisesese, la o vreme, observând, în lumina farurilor, mici lacuri strălucitoare în marginea șoselei. Mergeau de mult, apropiindu-se de mare, acum, într-un târziu. Mașina înainta fără zgomot, alunecând pe asfalt ca o corabie imaginară prin văzduh, dintr-o gravură enigmatică din Evul Mediu. Ori poate că făceau deja parte dintr-o gravură.

Aici plouase, într-adevăr.

Dar în Golf luna era plină, stranie, singuratică în cerul nedeslușit. O priveau cum se apropie, fascinați de forma ei perfectă și de mărimea ei neobișnuită de parcă distanțele s-ar fi apropiat ori o altfel de realitate i-ar fi înconjurat deodată. Lumina însăși începuse să capete o irizație stranie ori, mai bine zis, o concretețe anumită și o consistență inexplicabilă. Poate că ajunseseră în cu totul altă geografie. Numai marea, întrevăzută câteodată între două serpentine, când mersul era obligat la unele ocoluri, li se părea familiară așa cum o arătau sclipirile de solzi argintii, ori de metal lichid, tremurător, de cărări de valuri sclipitoare în lumina lunii.

O mai văzuse și altădată, această lumină. Dar când anume? Nu-și putea da seama, de fapt. Poate odinioară, demult, într-un trecut care i se părea tot atât de imaginar ca și viețile anterioare pe care, cândva, le va fi trăit dar nu își putea aminti, despre ele, nimic.

Ajunseseră, de fapt, fără să-și dea seama. Orașul îi și întâmpinase cu o explozie de lumini gălbui, ca de miere transformată în altă stare de agregare, răspândită pretutindeni, peste străzile pustii.

Abia când intraseră în camera de hotel începură să simtă oboseala. Ea se așeză pe marginea patului, odihnindu-și câteva clipe palmele pe pătura din textilă bogată și rămase așa, pe gânduri, până când el deschise ușa balconului și ieși. Era noapte, o noapte adâncă, târzie, neobișnuită. Se sprijini de balustradă, privind către plajă, dar fără a o vedea deslușit; auzea doar marea cu sunetul ei inconfundabil. Undeva, la depărtare indefinită, străluceau luminile pâlpâitoare, ca niște lumânări, ale unui sat ori ale unui oraș. Lumini să fi fost? Ori torțe? Ori lumânări? Și ce adunare de oameni și de case, nevăzute, dar poate doar bănuite, să fi fost aceea? Privea intens, fără a înțelege, părând că percepe doar

un fel de rumoare ca de stup de albine ce îl înconjurase treptat fără să o identifice. Și, deodată, auzise clar, lămurit și înfricoșat, un nechezat de cal, o desagă trântindu-se la pământ și o voce soldățească, aspră, poruncitoare, spunându-i să se întoarcă, acum, imediat, cât încă mai era cu putință.

Ucello

C*e frumoasă este toamna aici! Așa*
i se păruse că a șoptit doamna
distinsă, franțuzoaică, aplecându-se
către bărbatul care o însoțea. Ori,
poate, doar i se păruse. Stătea fără
gânduri pe terasa hotelului și încerca
să se trezească; țigara și cafeaua tare,
cu lapte, ar fi trebuit să-l ajute. Erau
ore de dimineață calme, fără calendar,
aproape ieșite din timp, o parte oare-
care dintr-o zi anonimă, una dintre

multele zile, fără șir, despre care nu va mai ține minte nimic. Sau poate își va aminti vreodată, cine știe când, despre pictorul fără vârstă, așezat pe un taburet în fața șevaletului pe care așternea câte o coală mare de hârtie unde, peste zi, desena, fără să le mai știe numărul, popoare întregi de păsări. Îl privea și acum, ceva mai atent, căci deodată prezența lui i se păruse neobișnuită. Poate mâna uscățivă, aproape descărnată și nervoasă, mișcându-se cu latul palmei peste coala prinsă bine în cuie, ca să nu se încrețească; sau poate profilul ascuțit, ce se alcătua precum ar fi fost el însuși desenul unei păsări ieșite din chiar gravurile lui; sau poate altceva să-l fi emoționat?

Desena tăcut, neîntrerupt și indiferent. Nu văzuse pe nimeni să îi cumpere o lucrare și nici el nu le afișa, arătând că s-ar fi gândit să le înstrăineze vreodată. Dar, cu fiecare zi, mulțimile de păsări ce prindeau viața de sub creionul lui se multiplicau cu o

stăruință uimitoare și, dacă s-ar fi însuflețit cumva, ar fi acoperit pădurile, casele și dealurile și chiar cerul poate s-ar fi înnegurat.

Așa se gândea atunci – ori i se păruse că se gândise astfel – rămânând cu ochii ațintiți în gol și frământând, fără să-și dea seama, între degete o bucată de pâine. Nici nu observase că aproape de el, pe masă, venise în zbor o vrăbiuță. Îi era foame? Îl privea dintr-o parte, ridicând puțin din cap, așa cum privesc păsările. Și el o privi puțin, fără să-i caute linia ochilor, ca să n-o sperie. Și, ușor, mișcându-se cu grijă, îi aduse pâinea mai aproape. Ea începu să o fărâmițeze cu vârful ciocului și, peste câteva clipe auzi cum, de jur împrejur, forfotind din aripile grăbite, începură să sosească stoluri de vrăbii, mai mari și mai mici, începătoare în ale zborului sau veterane ale multor migrații, mai subțirele, mai gureșe. Le arunca tuturor firimituri de pâine, rupte între degete și risipite pe

masă și pe podea. Și dacă, totuși, cineva l-ar fi privit de departe și-ar fi închipuit că venise de la Assisi până aici și ar fi fost, poate, pictat, ca un om bătrân înconjurat de zburătoare.

Dar cineva îl privea; de după dealuri, i se păru că îi zâmbește ușor Cel care le știe pe toate. **Sau poate un înger.**

Ferry-boat

Se înserase pe nesimțite și, când își dădu seama că se făcuse târziu, nimic nu părea că mai seamănă cu toate cele ce îi apăreau, înconjurându-l, cu prea puțină vreme înainte. *În curând nu se va mai putea distinge aproape nici un contur* – își zise ori, poate, îi șoptise cineva. Era ora misterioasă când indefinitul domnește, entre chien et loup. Dar cu cât nedeslușitul i se părea mai stăpânitor,

cu atât creșteau, venind din toate părțile, nori de senzații diferite, stranii și noi, neîncercate până atunci. Ascultă o clipă valurile șoptind cu mișcări necunoscute și nesfârșite, clipocit de forme ce se nasc pentru o fracțiune de secundă și dispar pentru totdeauna: sunet aproape ritmic ca de vâsle care bat apele, răscolindu-le ușor, lent, neodihnitor. Ape în mișcare fără început, precum ploaia. Din sus, sau din jos de fluviu, ori poate din pădurile nevăzute acum, dar întinse pe amândouă malurile, i se păru că vin mirosurile de toamnă care începea. Și își imaginează puțin, doar cât să se înfioare, straturile fără vârstă de frunze moarte, adunate una peste alta, sfârșind până la urmă prin a se face una cu pământul într-un fel de triumf al morții ce, poate, să fi fost și o renaștere în milioane de alte forme posibile, dar necunoscute.

Cine putea să știe, de fapt, ce secret ascundea această briză umedă, oare-

cum sufocantă, comunicând ceva care i se înfățișase fără să-l fi putut înțelege, dar neliniștindu-l? Stătea așa, amețit, fără gând, doar un imens receptacol de senzații, de înțelesuri ce se amestecau incapabile să se definească, încercând să-și îndrepte undeva pașii sufletești ce se clătinau, pradă unui fel de angoasă blândă ce creștea cu cât se îndepărtau de pământ.

Acum nu mai bănuia malurile, ci doar apele mari, implacabile; și se gândi că ajunsese în voia hazardului, acolo unde totul se putea îndruma oriunde și către orice fel de deznodământ. Încerca, poate, milioanele de spaime ireductibile, adunate în el de la milioanele de oameni necunoscuți care, altădată, odinioară și parcă întotdeauna, se întâmplaseră să se petreacă peste apele întunecate; noapte pe valuri. Și auzi fraze ce nu le înțelegea – tot atât de neclare și, poate, de imaginare – vorbe ce se orânduiau în felul lor nediscriminat, ca într-o

adunare de voci babilonice și pe care, totuși, reușise să le înțeleagă fără a le putea traduce. Cu siguranță – își zise într-un târziu – că în cuprinsul lor încăpuseră, cândva, toate aceste adaosuri nelămurite pe care le aducea, parcă de la sine, apa călcată în beznă, Valul Negru. Frică de om lacustru, de sălaș ridicat peste apă, de vietate izolată pe deasupra unde neînțelese? Teroarea podului uitat în legătura lui către pământ, groază de necunoscutul ce se ascundea la adăpostul întunericului? Poate că erau toate acestea fără a le fi cunoscut vreodată, deși îi rămăseseră întipărite fără să le fi ascultat până acum. Dar și mai distinct și inteligibil i se păru glasul alcătuirii lui irepetabile, îngândurată și temătoare, aflată într-o clipă lungă, poate suspendată, în preajma oricărei posibile destrămări.

Înaintau demult, parcă nici nu se mai știa de câtă vreme și când își dădu seama că s-ar putea să înainteze astfel

la nesfârșit, în voia întâmplării ce nu se poate pătrunde și nici explica, îl cuprinse deodată o liniște neașteptată, ininteligibilă, poate fericită. Și atunci, fără să știe de unde îi apăruse această imagine pe care poate nici măcar nu o va fi văzut vreodată, își aminti cum, pe când era tânăr, rămânea pe gânduri ori de câte ori, la orice oră a nopții și a zilei, de la fereastra casei învecinate îl privea, de undeva de sus, același chip impenetrabil, de bătrân fără vârstă.

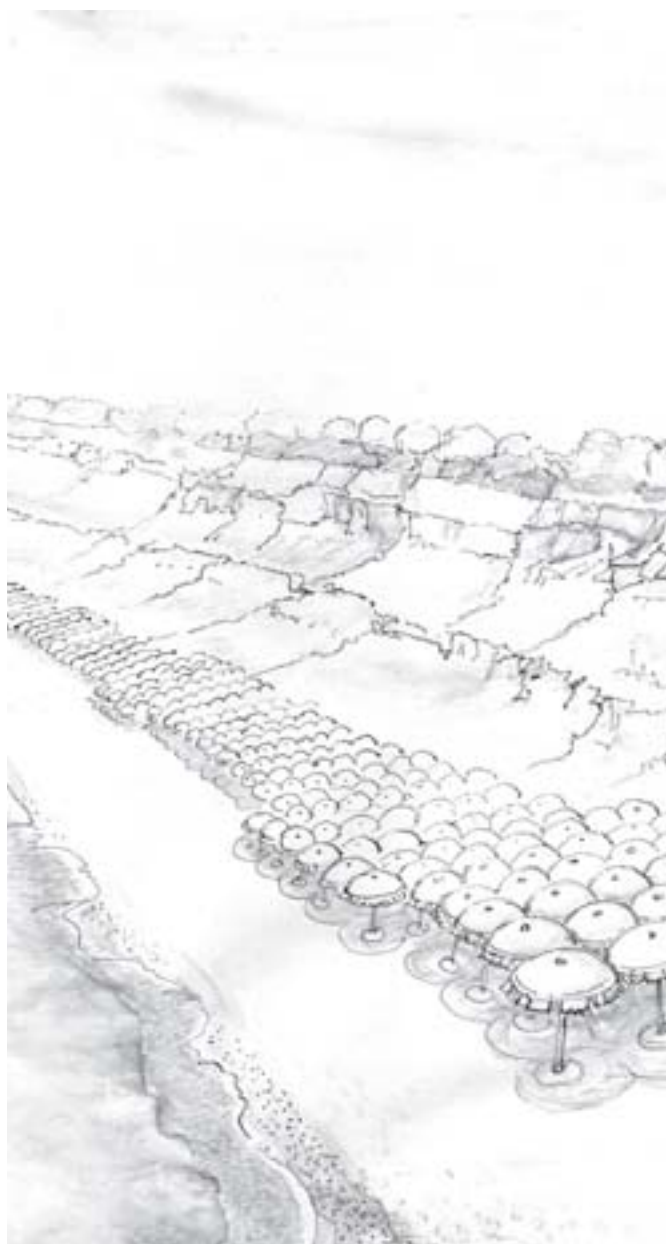
Semne pe nisip

Înaintase până departe, mergând cu tălpile pe nisipul ud prin acea zonă indistinctă pe unde valurile se întâlnesc cu pământul. În urma lui nu mai distingea nimic sau poate doar câteva urme neînțelese în timpul trecut, posibil, imaginar.

Se gândi câteva clipe, intens și indefinit, la toți cei care scriu undeva în preajma apei, fără să o asculte fiindcă o cunosc. Și zgomotul ei amenințător

și continuu i se păru, deodată, atât de familiar ca și sentimentul cuibărit în sufletul strâns, imagine a fricii fără obiect, că implacabilul vine și că, aparținând naturii, nu avem o altă soartă decât anonimatul ei.

Apoi, fără să-și dea seama, se oprire îngândurat. Înaintea lui, pe plaja interminabilă și pustie, șirurile geometrice de umbreluțe albe cu bordură albastră și galbenă se așterneau într-o geometrie uimitoare, parcă abstractă și rece, o imagine a timpului nedeslușit. Era la fel ca într-o fotografie făcută la Cannes, în 1927, pe care o văzuse odată, demult, nici nu mai știa unde; o luase în mână și o privise îndelung și tulburat de perfecțiunea acestor linii care nu cuprindeau înlăuntrul lor nici o ființă vie, nici un om, nici un fluture, nici un pescăruș. Moartea, tradusă în imagine, era însoțită și multiplicată de însăși hieroglifa morții pe care gândul însuși o în-

trezărise în acea clipă enigmatică, simbolică, poate neîntâmplătoare.

Dar peste câteva fracțiuni de secundă – fără să-și dea seama dacă începuse de mai demult sau poate revenise într-o cu totul altă realitate decât cea pe care o trăise ori poate doar o închipuise – auzi cum vântul insidios, șuierat și continuu, ca o bandă sonoră de o putere neobișnuită, mișca toate acele mii de pălării de pânză, marginile lor decupate și vârfulurile încheiate cu un fel de penaj multicolor; le transforma într-un pocnet nesfârșit, sec, de melodie severă amintind de batistele fluturate de pe coverta pachebotului care se pregătește să traverseze Atlanticul, un frunziș de umbrele ca o natură artificială, tot atât de insensibilă și de fragilă ca natura însăși în formele ei trecătoare, fără început, exprimate în nici o limbă inteligibilă.

*Eu am o mie de ani – se gândi el.
Sau poate trei mii, de când a început să*

se scrie. Dar dacă se scria altfel acum zece mii de ani și semnele lor sunt atât de necunoscute încât nu se mai știu?

Apocalipsa, după Antim

Ploaia demult, de câteva ore. Se retrăseseră și ei în holul încăpător, întins și pustiu, de la hotel. Prin sticla ferestrelor, parcă nesfârșite, ploaia se vedea stranie și îndepărtată și aproape ireală, ca o cădere continuă de perdele de ape rotindu-se de sus în jos. I se păruse că, de fapt, aici se macină o materie nedeslușită care, prin repetiția interminabilă, se străduiește să-i comunice și să-l învețe ceva. Poate

o concluzie impenetrabilă? Poate un gând fără cuvinte? Și cine să fi încercat să-i spună toate acestea, în acest fel enigmatic pe care nu-l mai întâlnise de când nu mai putea vorbi cu **Cel ce îl învățase fără grai?**

Rămăsese pe un fotoliu, îngândurat. Ploaia biciuia asfaltul, oamenii care, puțini, se încumetau s-o înfrunte, acoperișurile și copertinele, mașinile oprite în parcare, băncile pentru odihnă: parcă tot ce se făcuse cu o mână nesigură, șovăitoare și pe lângă porunca întipărită sau împotriva ei. Abia iarba, florile și copacii primeau șuvoaiile de apă cu încredere, seninătate și fericire. Când îi apăruse, această frântură de gând îl tulburase privind mai cu luare-aminte cum, în loc să se neliniștească, tufele fără nume, presărate prin grădinile sălbătice, primeau cu bucurie picăturile nenumărate. O bucurie concentrată, atentă, care se traducea printr-un fel de adunare a frunzelor mici și lipite

una într-alta, părând că se apără astfel, într-o reciprocitate de rezistență, când, de fapt, se lăsau în voia fericirii care întotdeauna înseamnă comuniune.

Gândul acesta, de o clipă, îl fascina într-un anumit fel. Își reaminti – mai mult ca o senzație decât ca o mișcare de tablouri infinitezimal de scurte – zecile de ploi mari ce se abătuseră altădată peste zilele vieții lui. Ploi de septembrie, mai ales, de început de sfârșit – un sfârșit de an, poate, sau un sfârșit de ciclu – anunțând, prin răceala lor umedă, că iarna va sosi, ineluctabil, într-o bună zi, o zi pe care doar o bănuia fără să o cunoască. Ploi de duminică, lungi, odihnitoare, căzute în oraș, peste marile bulevarde pustii, peste parcurile unde nu se mai vedea nici o ființă vie alta decât vegetația din ce în ce mai întărită, mai verde și mai curată, ajungând – după ce se spălase cu strania pedeapsă vindecătoare – până la culorile pure, aproape esențiale.

Lipsea însă ceva, nu își dădu seama de îndată ce anume lipsește. Totul i se păruse până acum ca un fel de realitate muzicală, de fapt ca o suită unde nu încăpeau nici sunetele tari, puternice, de tobe și cymbale și nici goarnele Ierihonului imaginar. Și, totuși, într-un străfund de timp neidentificat apăruse, cu o putere parcă fără margine și cu o interioritate aproape insuportabilă, Spaima. Se ivise treptat și fără să i se bănuiască pasul ușor, așa cum este pasul unui fur când se apropie la adăpostul nopții. Întâi, o presimțise în apăsarea din piept, cuvânt al neliniștii fără propoziție, nod așezat în gât fără motiv, senzație de sfârșeală ca și cum nimic nu ar mai fi fost posibil și nimic nu se mai putea face de aici înainte. Cu greu înțelese într-un târziu că toate acestea se adunaseră undeva, departe de el și în adâncurile vieții lui consumate altădată și orânduite ca niște straturi ale fricii pe care le purta pretutindeni și

nu putea să le atingă. Ori veneau, măcar unele, mai de dinainte, de cine știe când, de pe vremea când fusese altcineva, altceva, nici el nu își putea da seama ce anume și pe când, în ce vremuri inanalizabile?

Nimeni nu putea să știe, iar el cu atât mai puțin. Știa numai că începea să cunoască **frica de Apele Mari**, de sfârșitul universal în apele milenare, în ploile fără sfârșit, în apele ce cresc și se revarsă și vin să se așeze, peste față, acoperind ochii, adunând prin includere tot ce îi lipsește și i se adaugă. *Sfârșitul universal*, adică sfârșitul lui, **moartea fericită**. Și în acea clipă, fără să știe cum i se născuse în amintirea vie ori închipuită, înțelese că aceasta trebuie să fi fost soarta celor ce își fac cărțile cu mâinile lor și care – pedepsiți precum cel venit de peste Mare, din Iviria, și care biruise apele trecând peste ele, atunci când sosise și devenise, fiindcă așa trebuise să devină, Sfântul Cărților înecat de Stăpânii

Timpului – rămân fără mormânt. Și rămân așa, ca să li se risipească numele și amintirea faptelor bune în lumea noastră unde Cel ce le rânduiește pe toate îi face, totuși, să aibă tipar și să se păstreze în insondabil, acolo unde cum l-o fi chemat poate nu se mai știe fiindcă numele îi este mai necuprins decât vremea.

Selva oscura

Cât voi trăi nu voi uita – asta se
întâmplă o singură dată în viață!
Vocea locotenentului de gardă imperială se auzise clar, ridicându-se răsunător din rumoarea zecilor de oameni care îi înconjura. Domnișoara cu crinolină, distinsă, elegantă, îl aprobase fără să poată rosti un cuvânt; doar mâna ei stângă, înveșmântată în mănușa de piele albă până mai sus de cot, se ridicase ușor și, cu două

degete desfăcute, desenase prin aer un semn poate înțeles de amândoi. Erau emoționați, înroșiți de plăcere și neliniștiți. Ar fi vrut să se miște puțin și să facă măcar câțiva pași ca să poată să se privească unul pe altul și să se admire. Până la urmă, se și îndepărtaseră, nu mult. Acum se puteau vedea. Stăteau față în față, cuprinși de o mirare indescriptibilă. Ea îi urmări atentă și nelămurită fireturile bogate, aurii, epoleții lați, cu desene baroce, bumbii strălucitori de la veston, chipiul de o formă ciudată, centironul de piele, apoi cravașa; o imagine a puterii. El nu se mai sătura să o admire. Niciodată nu își închipuisese că în rochia largă, cloșată, făptura ei ar fi putut să-i creeze această impresie de fragilitate cum era aceea pe care o încerca acum. Ar fi vrut să-i încerce diamantele cusute pe plastronul de țesătură fină, albă, și să-i cântărească în podul palmei cerceii lungi, din șiraguri, care îi închideau conturul feței scoțându-i, din ipoteza ei de frumusețe,

însăși a cincea esență. Se simțea fericit. Ar fi vrut să-i spună cuvinte pe care doar le presimțea undeva, în interiorul limbii pe care o știa cel mai bine; dar erau ascunse și nu le putuse afla, ca să le articuleze. Putea, însă, dacă nu îi destăinuise fericirea lui ireductibilă, măcar să o invite la dans? Ar fi prins-o de mână cu mâna lui stângă și, cu dreapta, i-ar fi cuprins mijlocul subțire, strâns în ghenă, și ar fi pornit într-un vals interminabil prin nesfârșitul salon al Palatului de Iarnă, uimit de sunetul ritmic al blacheurilor de la cizmele lui și al botinelor cu toc mărunț, ale ei. Și așa, fără să-și dea seama, ar fi ajuns la capătul scărilor largi, împărătești, și ar fi luat-o în brațe coborând-o pe treptele late de marmură, până jos, în salonul de primire, pustiu și el, valsând în continuare, vrăjiți, fascinați, neobosiți, pradă magiei, zilei de fericire neașteptată, întoarcerii în timp, prizonieri ai gândului că sunt altcineva, de altădată, altfel, altundeva.

Și în această învârtire parcă interminabilă, ca de Carusel, unde nu se mai vedeau nici chipuri și nici siluete și nici măcar locuri – despre care, dacă ar fi fost aievea, ar fi vrut să știe totul ori cât se putea afla despre ele – fata cu crinolină și locotenentul de gardă imperială se pierdură ca și când ar fi ajuns într-o pădure fără poteci, noaptea, în bezna de nepătruns unde până și stelele nu se mai puteau nici măcar ghici.

Selva Oscura, spațiu fără dimensiuni. Acum începuse indefinitul. Se priviseră încă o dată mirați, fără să-și fi putut spune ceva și – mai cu seamă, fără să fi putut să aleagă – se văzură înveșmântați într-un domnișor cu lorgnon, veston cu revere de catifea, pantaloni de drill, cu capul acoperit cu țilindru – el; și ea, în vaporeose rochii, roz, apoi albastre, apoi albe și, în cele din urmă, violete, tivite cu froufrou-uri, participând la *bătăile de flori* de la Șosea, de pe Strada Mare, din parcurile de dinainte de Versailles, în marginea

orașului unde, peste cine știe câtă vreme, un inginer aproape nebun va ridica un turn de metal ce se va înfige parcă în cer. Era parcă o zi anonimă, dintr-un an necunoscut, pe care doar sunetul rar al roților de trăsură trecând peste piatra de râu din caldarâm o mai însuflețeau câteodată, auzindu-se clar, răspicat, neliniștitor în nesfârșita oră senină, câștigată la ruletă.

Parcă erau aici, aproape; unde să fie? – întrebase scriitorul, uitându-se întrebător către cea pe care o ținea de mână. Îi căutara cu privirea, amândoi, în mulțimea de curioși care se înghesuiau lângă magazinul pentru fotografii în costume vechi, iluminat ca o scenă de teatru, fascinantă, cuceritoare, narcotic tare, poate hipnotic. Nu găsiră nimic. Doar undeva, pe asfalt, împrăștiate de pași nenumărați, nepăsători, doar câteva perle desfăcute dintr-un șirag.

Cuvinte din dicționar

Când își dădu seama că în jurul lor nu se mai zărea aproape nimeni, era târziu, începuse să se însereze. Poate soarele sângeri, îndepărtat, alungând umbrele în așa fel încât totul părea să capete alte dimensiuni, să-l fi înșelat și să-l fi făcut să-și piardă sentimentul timpului care trece. Briza de dinainte de asfințit, de fapt un fel de răcoare umedă, ca de pădure de munte înalt, se simțea mai

bine acum deși nu supăra, ci doar îi încordase simțurile ceva mai mult decât până atunci.

Nu se gândea să se ridice, să se îmbrace în halatul de baie și să plece. Privea fără țintă într-o direcție necunoscută, peste valurile ce căpătaseră culori reci și neclare, un fel de nuanțe de pe altă lume pe care nu le mai întâlnise până acum. Sau doar i se părea. Dar poate că dacă ar fi privit mai cu luare-aminte în jurul lui și-ar fi dat seama că parcă se află pe altă planetă. În locul oamenilor se adunaseră pe sub umbrele, pe lângă șezlonguri și împrejurul foișoarelor pentru observație, mulțimi nenumărate de păsări albe, mari, cu ciocul galben și lat, potrivit pentru pescuitul sălbatic în apele fără fund. Abia târziu le observă și se mirase. Apăruseră fără zgomot, ca o adunare tăcută ori ca un fel de rasă necunoscută despre a cărei existență nu avea nici o știre și nici măcar nu ar fi bănuț-o. Încerca să o înțeleagă

și prin fața ochilor îi treceau, cu o repeziciune ce nu și-o putea explica, mulțimi de cuvinte care, la rândul lor, ar fi trebuit să le identifice și poate chiar să le numească. Goelanzi, păsări cu spatele cenușiu și pene înspicate în alb și negru, vânător breton, gwelan, obișnuite cu mările reci, de la Capătul Lumii cunoscute în vremea legiunilor, suflete din Finis Terrae, din peninsulă, din Finistère, albatroși din mările australe, zburătoare grele, apăsătoare, vaste păsări ale mărilor, urmărind, indolente însoțitoare de călătorie, corabia ce alunecă peste abisurile amare. *Alcatraz*, vietate al cărei nume secret îl putea înțelege doar dacă ar fi putut vorbi în limba Marilor Navigatori; vor fi întâlnit vreodată, acolo, departe, în locuri care ies și din rotitoarea geografie perfectă a Rozei Vânturilor, pe Adamastor? Așezate pe punte, stângace și captive, smulse din văzduh, prinse, surprinse și chinuite, suflete solitare, mirate în fața necunoscutului,

fără să își cunoască măcar numele ce
îl primiseră, tipar arbitrar, ipoteză de
profil desenat în spatele căreia nu
mai rămâne nimic, poate doar iluzia
că există.

Timp circular

Nu își dădea seama dacă visează încă ori se trezise din senin, peste noapte, la o oră necunoscută, poate că nici nu știa în ce an și în ce anotimp. Nu se mai trezise astfel, în miez de noapte, de când nici nu mai ținea minte. De obicei, adormea târziu, către dimineață, ostenit și trudit, mai bine zis se prăbușea în somn fără puteri, ca o plantă secătuită căreia îi lipsea apa și aproape că nu mai putea

să trăiască. Iar când se trezea dimineața, era de obicei târziu, căci la el totul era *târziu*; de fapt, până și orele zilei se măsurau altfel și, poate, chiar și viața lui să fi avut alte ceasuri, cine să i le mai știe.

Acum, însă, era treaz, încă nu trecuse noaptea și, în bezna aproape insondabilă, se simțea uimitor de bine, calm și clarvăzător, de parcă toate s-ar fi așezat deodată la locul lor definit, orânduindu-se astfel încât să fie potrivite și neclătinate. Se gândi să iasă pe balcon și pășise încet, aproape pipăind drumul și bănuindu-l în direcția luminii difuze, întrezărite prin draperia groasă ce ascundea fereastra. Altă cale nu putea fi.

Când ajunsese dincolo de ușă, închizând-o pe tăcute ca să n-o trezească pe ea, își dădu seama că făcuse bine când își luase sub braț pătura de lână de pe canapea. Era frig, un frig straniu și umed, ca și cum ar fi urcat pe munte, la înălțimi mari, departe de

lumea nedeslușită unde totul germinează, se strică și se reface și se preschimbă. Acolo nu se putea modifica nimic și aerul avea răcoarea tăioasă a locurilor ce se sustrag timpului ruinător. **Nimic nu mai apărea, căci apăruse;** nimic nu își schimba forma în altceva, căci *altceva* nu putea să existe și nici formele acelea nu puteau să fie mai multe. Se așezase, fără să-și dea seama, pe un scaun ce îl primise cu liniște și se înfășurase în pătura călduroasă. Să fi fost într-o altă toamnă, odinioară, când i se părea că făcuse aceleași gesturi și se încălzise cu aceeași țesătură ascultătoare ca și acum? Ori poate că *acum* era visul aceluia timp care i se părea doar că trecuse demult, când parcă ar fi fost chiar acela pe care îl trăia? Încerca să asculte în jur, ca să înțeleagă. Nu putu să audă decât, foarte firav, foșnetul copacilor cu frunze multe și ramuri întinse, plângător, către pământ; și departe, uriașă și copleșitoare, marea cu muzi-

ca ei fără sfârșit, ritmică, indefinită, poate un Timp Circular, tiparul veșnic. Și privirea îi ajunse către un punct nedefinit, unde cărările mișcătoare, ca de solzi de argint, duceau parcă de la sine, părând că vor ajunge la lună, prin lumina rece, de altădată, de azi, de cine știe când.

Albastrul unei mări imaginare

Este cândva către prânz, într-o zi calmă, luminoasă, cu valuri neobișnuit de mari față de briza leneșă. Aproape de mal, nu însă atât cât să eșueze în nisip, alunecă o corabie venețiană, cu chila zveltă, bord ridicat, poate în două etaje. Dar venețiană să fie? De aici, de unde stau privitorii, nu se observă chipurile călătorilor, dar ei există și sunt puțini. Se disting ca niște contururi desenate,

fără detalii de îmbrăcăminte, doar culorile diferă și arată că sunt oameni.

Corabia evoluează nu prea încet, în linie paralelă cu țărmul, mișcându-se fără să aibă pânzele întinse; ele însă există. Catargele, în număr de trei, sau de cinci, le au înfășurate în funii strânse bine, ca să nu scape. Dar ce putere o împinge ca să se miște pe valurile neliniștite? În peisajul larg se aud doar valurile bătând ritmic și, câteodată, spărgându-se întâmplător unul de altul, fără o logică inteligibilă. Material pentru un tablou, poate chiar tabloul însuși.

El scrie toate acestea, căutând sensul lor și se gândește, abstras o vreme, imaginând nenumăratele episoade din cine mai știe câte piese de teatru posibile. Totul seamănă cu o scenografie; dar pentru cine este făcută și cine să o fi închipuit? Ridică privirea, după o vreme, către orizont: nu se mai distinge nimic, doar

culoarea nedeslușită și cu neputință
de identificat a **mării vii**, teritoriu
pustiu ca și istoria ce a trecut.

Odată, altădată

Venea de dimineață devreme la piscina cu apă sărată, de lângă hotel. Ajungea pe nesimțite, călcând parcă prin văzduh. Nu o însoțea nici un zgomot, nici un lipăit de tălpi pe pardoseala de ceramică de lângă apă. Poate doar respirația să i se fi auzit sau foșnetul halatului de baie, când îl dezbrăca, după ce ajunsese. De fapt, apărea la locul ei fără să se știe, de parcă ar fi ieșit deodată dintr-o altă di-

mensiune. Dar totul devenea, mai apoi, concret, clar și distinct: o femeie în vacanță.

Și ritualul zilei dedicată băilor de soare era urmat după cutumele universale, într-un anonim de număr într-o mulțime care, pe oricare meridian, în acele clipe, făcea aproape aceleași mișcări, cu aceeași lentoare tihnită ce aparținea orelor fără țintă precisă, seninătății de plăceri concentrate, poate fără gând, poate fără memorie, consumate mecanic; gest universal. Își așeza întâi șezlongul, ridicându-și, în partea capului, o sprijinitoare ca să se susțină într-o poziție ce îi îngăduia vizibilitate. Apoi, în tăcere, adăuga salteaua, perna și prosopul de baie înflorat, în culori baroce, stranii, indiene, poate nepotrivite, totuși, cu chipul ei șters și cu părul blond, scandinav, de femeie poate tânără dar, de fapt, fără vârstă, care își petrecea ziua aici, aproape de marea scenografică, de extractul de apă îmblânzită într-un fel de ficțiune care ar fi

putut să fie de oriunde, de aici, din Caraibe ori dintr-o stațiune oarecare de pe Riviera franceză.

Când toate aceste pregătiri se încheiaseră și după ce laptele de piele fusese întins cu degetele aproape peste tot, pe unde soarele ar fi putut să pătrundă neîngăduit, apărea, din sacul ei de pânză de in, cartea pe care o citea în fiecare zi. Era *Sărbătoarea fără sfârșit*, de Ernest Hemingway. De acum înainte nu se mai întâmpla nimic. Zilele treceau una după alta și ea citea aproape fără întrerupere, mișcând rar din mușchii feței ca și cum ar fi visat, parcă hipnotizată, în fața cărții care nu se mai sfârșea.

În acest timp, dar în alt timp, scriitorul își așeza hârtiile pe masa lui mică, rotundă și joasă, de la restaurantul din Cartierul Latin unde, în fiecare zi, în fața unei cești cu interminabila *café-crème* înșira, rând după rând, povestea cărților care puteau să fie, au fost, ori, câteodată, vor putea fi.

Asfințit, în toamna universală

Soarele încă mai lumina cu o culoare compactă, aproape materială, de un roșu neobișnuit. O întrezărea printre copaci, venind parcă înspre el în raze prelungi, parcă tăioase, totuși definite într-un fel de secret al geometriei lucrurilor de pe o altă lume. Urma asfințitul. Să fi fost în această oră calmă și altceva decât un episod anonim din viața lui pe care, astăzi, oricât ar fi vrut s-o recapituleze

nu ar fi putut și nici măcar nu ar fi înțeles-o, oricât s-ar fi străduit? Nu avea de unde să știe dacă era așa, până la urmă. Dar poate, cândva, își va aminti această oprire fără rost, în așteptare, acest intermezzo ce nu-l voise și a cărui semnificație poate că i se va desluși.

Dar, mai întâi, privise mai bine în jur, după ce, o vreme, ascultase apele curgătoare, în continuu sunet de tobă pe a cărei piele întinsă părea că se mișcă, fără a se opri vreodată, o palmă neștiutoare. Înaintase câțiva pași, în pădurea alăturată. Acum, fără să fi înțeles, ori poate înțelegând fără să-și poată traduce, pașii lui îl aduseră pe cărări despre care, până de curând, nu știa nimic.

Era toamnă, o toamnă universală în a cărei enigmă stătea închisă însăși inconsistența vieții lui, ajunsă aici, acum, în fața unei semnificații care îi scăpa. Călca ușor, cu grijă, peste frunzele uscate, de ieri și de alaltăieri, le as-

culta, făcând mici pauze, zgomotul straniu de întocmire ce se desface, apăsată de talpa piciorului care le strivise. Îl înfiorase fie și doar acest gând, un gând de ev târziu, ininteligibil, peste care se adânceau, fără să poată să le identifice, multe alte gânduri, amestecate și neclare. Oricât ar fi vrut să le orânduiască își dădu seama că nu va putea.

Așa fusese și într-o altă toamnă, despre care își aminti acum într-o clipă indefinită când, într-o altă pădure ruginie, într-o altă zi, și într-o altă lumină, îl însoțise cu pașii mășurați, îngândurați și senini, pe povățuitorul lui, îmbătrânit și resemnat, poate știutor și de aceea încercat de un fel de spaimă sau de o frică nedefinită pe care ar fi vrut să i-o spună și nu putea, căci nu putea vorbi; și poate că abia acum putuse să i-o înțeleagă.

Privise încă o dată în jur, acum, cu ochii înrouați de această amintire grea, neliniștitoare, poate simbolică.

Deasupra zburau sute de păsări,
adunate ca să migreze. Venea iarna,
timpul **de dinainte**, clipele aspre,
tainice, înghețul bănuit, obiectul Fricii,
marele necunoscut.

Și vor merge pe deasupra apelor...

Întâi se presimțiseră norii. Nu se vedeau, de fapt, dar în aerul din ce în ce mai înăbușitor, umed și greu, parcă ar fi apărut ceva ca un mesaj indefinit ori ca un gând, întins pretutindeni, dar fără cuvinte. Îl înțelegeau păsările, copacii și el. *Va ploua curând* – spusese la o vreme și ea îl privise uimită. *De unde știi?* – întrebasese neîncrezătoare. *Știu* – adăugă el, liniștit.

Nici nu trecuse mult și, de undeva,

din amândouă părțile uscatului începură să se arate norii. Erau îndesați, vineții și înalți, alunecând – în uimitoarea lor opacitate fără zgomot – ca o vietate necunoscută și amenințătoare. Începu să-i privească atent. Era pentru prima oară când, după mulți ani, își putea îngădui câteva minute măcar, de tihnă ori de răgaz, ca să privească formele văzduhului, câte vor fi fost. Și cerul.

Stătea întins pe *chaise-longue*, poate senin, în orice caz în afara timpului ce îl înconjură. Nu mai trăise această senzație de plutire de jos în sus, din copilărie. Să fi fost aceasta euforia păsării în zbor când, de acolo de unde călătorește, abia că se mai zăresc chipurile și contururile și, poate, semne ale Răului atât de îndepărtate încât devin aproape o abstracțiune? Poate că așa să fi fost dar, până la urmă, nici măcar nu mai avea cine știe ce importanță, căci senzația stranie exista și îi era de ajuns. O încerca ușor și

cu o anumită surprindere de parcă – fără să știe și, în orice caz, fără să vrea – s-ar fi reflectat către el, printr-un fel de magie, imagini și simțăminte indistincte ce îi veneau de pretutindeni, din toate părțile, fără conținut inteligibil, doar străfulgerare și viziune completă, tablou și simț. Așa se și întâmpla totul, de fapt: ca un fel de perdea căzută, o fracțiune de secundă, peste timp, o falie în simțuri, o fractură bruscă și imediat dispărută în acel continuum de senzații proprii și de vederi ale lui. Erau ale altcuiva? Ale cui? Poate chiar să fi fost ale tuturor. **I se întâmpla câteodată, rareori și pe neașteptate, să trăiască și să simtă o clipă în locul altcuiva, să vadă cu alți ochi, din alt loc, de la o altă înălțime, să încerce – neclar și parcă abstract – o altă durere, o altă spaimă, frica, exterioară de obicei, care devenea – în interiorul aceluși fulger și cu neputință de înțeles – frica lui, durerea lui, spaima inte-**

rioarelor ramificate către direcții ce se pierd în depărtarea de neatins. Era el și nu mai era el, erau alții, sau altcineva, ori poate un *ceva* care, legând totul, aducea în scurtimi de timp, de la unul la altul, vestea. Ce fel de veste? Nu își putea da seama. Rămăsese doar cu ochii pe cer, străduindu-se să ajungă acolo cu partea aceea ce îi aparținea și nu-i aparținea, vorbindu-i și altfel, neînțeleș de obicei.

Abia atunci, fără să înțeleagă de unde îi apăruse acest gând, își aminti că, odinioară, pe când era tânăr, începuse să scrie un fel de eseu, sau de povestire, sau de poem, și ar fi vrut să-i spună *Metafizica norilor*. Aceasta nu existase încă și din ce ar fi putut să fie vreodată îi mai rămăseseră doar câteva fraze. Și le reaminti și pe ele, ori îi veniseră pe buze de la sine, ca și cum se nășteau acum, fără să se fi alcătuit niciodată. Le șoptise ca pentru el: *Întâi, se presimțiseră norii. Nu se vedeau, de fapt, dar în aerul din ce*

în ce mai înăbușitor, umed și greu, parcă ar fi apărut ceva ca un mesaj indefinit ori ca un gând, întins pretutindeni, dar fără cuvinte.

Mesagerul

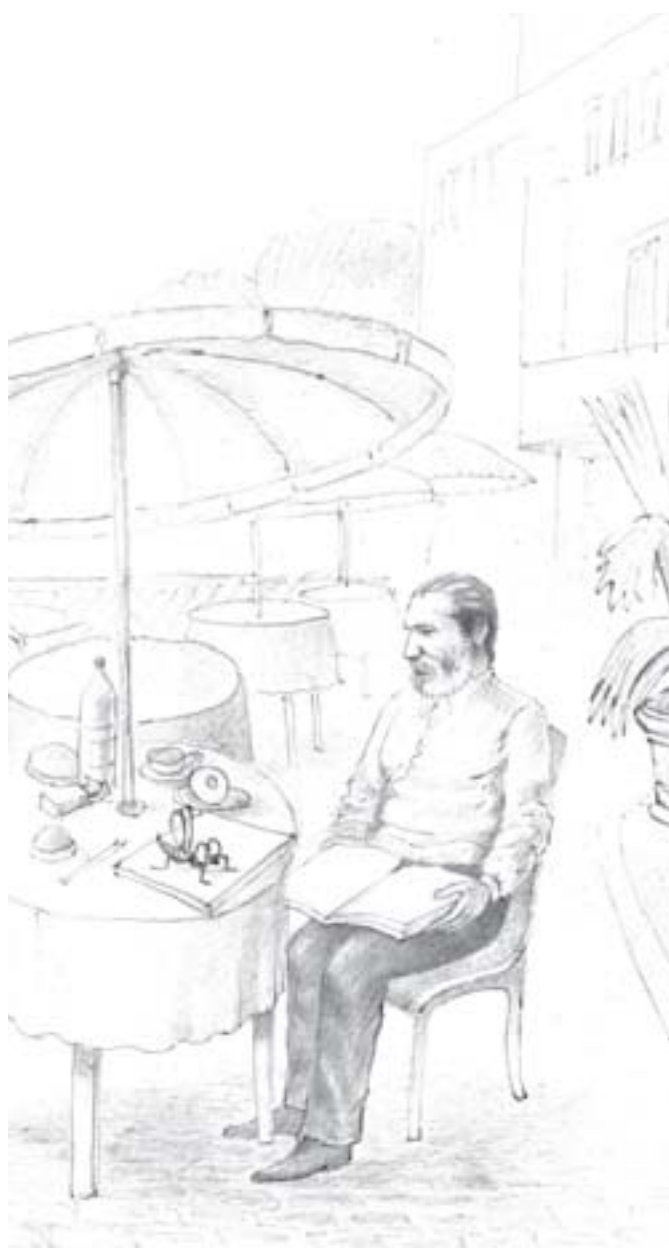
Privea și își însemna în gând, de parcă ar fi făcut un inventar; sau poate ar fi închipuit *o natură moartă*, pregătindu-se s-o picteze. O masă rotundă, cu diametru mic, împrejmuit umbrela de soare; pe masă, numeroasele mărunțișuri care nu spun nimic despre nimeni, ori, poate, dacă se adună într-o anumită combinație, spun totul despre cine ar trebui să spună, chiar dacă este un necunos-

cut. Socoti: *un pachet de țigări și cutia lui de chibrituri; o piersică tăiată pe jumătate; o sticlă de apă minerală, fără bule de aer; o cremă pentru protecția pielii; un portțigaret; două pixuri; un ceas cu baterie; un teanc de foi de hârtie, agitate de vânt, care se țineau la un loc sub greutatea telefonului mobil. Și, aproape goală, uitată: o ceașcă de cafea.*

Începuse să le noteze în caietul unde, la fel ca și pictorii de odinioară care își făceau caietul de schițe ca să folosească vreodată ceva, își așeza câteodată fragmente din ceea ce ar fi putut să existe ori, de-a dreptul, ceea ce credea **că apare de la sine** și se naște astfel fără zgomot, poate enigmatic. Scrisese toate acestea, până aici, înțelegând că, de fapt, în povestea scriitorului care descrie lucrurile de pe masa lui – observând, chiar atunci, cum se naște **imaginea veșnică** despre toate acestea – apăreau, ca într-un șir de oglinzi paralele, nesfârșite alte scene identice, ecou și oglindire, răs-

frângere de realități ipotetice față de o singură altă realitate, unică, palpabilă, sigură. Care să fi fost?

Abia într-un târziu, când începuse să înlătore spaima acestei identități de nălucă, observă insecta stranie, cu ochii mari, odihnindu-se, obosită, pe foaia lui de hârtie, așezată pe genunchi. Apăruse cândva, fără să se anunțe. Stătea acolo fără să se miște, poate ostenită și îmbătrânită, poate speriată: ochii ei, enormi, ieșiți în evidență ca niște nasturi rotunzi, aveau parcă miliarde de oglinzi tăiate ca într-un cristal hieratic, ocult, un poliedru perfect unde, în milioanele de fracțiuni se răsfrângeau chipurile lui, în număr de milioane, identitatea lui ajunsă vedenie, fără număr, fără loc, de nicăieri.

Perpetuum mobile

Cuvintele i se așezau cumiști pe foaia de hârtie, de parcă ar fi fost pregătite mai dinainte, acolo de unde veneau: *Acum două ore, am ajuns acasă după un drum lung prin Câmpia Valahiei, de la sud de Dunăre. Zi splendidă de toamnă, un septembrie uimitor de liniștit, elegiac, ca o melodie în perpetuum mobile, de oboi și de violoncel. Câmpurile pustii, șoselele fără aproape nici o urmă de om, un peisaj care multiplică sentimentul*

de calm, îl rânduiește, îl face să se întipărească. Un septembrie proustian, cu foarte multă liniște, dar și cu melancolie; căci toamna vine întotdeauna cu melancolii și cu o anumită durere muzicală, poate ca o arie pe coarda re și această stare difuză o încerc și acum.

Acasă mă așteaptă cărțile și manuscrisele; dar am reușit să ne mai înseninăm puțin, slavă lui Dumnezeu. De mâine voi lua totul de la capăt.

Își încheiase frazele acelea întâmplătoare, poate ale lui, dar trebuia să le recitească. Era bine, da, acum puteau să plece gândurile acestea târzii către oricine le va înțelege ori măcar le va privi, vreodată, răsfoind foile de hârtie amestecate, poate rătăcite.

Primind departe, în America, aceste rânduri aproape fără explicație, Sihastrul le citi îngândurat și, încercând o anumită tulburare, privi jur împrejur, în grădina cu iarbă umedă și copaci mari, ca și acolo, în alt timp, în

munții lui din Banat. Apoi, într-un târziu, așternu pe hârtie aceste șire, poate pentru el, poate pentru celălalt ori, mai degrabă, pentru nimeni de aici, ca o rugăciune pentru Cel ce îl luminase:

Septembrie este și aici așa cum îl descrieți. În jurul locului izolat unde trăiesc, sunt și lanuri de porumb pe care localnicii le adună foarte târziu, în Noiembrie și început de Decembrie. Oricum, la fel ca în fiecare an, mă bucur seara când – în zumzet de greieri și cer cu stele – aud fâșâitul frunzelor de porumb. Septembrie este, la fel ca Toamna, un prag. Ne aflăm foarte aproape de un alt tărâm care este atâta de simplu de atins încât nu îl aflăm.

Apoi, iscăli în josul paginii, cu numele lui de patriarh de la Țarigrad, adică Alexandru.

Ceaslov

U ndeva, pe o plajă la Marea Neagră, un băiat și o fată citesc, fiecare, câte o carte groasă; mai mult ca sigur nu sunt cărți de Universitate. Este toamnă târzie, către seară, parcă *într-un târziu*. Sunt calmi, senini și tăcuți, parcă desenați pe orizont așa cum stau aplecați asupra cărților ca deasupra unui ceaslov. Ceasornicul orelor, timp măsurat altfel decât timpul exterior, nepătruns, enigmatic, neîmpărțit și necunoscut.

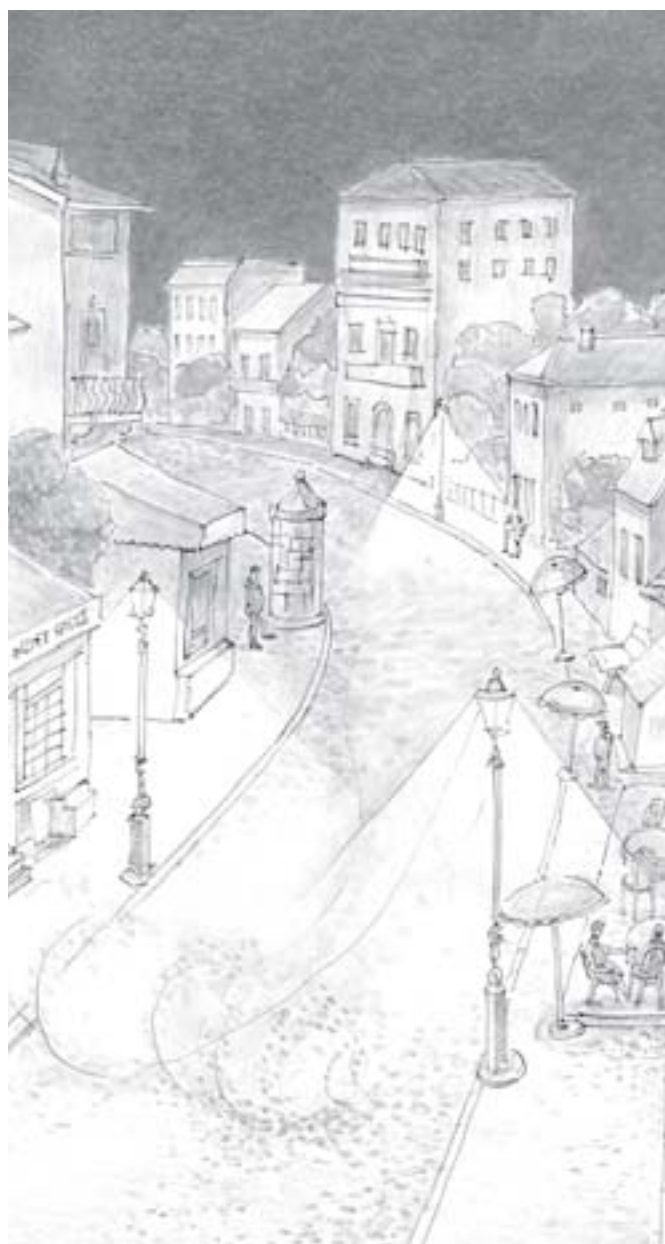
Abia într-un târziu se opresc puțin, nu mai mult decât câteva minute; se opresc, de fapt, ca să privească marea tot atât de calmă și de concentrată în mișcarea ei fără gând ca și ființa lor definită fără cuvinte: o anumită uimire se observă atunci când Timpul Cărților s-a întrerupt deodată, chiar dacă puțin. **E greu să te întorci din lumea ce n-a fost în lumea care este,** iar sentimentul ce doar se bănuiește seamănă, poate, cu mirarea stranie, încercată până la urmă în fața unei realități uitate, poate că întâmplătoare, doar posibilă ori apărută din senin ca să tulbure fericirea de a fi în paradisul cuvintelor care fac alte lumi să existe.

Nici unul dintre ei nu știe că, poate, cineva îi privește. Citesc în același timp și se opresc, îngândurați, din vreme în vreme, în tot aceleași minute. Cărțile lor rămân atunci deschise, cu fața în sus, parcă mirate că, deasupra lor, se întinde cerul nesfârșit, despre care nu știau nimic. Ce cărți vor fi fost?

Nimeni nu poate să-și dea seama.
Rămâne până târziu, după ce ei nu
mai sunt decât o amintire, doar mis-
terul lecturilor întinse, parcă la nes-
fârșit, ca și cerul ori precum firul
Șeherazadei.

Muzica de jazz, în grădinile pustii

Venise toamna. Își dăduse seama după răcoarea serilor târzii, mai uscată și mai pătrunzătoare decât mai înainte, peste vară, când apropierea mării o făcea mai umedă și mai îngăduitoare. Dar să fi fost numai această boare stranie anunțând zilele mai reci și, apoi, cândva, ploile nefârșite și triste și, odată cu ele, îngâdurările parcă fără motiv, prelungi ca un sunet de violoncel în săli largi,

imense, pustii? De fapt, toate veneau de pretutindeni, și semnele altui anotimp păreau că se adună fără a le putea percepe altfel decât ca pe un simțământ indefinit, apărut târziu ca și cum dintr-o lume paralelă, unde se adunaseră emoții diferite, necunoscute și întâmplătoare, s-ar fi arătat **altceva**, o realitate acumulată care ajunge aici pe nesimțite, ca o pânză de păianjen țesută la întuneric.

Era noapte acum, o noapte adâncă, senină, neobișnuită, și ei se plimbau ca de obicei, îngândurați, fără o țintă precisă, voind parcă să mai trăiască, încă o dată, ceasurile de răgaz, poate chiar liniștea zilelor de toamnă însorită, calme, parcă nesfârșite. Ar fi vrut, parcă, să rămână totul așa cum fusese mai înainte, poate ieri, poate altădată și gândul însuși că, dacă s-ar fi străduit, ar fi putut să păstreze intact **timpul fericit**, le dădu o senzație neobișnuită, o nădejde amestecată cu teamă, iluzia clipei ce se suspendă.

Și, deodată, pe strada tăcută unde vânzătorii de mărunțișuri abia că se mai zăreau ca niște năluci, auziră, amândoi, în aceeași secundă, zgomotul acut, neliniștitor, al frunzelor duse de vânt, muzica tristă de jazz în grădinile pustii, trecând printre mesele goale, printre umbrelele inutile, peste copertinele unde nu se mai adăpostea nimeni. Și se răspândea pretutindeni, până departe, ca un ecou dintr-o lume care fusese și începea să nu mai fie, amestecându-se în tânguirea de hazard gătit, de saxofon, pian și flaut, cu pașii lor, tot mai îndepărtați, mai puțin auziți, siluete ce se îndepărtează în lungul străzii tot mai pustii, aproape scenografice, unde în curând nu vor mai fi decât frunze moarte pe asfalt, împrăștiate de vânt.

Schiță de pictură dodecafonică

Când venise pe plajă, demult, cât de demult că nici nu se mai știe, era tânăr. Stătea singur, pe șezlongul închiriat și sub umbrelă și fuma țigările 555, despre care citise într-un roman de Marguerite Duras și acum le găsisese de vânzare la un marinar, aproape de Cazino. Nu știa că aceea este o țigară aproape imaginară, că poate nici nu există ori poate că, dacă totuși existase, acum nu mai este

decât în *Stăvilar la Pacific*. Începuse să scrie sub soarele orbitor. Scria și povestea fără un rost anume; de fapt, fără să calculeze nimic precis fiindcă el nu construia o casă despre care nu bănuia cum va fi când o va termina, ci descria ceea ce văzuse odată, ori vedea atunci, în locuri despre care nu știa nimic și nici măcar nu ar fi putut să le identifice. Or fi fost din această lume? Puteau să fie, căci le observa atent, **având vizibilitate**, iar oamenii **dinlăuntrul lor** aveau chipuri și nume și voci, iar el îi auzea, notând scrupulos propozițiile ascultate sau, mai bine spus, ecoul lor, perceput ca un zgomot rostogolit în interiorul unei sfere: o cutie de rezonanță. Pe ei îi chema Salustiu, Suetoniu, Mauriciu, iar pe ea – Isabela. Cine să fi fost? Nu știa nimic despre ei; sau știa, de fapt, numai ceea ce acești oameni de altundeva îi îngăduiau să știe ori să-și imagineze. Îi era teamă să ducă închipuirea mai departe decât ceea ce i se arăta; o teamă

fără conținut, adâncă, poate abisală, ca și cum gândul însuși că ei **ar fi putut să părăsească lumea aceea** și să ajungă în această realitate le-ar fi deschis numai acesta porțile nevăzute și i-ar fi putut întâlni lângă el, lângă tine, aici.

Stătea așa, aproape înțepenit de uimire, privind într-acolo și povestind. Nu știa nici măcar cum se chema povestea aceasta, dacă o fi fost poveste, totuși, așa cum se încuraja să creadă, până la urmă. I-a spus, multă vreme după aceea, când nici nu mai ținea minte când se întâmplaseră toate (ori le visase), într-un fel straniu și într-o limbă de pe un alt Pământ: *Regina de fabulis. Ce va fi fost aceasta?* – se întrebase. Era poate *Împărăteasa poveștilor*, crăiasa din povești. O crăiasă necunoscută, poate un tipar sau poate o enigmă.

Când plecase de pe plajă, era bătrân. Cărțile lui, despre care ar fi vrut să vorbească, nu existau ori poate că existau altfel decât ar fi putut să fie

vreodată și nu apucaseră să existe. Dar el scrisese tot timpul: *unde se aflau ele, de fapt?* Și dacă erau cărțile altcuiva, de altundeva, din lumea aceea pe care, odinioară, doar o întrevăzuse câteva ore, o zi, o vreme, într-un **odinioară** tot atât de indistinct ca și viața lui pe care poate că acela doar o visase și se trezise?

Scriitoarea de semne

Mergeau la pas, liniștiți, poate nu senini; fiecare cu gândurile lui, unele amestecate, altele comune. Se însera încet, dar nu observaseră asfințitul ori, poate, nici nu era atât de important să-l observe în această zi asemănătoare cu altele, prelungită în alte zile și ore tot atât de anonime; ceasurile gândului înseminat. Pașii lor, chiar și ei, deveniseră apropiați, ritmici, nu îi auzeau de fapt,

dar îi simțeau că se acordă de la sine, ca o alăturare inerentă de instrumente muzicale diferite: o sonată căutată de atâția ani, când și când, atunci când își găseau timp și pentru ei. Rareori? **Întotdeauna.**

Dar, ca de obicei, **pașii îi duceau undeva**, deși adeseori li se păruse, când nu aveau o direcție precisă, că merg pur și simplu la întâmplare. Așa crezuseră, poate, odinioară, cândva, pe când erau mai tineri și toate lucrurile apăreau ca o ilustrare a hazardului. Dar acum, când peste ei trecuseră atâtea, începeau să înțeleagă, fără să-și fi putut spune aceasta nici măcar în șoaptă, că nimic nu este întâmplător. Acum, chiar dacă gândul era neorganizat în cuvinte, se lăsau în voia **celor ce apar**, fără să aștepte să se întrezărească la fiecare clipă câte un mesaj, ori să li se arate un sens. Căci deși poate că acestea existau și îi înconjurau câteodată, venind din toate părțile, înțelesul se deslușea târziu, al-

tădată, ori poate niciodată. De fapt, în această lume de semne, gândul însuși era neputincios. Cum să ajungă el acolo unde nimeni nu putea să ajungă, afară doar de Cel care le orânduia astfel, scriind istoria nepătrunsă a fiecărei vieți, indiferent de unde ar fi fost, și de când ar fi fost, și sub ce înfățișare s-ar fi închipuit aceasta?

În jurul lor, clipele de amurg creșteau încet, neverosimil de tăcute deși, dacă s-ar fi străduit, o anumită rumoare a **lucrurilor de suprafață** se putea distinge. Glasuri diferite, foșnet de copaci, clinchet de clopoței tresărind la gâtul cailor de la trăsurii; și, uneori, o fereastră închisă cu zgomot de vântul ușor, prea ușor, care venea dinspre mare ori dinspre păduri. Erau deja în mulțime, dar o mulțime liniștită, senină ca și ei; trăind **ore de petrecere fără obiect**, ca un fel de comuniune scurtă în a se opri timpul prea repede măcar pentru puțin, cât *să-ți tragi sufletul*, așezându-l, până la urmă, în ordinea lui necunoscută.

Înaintau la fel de liniștit, cu aceeași îngândurare de trecător, fără să aștepte nimic, luând parcă totul așa cum este. Acum ajunseseră pe unica stradă de negustori din această mică stațiune de Litoral imaginar; erau pe Calle Mayor, pe Strada Mare, dar unde? La Mediterana sau în Caraibe? Undeva, cândva, unde Omul Alb pătrunsese și el, într-o zi, poate că nu într-o bună zi. Dar magazinele mici, ca niște dughene de Orient, se înșiruiau pe amândouă părțile, revărsând milioane de lucruri mărunte, poate nefolositoare, multe – sărăcăcioase ori făcute la repezeală. Acestea îi emoționau cel mai mult, **lucrurile strâmbe**, nefericite, pe care nu le privea nimeni și nu le cântărea în palmă nici un trecător chiar dacă și ele, ca și altele, vor fi avut **înțelesul lor**, uneori mai bine definit decât al celorlalte; dar nevăzut, poate ascuns într-adins.

Există o universalitate a Bazarului – se gândise el, dar nu îndrăznise nici

măcar să vorbească. Așa i se părea deși nu își dădea seama de unde îi apăruse această propoziție scurtă, ca o lovitură de ghilotină. Știa însă, căci nu putea să nu știe, că în toate aceste înfățișări uimitor de diverse, poate întâmplătoare, hazardul aparent se împrăștie și că, de fapt, în feluri neprevăzute apar noduri și semne, ca o străfulgerare de fenomen meteorologic necunoscut. *Gloria in excelsis* – spusese, cu voce șoptită. Ea nu răspunse nimic, poate că nici nu-l auzise. Nici măcar gândul ei de atunci nu îl cunoștea nimeni, de aici; dar un gând existase, fără poate să-l cunoască măcar.

Apoi se opriseră fără să vrea ori, poate, fără să înțeleagă. **Pasul lor oprit era o enigmă.** Trecuseră pe lângă mii de bibelouri, pe lângă sute de cărți poștale și de tablouri naive, pe lângă sute de *suveniruri* din imitație de piele ori din sticlă colorată, pe lângă tarabele unde vânzătorii de vată de zahăr învârteau cu virtuozitate norii roz de

fire ușoare, făcându-i un caer de plăceri exuberante; dar ei se opriseră aici. Se priviră o clipă, unul pe altul, mirați; să fi fost ceva neobișnuit? Poate că nu era, dar pașii lor se opriseră, totuși; să fi obosit? Era, până la urmă, un tablou, o scenă ce ar fi trebuit să fie **o scenă vie**, dar nu o tulbura aproape nimic. Dar poate că, până la urmă, ceva tulburător exista fără să se poată explica **taina acestei alcătuirii**. El se gândise, o clipă, la scenele de Crăciun, populate de figurine colorate, din gips, pe care le văzuse altădată, la Viena ori, poate, își închipuisese că le văzuse. **Icoana Nașterii**, clipă miraculoasă, parcă tradusă cu naivitatea percepută de cei ce înțelegeau în felul lor, privind de aici încolo.

Dar, până la urmă, poate că fusese o simplă impresie: nimic nu părea să le alătore, afară doar dacă el gândise mai departe decât ceea ce vedea **acolo și atunci**.

Exista și aici aceeași simplitate naivă, la care se gândise. Pretutindenii, pe rafturile întinse, pe cele două mese mici, așezate mai către spate, și, ocupând aproape toată suprafața, înșiruite la întâmplare, pe podea, venise aici o lume de nenumărate necuvântătoare, figurine de gips, albe – unele, ca niște suflete de dinaintea de a se încorpora, colorate – altele, atât de puțin asemănătoare precum și sunt toate cele ce ne înconjoară, oricât ar fi tiparul de inteligibil și anterior; atât de vechi încât ni se pare că este încă din **Prima zi**; și poate și de atunci o fi fost. Și, în mijlocul acestei lumi strănii, ca un fel de Păstor – o fată subțire, mărunță, gânditoare, îmbrăcată modest, poate sărac. Hainele ei, vechi poate, cu rosături ușoare pe la cusături, erau pline de pete de vopsele, așezate întâmplător, pete mici, ca niște stropituri, venite în clipe de oboseală și din neatenție; arhipelaguri de pete, înspicate, ca și cum pensula s-ar fi scu-

turat brusc, printr-o zvâcnitură de mână înciudată; pete late, uscate ca niște urme de munți ipotetici, o stranie orogenie a clipelor de odihnă de după ce **Lucrul Acela** se încheiase cu bine, în a-nu-știu-câta-zi. Și, peste bluza bufantă, de muncitor în brutăria alchimistă, și peste pantalonii de doc albastru, largi, ca să se poată îngădui mișcările, puține dar complicate – șorțul tașist, imaginea memoriei. Creație întâmplătoare. Athanor, cuptorul Genezei; poate un simulacru? Poate o iluzie.

Fata stătea așezată pe un scăunel, asemeni celui de la Roata Olarului. Măcina timpul și ea, poate ca și făcătorul de oale. Dar în mâinile ei se găseau, întotdeauna, o figurină de gips, în mâna stângă, și o pensulă, în mâna dreaptă. Iar pe măsuța unde așteptau cumiți alcătuirii încă neterminate, peste care culorile se așternuseră parțial, poate nepotrivit, dar, în orice caz, fără să se definească până la capăt

– capacele întoarse cu fața în sus, zeci de materii primare, pline de culoare și de amestecuri de culori.

Era tristă. Așa sunt zilele de duminică. Dar tristețea întocmirilor ce o înconjurau era parcă definitivă. Părea că un fel de vrajă nedeslușită le stăpânește și le adună într-un fel de *ceva* indefinit, ca o **Lume Strâmbă**, altfel decât lumea cunoscută, unde aceste fapte nevinovate, poate negânditoare, asemuindu-se ele însele cu faptele care, atunci când există, sunt oprite să aibă graiul nostru, stăteau așezate pentru totdeauna; și oare pentru ce? Nimeni nu putea să știe oricât s-ar fi străduit, căci îngăduința de a cunoaște, dincolo de ceea ce ți se arată doar, era atât de neînsemnată încât nici gândul fulgerător nu s-ar fi putut strecura dincolo, ca o cămilă printr-o ureche de ac. Rămânea doar Semnul bănuț.

Dar nici acesta nu se putea înțelege, se presimțea doar, în toate, o at-

mosferă apăsătoare, ca un univers închis, aproape ireal și poate chiar simbolic. O lume posibilă, încremenită, formată din bucăți, din stoluri de zeci de păsări diferite; din cohorte de pisicuțe cu chipuri înmărmurite în cele mai puțin inteligibile grimase; din găinușe mari și mici și din rățuște cu labele pregătite veșnic să pășească și, astfel, începând un pas care nu se va termina nici măcar în eternitate; din căței mai mărunți ori mai măricei, cumiști, îngândurați, singuratici, părăsiți, pierduți și îndepărtați de la misiunea lor, ce li se dăduse odată pentru totdeauna, speriați sau fericiți, măcar o clipă – clipa aceea, oprită pe loc, într-o imagine a bucuriei fără început și fără sfârșit; legiuni de broscuțe cu ochii mirați; cocostârci atârnați, la nesfârșit, într-un picior, oițe minuscule, reduse la scară, ca să poată să fie așezate, vreodată, în vitrina câte unei sufragerii din locuri necunoscute, de aici ori de aiurea,

imagine a destinului definit, clar, hotărât și impenetrabil; spaimă și bucurie, în același timp.

Poate că imaginile acestea să-i fi trecut prin minte sau fuseseră doar gândurile; sau aceste cuvinte încă neexprimate în acest fel, risipite ca sămânța în pământ și moarte atunci ca să renască și ea, mai târziu, altfel, altcândva, poate chiar în acest fel. Ridicase privirea, ca să își dea seama dacă mai era vreo urmă de lumină pe cer. Erau doar norii, alburii, prelungi, destrămați, alunecând pe căile lor necunoscute, de acolo, de sus, drumuri imateriale, căi intangibile de văzduh.

Se îndepărtaseră tăcuți și tulburați, poate fără să-și dea seama de ce anume o fac. Abia târziu, după miezul nopții, se întorseseră, puțin înfrigurați; pășind repede în aerul răcoros, grăbiți să ajungă înapoi, la hotel. Străzile erau luminate opac, gălbui și parcă încețoșat; și erau aproape pustii. Abia din loc în loc – câte un trecător în-

târziat. Și magazinele se ascundeau după obloane, adormite și ele. Doar fata stranie, în cuptorul ei unde se amestecau culorile ce încă nu se nășteau, stătea și acum pe scăunel, în fața mesei pline de vopsele, în mijlocul lumii ei triste, inexplicabile, populată de broscuțe roșii, de pisicuțe argintii, de corăbii de culoarea oțelului și de căței aurii, însemnând pe făpturile de gips culorile închipuite, **scriitoare de semne**, veșnică și ea, ca și lumea ei de suflete încremenite în amărăciunea lor minerală.

Steaua mărilor

Când se întâlniseră, odinioară, nu avuseseră nevoie de cuvinte ca să înțeleagă misterul acelei clipe, potrivită într-un anume fel ca și cum astrele s-ar fi conjugat o singură dată în istoria, fără timpuri măsurate, din lumile nesfârșite. Nu îi spusese nimic. Nu o întrebese ce muzică ascultă și ce cărți citește și dacă, de la fereastră, se văd copacii desfrunziți. Crezuse, poate, că pentru el era prea

târziu și că nici măcar nu putea să fie adevărat; și că venise, totuși. Așa era atunci când te obișnuiești să trăiești nopțile, singuratice, fără rost, de parcă te-ai fi rătăcit prin păduri.

Dar când își dădu seama că ea există și că nimic nu e întâmplător, încercase un simțământ nedefinit, un amestec de încântare și de spaimă, trăia o senzație de supraréalitate asemănătoare cu visul, înșiruire de povești enigmatice, adăugiri de episoade fără aparentă legătură; vrajă, magie, iluzie? Nici măcar nu îndrăznea să se gândească.

Ce ar fi putut să afle? Să fi găsit, căutând, principiul ireductibil care îi făcuse posibili pe fiecare din ei și alcătuirea, poate inexplicabilă, a lui și a ei? Dar alăturarea, pașii muzicali, năzuința de a-i auzi vocea ori numai certitudinea că este aici, undeva, aproape, nu s-ar fi putut să le dezlege.

Acum priveau împreună marea, tăcând. El îmbătrânise, îngândurat,

încercănat. Ascultau atenți valurile venind și pierzându-se în nisip; poate ceva se va desluși în toate cele ce nu se înțelegeau. *Cine ești tu?* – îl întrebă ea, în șoaptă. *Eu nu sunt din această lume* – spuse el, simplu. *Sunt doar un călător.*

Exegeze critice

Cleopatra Lorințiu

Bijuterii ascunse între ierburile memoriei

*Dacă **Apocalypsis cum figuris**, prima carte de proză scurtă publicată de scriitor, este copios și deopotrivă interesant analizată, povestirile din **Perpetuum mobile** sunt, la momentul la care scriu acest studiu, mai puțin comentate, ele fiind și mai recente și de aceea mi-am luat libertatea unei prezentări privilegiate, lăsând cititorului deliciul de a compara supozițiile mele literare cu propriile sale reflecții, după lectura acestor proze.*

Cum își numește prozatorul prozele din această carte despre care îmi place enorm

să spun, citându-l, că a fost scrisă „acolo unde Europa privește gânditoare către Asia“ (de parcă semnul civilizațiilor grăbite de azi își aruncă ochii către continentul meditativ și al înțelepciunilor budiste)!

El le numește „alcătuiiri“. Ca un fel de nesupunere generală la etichetări comune, la sortări de toate felurile, așa cum am mai spus-o, Artur Silvestri este **un răzvrătit cu un farmec uluitor**.

Într-o singură frază, de pildă, (o lecție de reală condensare ideatică) scriitorul evocă două dintre temele – blazon, repetitive, de profunzime ale scrierii sale: puterea de expresie dincolo de granițe, capacitatea de a comunica dincolo de continente, fie ele geografice sau artistice, literare, conceptuale și transgresarea comunicării către „dincolo de omenesc“, comunicarea cu ființele acestei lumi, cu necuvântătoarele, limbajul păsărilor, taina sufletului blândeilor făpturi.

Un țărș care nu se găsește pe nici o hartă este chiar exprimarea acestei forme epice de stări evanescente. Printr-un joc de

vorbe, aş zice că este un text despre sine, despre scriere și despre alcătuire.

Această introducere oarecum neobișnuită a reprezentat un imbold incitant pentru comentatori pentru că, fără îndoială, e codul de descifrare cel mai legitim pentru prozele care urmează.

*Așadar, **o proză în sine**, dar și **o proză despre sine**, despre alcătuirea textului, așternerea lui pe hârtie. E captivant cum autorul descrie însăși alcătuirea cărții, așa cum ar descrie facerea unei case!*

Întâi, sunt câteva propoziții însemnate pe caiet, apoi ele se organizează „în felul lor având probabil un sens ce îmi scăpase pe moment“ apoi apare un ton, „ca un fel de muzică interioară“ și apoi se vede că există „un strat de ape ascunse“ și iată glisarea către lumea magică a misterului căci acest strat „îl ghicisem cu mâna ca și cum aş fi învârtit bagheta din lemn de scoruș, ca un solomonar“.

*Starea descrisă e frisonul pe care îl resimte scriitorul în clipa aceea acută de însingurare bună, de **însingurare umilă și***

măreată în același timp, clipa scrierii, când cuvintele vin parcă de undeva, de sus și curg ușor, curg tainic și ușor în mâna ce așterne pe hârtie. Sau cum continuă prozatorul „o stare de navigator singuratic ce întrezărește, undeva, departe, un țărm care nu se găsește pe nici o hartă“.

Găsirea titlului și a ilustrației de copertă pentru acea ediție primă concepută de scriitor, fac parte din același ritual, în care suntem acceptați a trage cu ochiul, cu un soi de complicitate care nu poate decât să cucerească cititorul. El e acceptat în bucătăria interioară a scrisului, fie și pentru o clipă, în laboratorul alchimic în care plumbul se transformă în aur pur.

De fapt, aici, totul e sugestie sincretică, cuvintele atrag sugestia muzicală și iată că ea ne duce la acele „piese improvizate pentru violoncel și oboi“; nici asta nu e întâmplător, sunt instrumente a căror alăturare obține un ton sigur de gravitate, interiorizare și tristețe.

*Însăși găsirea **imaginii** care se subsumează aceleiași idei pentru a așeza pe co-*

pertă, e poveste în sine: selecția se face dintre picturile lui Gerard Carta, pictor pe care i-l prezentase autorului esoteristul François Almaleh, despre care ni se spune că ar fi „un fel de apostol al Straniului, locuitor în Franța sub-lunară“.

Toate se înșiruie către un drum spre mister, o ușiță deschisă în zid, cum scria Kataev, un ochi decupat în perete care dă spre secretele din camera faraonului, o firidă neștiută.

*De altfel, când vede întâia oară acea pictură, care se cheamă **La Faiseuse du Temps**, scriitorul are impresia că „este ruptă din materia mea originară“.*

*Este acel proces empatic de identificare **cu ceva**, o alipire în subtil între spirite, care se produce simplu și instantaneu.*

Este așa cum am spus, la rândul meu, că citindu-i scrierile am simțit că „avem același ADN literar“!

*Tot așa Artur Silvestri se „lipește“ instantaneu de acea **Faiseuse du Temps**, care e o fetiță atemporală, cu o beretă à la française, dar cu un chip indistinct, poartă*

șosete și un soi de șortuleț și e mică, mică între clepsidre de diferite mărimi. Și ce face ea? Toarnă nisip din mâna ei stângă într-un fel de con, care desigur va lua locul nisipului dintr-o altă clepsidră: totul e un tablou surrealist, și dă curs nevoii noastre de acces către lucruri de nespus dar care au totuși o întruchipare în mintea noastră „sublunară”.

Mi se pare evidentă apropierea lui Artur Silvestri de această zonă a picturii, cea care frizează fantasticul, esotericul și nicidecum idilicul.

*Clar, limpid în discursul său de apărător al ideilor literare, culturale, artistul Artur Silvestri avea, ca prozator și prin urmare creator de lumi, **gustul distincției esoterice**, al accesului secret către indicibil care își găsește pandantul său în supra-realism.*

Căci aici e paradoxul viziunii, descifrarea sensurilor se face „în limbă tainică”; e o decodare în alt cod care la rândul lui poate fi decodat, așa cum o taină duce la o altă taină, și o porțiță tainică duce către o curte

interioară secretă și apoi către o altă firidă și către un alt labirint, într-o lume medievală a închipuirii care creează până la urmă câteva fraze de o frumusețe pură și de neuitat.

***Belle qui tient ma vie** e un text cu sensuri adânci, despre puterea scrisului, despre alcătuitoarea de poveste, în toată măreția umilinței sale.*

Scriitorul, ca un constructor căruia nu îi pot lipsi uneltele! Scriitorul, hărțuit de sine, ajuns în hățișul întrebărilor.

Scriitorul, confruntat cu dilemele credinței și filozofiei, de întrebări secrete și de taine nedescifrate, ei bine, scriitorul atotputernic la urma urmelor. Căci din penița lui curge descrierea unei scene cu atâta verosimilitate, ies personajele la malul de mare, el și ea, pictați, nu descriși, întruchipați parcă aveau sub ochiul cititorului.

Atmosfera e onirică, nu există linie de demarcație între real și imaginar, aflate într-o fermecătoare stare osmotică.

*E, de asemenea, o poveste-mărturie-de-credință literară care afirmă faptul că **po-***

vestea e cea atotputernică, ea îl ține în viață pe autor, ea, scriitura, **belle qui tient ma vie**, dar în același timp poate că e Ea, desenata femeie cu ochi albaștri-verzi, cu ochi de mare, scoborâtă dintr-o pictură de Renoir, cu rochia ei ușoară, vapoasă, iubirea omniprezentă și neexplicită, iar această **continuă întreținere a ambiguității** dă farmec poveștii!

Ambiguitatea, concept teoretizat mai ales de criticul William Empson (1906-1984) în eseul său **Seven Types of Ambiguity**, (tradus în românește în anii șaptezeci), carte ce face parte dintr-un subsidiar conceptual al generației noastre literare, pentru care nespusul, ascunsul, cifra, interpretabilul, aluzivul, sugestia, toate sunt la fel de importante ca realul sau **chiar mai importante**, fiind cele care ne ajutau să ne susținem opera, textul scris.

Deus ex machina (titlul este chiar locuțiunea latină folosită mai ales în teatru spre a desemna o persoană care sosește într-un fel neașteptat și prin a cărei apariție întâm-

plările au un deznodământ) continuă oarecum descrierea atmosferei de la Pontul Euxin din povestea anterioară.

*Tulburătoarea descriere a unui septembrie „cu zile luminoase dar trist“ premerge un tablou marin descris pe toate palierele, căci „valuri de aer amintind ceva nedefinit, poate o putreziciune de plante smulse de la locul lor, poate altceva ce nu cunoaștem și nici măcar nu putem pătrunde cu gândul, un ceva simbolic și misterios.“E aici aceeași atmosferă dintr-o povestire, mai veche, din prima carte (**Jogging**), în care personajul se cufundă într-o fugă în natură ajungând spre un soi de interregn magistral și înfricoșător descris.*

*Este, în fapt, reluarea unei idei, dar în alt registru, căci în povestea de față intervine ideea de **Deus ex machina**, precum în teatrul clasic când personajul scoboară din înalt, din cer, pentru a regla situația! Interesant e că în această proză despre soluție și destrămare organică, marină, deznodământul e doar sugerat, poate că e, poate că vine, întreținând fiorul de ambi-*

*guitate care învăluie totul. Tușa de dezno-
dământ poate fi un contur de vapor ori de
barcă cu pânze, dar e doar sugerată, cum
spune scriitorul „posibil Deus ex machina
neconsumat până la capăt, poate doar în-
chipuit. Sau presupus. Sau, poate, hotărâ-
tor.“*

*Din nou o întâmplare în doi, tot plină
de aluzii și sugestii, de farmec și emoții in-
finitezimale e **Poco loco**.*

*Pe o terasă din fața unui restaurant, în
același decor de țărm de mare, o mulțime se
înghesuie să vadă o femeie „îmbrăcată într-o
rochie de plajă“ care cântă cu patos, de fapt,
era vorba despre karaoke pe o muzică ce le
evocă celor doi, brusc, o amintire.*

*Cântecul îl ascultaseră deja pe o placă
de patefon „cumpărată la Paris“, iar melo-
dia obsedantă e **Homenagem a Vinicius**.
Tempo feliz.*

*Acest Vinicius evocat este nimeni altul
decât **Vinicius de Moraes** (1913-1980),
poet, personaj cheie al muzicii braziliene,
autor al multor cântece devenite clasice, el*

însuși interpret la un moment dat, o personalitate dinamică, mulți artiști datorându-i alegerile făcute în cariera lor. A avut și o carieră diplomatică, fiind legat mai ales de, Parisul anilor cincizeci, unde a început practic o nouă etapă a fabuloasei sale vieți.

Bossanova cu pricina are capacitatea de a recrea un timp: femeia care o cântă e de asemenea transpusă, își trăiește momentul de îmbătare, nepăsându-i de nimic altceva decât de viața din cântec „ca și cum n-ar mai fi fost de aici, ci de acolo, din lumea aceea imaginară unde ea nu mai era, ci proiecția ei, poate iluzia secretă, misterul imaginației“.

*Cei doi deslușesc misterul pentru că au acces la sugestia muzicală, femeia care cântă cu patos, transpusă, se crede legendara **Leny de Andrade**, (născută în 1943, considerată cea mai mare cântăreață braziliană de jazz într-un stil eclectic cu tangențe de samba și bossanova).*

*Este o proză despre puterea artei **de-a te transpune în alt timp**, de a crea o altă realitate, de a te ajuta să scapi din strân-*

soarea prezentului evadând într-o altă trăire?

Este o proză despre retrăirea unui timp fericit, retrăire valabilă pentru noi toți ?

Și una și alta. Căci scriitorul adaugă „Totul li se părea o magie păgână, de catedrală din colonii. Era timpul ei de atunci ? Ori timpurile fericite, vrăjite, ale tuturor, țesuți ca într-o pânză de păianjen, în fantasmalele poeziei sacadate“.

*Toate aceste proze sunt presărate cu sugestii literare, artistice, căci proza lui Artur Silvestri este o alcătuire cu extract de cultură, scrisă pentru un cititor care iubește **mireasma rafinată a sugestiilor și referințelor**, dintr-un amplu fond cultural, acela care ne unifică și ne dă sentimentul de confrerie subtilă, o confrerie peste timpuri și peste kilometri, întru lauda artei adevărate.*

*O escapadă cu tentă livrescă e **Fugit Nox**.*

Personajul auctorial își răsfoiește carnetul de însemnări, având o dorință anume, să citească din Mallarmé sau să privească

un album de Magritte. (Iată deci că suntem plasați într-o lume culturală anume, francofonă, occidentală, a nuanțelor, dar deja a sugestiilor suprarealiste.)

Neavând nimic potrivit la îndemână, rămâne pe terasă începând să audă (iarăși suntem la marginea oniricului) sunetele care se adună într-o cântare anume. „Se concentrase să o asculte mai atent și să o distingă în zumzetul sunetelor întâmplătoare ce veneau de pretutindeni. Părea că se adunaseră undeva flaute diferite, ca niște cântăreți cu timbrul gros ori mai subțire, basuri și soprane, voci reduse la sunet fără cuvânt, colorând cu ritmurile lor, când săltărețe, când tânguitoare, lungile ore fără nici un conținut deslușit.“ Și când spun că suntem iarăși la limita cu oniricul, mă gândesc la tipul de evoluție conceptuală din prozele lui Artur Silvestri: dacă ele au început din linia unui surrealism, a unui realism magic, în care cu greu descifrezi granița subțire din care se trece **din real în ireal sau imaginar**, din posibil spre altceva, la fel se întâmplă și cu dimensiunea onirică a prozei sale.

Săritura aceea e iute, ca saltul unei lăcuste verzi, translucide, în iarba deasă și mirositoare a verii.

Îl percepi mai mult ca vibrație, ca urmă a mișcării.

*Muzica ce se aude e de fapt muzica ce vine din lucrarea lui **Joseph Bodin de Boismortier (compozitor francez 1689-1755)** în sala numită **Salle de cent suisses** în Palais des Tuileries, iar **Ea**, căci există un **resonneur** al personajului auctorial, un **resonneur feminin**, îl recunoaște pe **Rege**, care nu e altul decât Louis al XVI-lea.*

De aici cititorul poate să își imagineze ce vrea, avem muzica, avem sala, avem suita regală, avem atmosfera și semnalul de începere.

Dar, să nu uităm că acesta, cel evocat, e chiar regele, victimă a Revoluției Franceze, (soțul celebrei regine sacrificate, ghilotinate, Marie-Antoinette), el însuși executat la 21 ianuarie 1793, destinul poate cel mai tragic și cel mai bizar al unei Franțe imperiale, în-sângerată de Revoluție, trecută prin perioada lui Napoleon Bonaparte, apoi, ca să

se reîntoarce la Imperiu, iar mai apoi să revină la Republică, într-o tribulație gravă care a durat două secole. Acesta e regele ales de autor să apară în cadrul acestui tabou de epocă, iar la clipa când el apare, revoluția încă nu s-a declanșat.

*Onirism și în plus proză cu cheie, acest **Fugit nox** are o doză înaltă de incitant în sine, ca mai toate prozele lui Artur Silvestri pe care le deslușim și poate le interpretăm bine, sau poate nu.*

***Călători în văzduh** este poate proza cea mai apropiată de spiritul lui Julio Cortázar. Totul pleacă de la contemplarea unor mașinării zburătoare, „marea libelulă de pânze ridicată în zbor deasupra plajei.“*

Unghiul de vedere sare într-o clipă de la cea care îi privește pe cei doi aviatori, din momentul în care îi vede „cu chipul nedefinit sub ochelarii mari“, și clipa în care priviți de la înălțime, oamenii de pe plajă se văd ca soldații de plumb din copilărie. Transferul auctorial este instantaneu, pare ușor de făcut și, de aici, senzația de halucinație, exact ca în cazul stewardului care ob-

servă repetitiv Insula care îl fascinează și clipa în care la finele poveștii lui Cortàzar trupul îi este adus la țarm.

*Tehnica aceasta de translatare dintr-un personaj în altul e extrem de interesantă, e tot **o translație în subtil**, în gând, o glisare dintr-un eu în altul.*

Brusc, punctul de vedere e al celui de sus care vede „ceea ce omul de pe pământ nu bănuia ori nu știa nici măcar că există, acolo, în depărtările de dincolo de zări“.

*Mi-am pus de mai multe ori problema sentimentului pe care îl inspiră acest gen de proze. De pildă chiar această **Călători în văzduh**. Cred că ele sunt cumva dincolo de optimism sau de pesimism, glisând într-o zonă de fantastic care de fapt e în noi înșine, doar că poate nu o exploatăm suficient, așa cum se zice că nu ne exploatăm decât o parte din creier...și mult prea puțin capacitățile noastre empatice, de citire a gândurilor, telepatice ...*

***Canon** este o pagină cu aparență onirică și resort declanșator profund: ea poate*

fi, ca să zic așa, povestită, fiindcă are un fir epic.

Pe scurt, personajul principal, aflat la mal de mare, în rumoarea valurilor și sub soarele binefăcător, (cadrul desfășurării este liantul acestui volum de proze : țărmul de mare pe care se întâmplă toate cele evocate) resimte o neliniște care vine dinlăuntru, mai exact dintr-un fond subconștient indecis.

Urmele tălpilor sale șterse de valurile mării sunt niște semne.

„Curând, își dădu seama că înaintează în marginea apei, călcând uneori peste câte un val mai prelung și udându-și picioarele cu spumă. Înapoi de unde venea, urma tălpilor lui pe nisip de-abia că se mai puteau distinge ca niște semne din ce în ce mai nesigure din timpul care fusese.“

Despre acest „timp care fusese“ e vorba, despre cum el îl bântuie, îl vizitează pe personaj, de parcă tot trecutul nu ar fi cu ade-vărat mort, pierdut, el încă palpită undeva, într-un strat nedefinit al memoriei.

Și apoi, pe când își bea sucul de fructe, omul care i-l prepară strivind jumătățile de

grefruit vorbește „într-o limbă de neînțeles aici, în românește“ adăugând „tata era la Constanța“ adică Dincolo, în Cealaltă Țară.

Sugestia este deci decriptată și foarte frumos interpretată de scriitor, în acele câteva vorbe e un înțeles, un sentiment, o taină și o regăsire. Cei doi se regăsiseră pe struna cea mai subțire, a apartenenței la o limbă, la un trecut.

Ucello e o schiță înaripată care însuimează la fel un capăt de poveste reală, întoarsă la un moment dat în ireal, imaginar și livresc, totul privegheat de un posibil sens mistic.

Un pictor desenează pe foaia lui albă, la acel mal de mare care revine constant un fel de catalizator al cărții, popoare întregi de păsări.

Autorul îmbie cu o fărâmă de pâine o vrabie, apoi popor de păsări se adună făcând din imagine o posibilă transpunere în timp a unei celebre picturi în care Francisco di Assisi e înfățișat predicând păsărilor.

Francisco di Assisi (1182-1226), acela care avusese un vis tainic, ajunsese la convertirea spirituală și inițiere, dedicat unei vieți de blândețe, de smerenie și de mărturisire evanghelică directă, întemeietorul ordinului franciscanilor, propovăduitor al unei vieți trăite în sărăcie, renunțare totală la bogăție și smerenie, pusă exclusiv în folosul celor sărmani, bolnavi.

Provenind dintr-o familie bogată, el renunțase la bunurile pământești și se auto-dezmoștenise. În schimbul luxoaselor haine de mai înainte, îmbrăcase „il saio” (zdreața), haina celor mai săraci dintre săraci (acest saio este de altfel și originea hainei franciscane).

*Evocarea acestui sfânt nu e deloc întâmplătoare: ideea este **o revenire în opera subtextuală** a lui Artur Silvestri, frământat de sensul bogăției și al acumulării, de puterea de a dăruia și de sensurile umilinței creștine, autorul lasă să planeze imaginea lui Francisco di Assisi, a intermediarului Divinității, căci „cineva îl privea. De după dealuri, i se păru că îi zâmbește*

ușor Cel care le știe pe toate. Sau poate un înger.“

*Certitudinea că **a trăit cu îngerul alături** e atât de consubstanțială operei din ultimii ani ai lui Artur Silvestri încât, anumite texte nici nu pot fi înțelese în afara acestei revelații mărturisite de scriitor.*

*S-a scris despre obsesia timpului, manifestă în aceste proze. Despre **arhitectura specială a acestor alcătuiri**. Despre **forța acumulării metaforice** și deopotrivă **obsesia raportării la durată și la non durată, la relativitatea clipei: o secundă înălțătoare și fugară poate fi în viață infinit mai importantă decât o acumulare de ani terni, lipsiți de revelație și altitudine spirituală.***

*Ce mi se pare extrem de interesant în opera acestui scriitor e felul în care modernitatea coexistă cu un spirit atemporal în sine, un fel de apropiere subterană de resorturile revelatorii: **Francisco di Assisi** ajunge la perfecțiune după ce trăiește o perioadă de viață plină, cu tot ce înseamnă lux, fapte de arme, fiind el provenit dintr-*

o familie bogată. Profunda sa neliniște interioară este cea care îl duce către prima experiență de sărăcie voluntară.

Fără cunoașterea greșelii nu se poate ajunge la penitență, fără păcat nu există iertare.

*Artur Silvestri este un scriitor **de o mare profunzime întru creștinism**, nu una declarativă, ci un subtilă, bazată pe cunoaștere cărturărească, dar și pe umilința îmbătătoare a acceptării revelațiilor.*

*La ora misterioasă a amurgului (entre chien et loup, spune autorul care nu scapă niciodată ocazia să se revendice de la această lume franceză), când nimic nu mai seamănă cu ce părea să fi fost, se întâmplă și revelațiile. Proza se numește, decodificator, **Ferry-boat**.*

E o alcătuire care reușește să creeze senzația unei fabuloase acutizări a sentimentului ontologic, scrisă cu o capacitate de descriere absolut fascinantă, un sentiment al pătrunderii în interregnuri, în materia vitală, în putrefacția și renașterea ei microscopică, căreia nu aș vrea să îi pun nici o etichetă și să

nu îi caut nici o tangentă literară pentru că în sine are o originalitate frustă, dar e o frustete care acaparează „un imens receptacol de senzații“.

Iar că ceea ce ar putea fi o simplă călătorie pe mare la vremea amurgului devine o aventură a minții și simțurilor, o avalanșă de senzații și de empatii, căci personajul comunică în subtil cu alte timpuri și cu alți oameni care vorbeau în alte graiuri.

*Nu e prima oară când în proze se amestecă un fel de bruiaj de comunicare, halucinantă, cu oameni din alte timpuri ca într-un soi de **Experiment Philadelphia** subînțeles, cu o forță de sugestie care copleșește ca „Teroarea podului uitat în legătura lui către pământ...“*

Pentru a pune un punct, un deznodământ, este evocată imaginea acelui bătrân fără vârstă care privea mereu de la o fereastră, ceea ce poate fi deopotrivă sugestia înțelepciunii care privește frământările tinereții cu înțelegere și îngăduință.

Trecerea dintr-un timp în altul, prile-

juită de o sugestie culturală în general, declanșează și alte proze.

Selva oscura e una dintre acestea, o mixtură de sugestii: un tablou foarte sugestiv, desenat cu rafinată precizie, până în cele mai mici detalii. Un el cu galoane și fireturi, o ea în crinolină, o scenă fără doar și poate între doi îndrăgostiți, aflați sub puterea vrajei lor, valsând fascinați în nesfârșitul salon al Palatului de Iarnă.

Selva oscura, cea în care se pierde fata în crinolină și ofițerul cu galoane, ne duce mai degrabă cu gândul la versurile de început ale „Infernului” lui Dante Alighieri: „Nel mezzo del cammin di nostra vita mi ritrovai per una selva oscura” atât de des invocate spre a sugera un moment de cumpănă, de alegere, de opțiune sau de ezitare aflat la mijlocul vieții iar Palatul de Iarnă ar putea fi chiar acel Palais d’hiver du Jardin d’Acclimation.

Iar proza este din categoria celor despre **puterile scriiturii**, puterea confecționării unor lumi și unor povești, chiar când acestea fură puțin cu ochiul din realitate: căci

scriitorul își caută la un moment dat personajele, el e autorul vieților și traseelor lor, el cel ce se uită întrebător „către cea pe care o ținea de mână“.

Proza se dezghioacă oarecum iar stăpânul narațiunii îi caută cu privirea lângă „fii în costume vechi“.

*Din sugestia de povestire fantastică se ajunge în așa zisa realitate unde nu mai rămâne nimic din întruchipările minții decât poate împrăștiate, câteva perle desfăcute dintr-un șirag al domnișoarei, din închipuire adică, ele sunt linia subțire de legătură sau de **despărțire dintre lumi**, frontiera aceea care dă fiori între real și ireal, în această **osmoză hipnotică dintre lumi**.*

Personajele și bizara lor trecere din închipuire în realitate și invers fac parte fără îndoială dintr-o rezolvare căutată de autor, rodul unor frământări profunde la granița subțire dintre filosofie și credință.

***Cuvinte de dicționar** e mai mult poem în proză populat de metafore și referințe livrești ce pornesc de la observarea unui popor*

păsăresc ce populează malul de mare la ceasul asfințitului.

Proza respiră un dor de excursie imaginară, de incursiune în timpuri incerte și în geografii îndepărtate.

De altfel, există această fascinație a locurilor îndepărtate, exotice, a peisajelor de sfârșit de pământ, de Finis Terra, de Finistere, de Capătul Lumii și acest spirit bântuie personajul auctorial ce face referiri la „limba Marilor Navigatori.”

*Onirismul e însă document programatic, viața e prelungirea posibilă a visului, visul e proiecția fantastică a realității. Visul și Timpul sunt cei doi vectori ai acestui fel de proză și ei se regăsesc în conjuncție în **Timp circular**, o scriere despre un moment de singurătate nocturnă, când contururile sunt înșelătoare, iar zgomotele naturii, profund misterioase dacă nu chiar aproape inițiatice.*

***Albastrul unei mări imaginare** e un teritoriu al iluziei, al imaginației scriitorului, în stare să adune elemente pentru o des-*

criere. O corabie, poate venețiană, oricum din alte timpuri, misterioasă și indistinctă cu pasageri la fel de incerți, pe mare, unde va pe linia paralelă cu țărmul, o corabie închipuită, evident o sugestie de inspirație își face apariția la începutul povestirii, creând senzația că povestea va gravita în jurul acestei apariții. În realitate, totul e posibil material pentru o descriere sau poate pentru un tablou, ștergând ușor linia subțire de demarcație dintre inspirație și creație, dintre realitate și imaginație. Într-un anume fel, în toate aceste povestiri există onirism, poezie și fantastic, dar în doze diferite.

Odată, altădată, de pildă, pleacă de la ritualul zilnic al unei femei aflate în vacanță, dar este o temă posibilă dintr-un carnetel de subiecte proiectate pe care scriitorul și le notează, la o masă, într-un restaurant, aflându-se în fața unei caffè-crème, în Cartierul Latin ...

*Profit de această povestire în care personajul citește vrăjit **Sărbătoare fără sfârșit** de Ernest Hemingway (1899-1961), roman*

despre Parisul anilor 1920, locul acestei nefârșite „sărbători interioare” care celebrează prietenia, dragostea adeseori nonconformistă, boema, cubismul, literatura mai presus de tot, într-un decor de neuitat, în Cartierul Latin și în librăria Gertrudei Stein, pentru a pune accentul nu atât pe latura francofilă a scriitorului, cât pe densitatea sugestiilor legate de lumea franceză!

El, la fel ca și Hemingway, la fel ca și Scott Fitzgerald și alți scriitori, trăiesc lumea franceză ca pe o etapă a vieții, ca pe o combustie interioară.

*Referința la această carte scrisă de Hemingway între 1957-1960, adică un an înainte de sinuciderea scriitorului în 1961 și publicată postum (titlul original este **A Moveable Feast**) aduce și rezonanța acelei „Lost Generation” cum etichetase Gertrude Stein acel grup literar, cei aruncați în războiul mondial din care aveau să iasă nevindecați pe vecie, dezabuzăți, decepționați. Numai arta le putea aduce alinare!*

(Și noi fusesem aici, în spațiul nostru cultural și geografic o „lost generation”, mani-

pulată într-un fel, ducând războaie care poate că nu erau ale noastre, ci mai mult inculcate, distrugându-ne în lupte fratricide de uzură și de durată al căror singur rezultat atât de steril, vai, fusese înstrăinarea, alienarea continuă...)

Resort declanșator și decor pentru literatură, substanță pentru viață inspiratoare și strat profund pentru combustie sufletească, iubirea față de acest spirit francez înseamnă în speță prețuire pentru literatură, dincolo de stiluri și de mode, farmecul orașului, împărtășirea unor stări și emoții, o lume cu poezie, cu muzică, într-un decor inimitabil, unic, ce a marcat scriitorii atâtor generații din toată lumea, veniți și reuniți de iubirea față de acest mitic Paris, ei bine, prezența acestui spirit francez este consubstanțială în literatura lui Artur Silvestri.

La un moment dat, elemente de cultură și civilizație franceză sunt organic asimilate acestei literaturi.

Proza sa nu poate fi citită, înțeleasă și apreciată la justa valoare în afara acestei referințe majore.

Citările, aluziile, referințele sunt nu ostentative, ci curg cu o naturalețe desăvârșită, vin cu prospețime pentru că magma inspirației e impregnată de spirit francez.

*Evocarea cărții lui Hemingway despre prietenii literare din Parisul anilor douăzeci, pe care se sprijină această povestire **despre felul în care se orânduiește scriitura**, alcătuirea aceasta indicibilă dătătoare de emoție artistică, este nu doar premeditată, ci importantă, definitorie.*

Fiindcă acesta este esențialul în literatură, până la urmă: emoția artistică!

În ea se simt caratele unei scriituri și aici avem de a face cu așa ceva.

*Tulburătoare e și atmosfera din **Asfințit, în toamna universală**, desenul compus închipuie un asfințit roșu, o lumină venită printre copaci în raze, spune autorul „parcă tăioase, totuși definite într-un fel de secret al geometriei lucrurilor de pe o altă lume“. Din spiritul peisagist, aparent, chiar dacă înnobilat, plonjăm în această „geometrie” a unei alte lumi, în insolit.*

Un alt element care se adaugă creației

de stare este intruziunea autorului însuși în peisaj, cel care se află, iată, într-o clipă a imposibilității recapitulării sau înțelegerii propriei sale vieți!

Iar dacă personajul auctorial pătrunde în pădurea de toamnă, dintr-o dată sensurile poveștii se încâlcesc într-un mod tulburător, căci fără îndoială, de astă dată, e vorba despre toamna vieții, iar propriul traseu se află „în fața unei semnificații care îi scăpa.“

*Sunt multe conotațiile filosofice la care ne duce gândul citind această răscolitoare descoperire a **eu**-lui existențial dar eu spun că frumusețea alcătuirii nu are nevoie de referințe critice!*

Toamna-pretext îl duce cu gândul la o altă toamnă când își însoțise „povățuitorul”, adică ființe negrăitoare prin care divinitatea se translatase către el, sub presupunerea aceluși înger povățuitor.

Oamenii atinși de aripa sfințeniei, cei vizitați de revelații, vorbesc cu plantele, cu animalele și poate cu vântul, cu pământ-

tul, cu marea. Atinse de aripa presimțirii divinității, aceste povești sunt grele de o simbolistică aparte.

În ele personajele au grația umilă a Sfântului Francisc din Assisi, dar haloul de uluire în fața misterului vieții și al morții este copleșitor ca-n acest tablou de primăvară, cu păsări adunate ca să migreze.

Dar Iarna, nu e doar iarna calendaristică, iarna e mai mult un simbol al neștiutului ce va să vie, când sosesc „clipele aspre, tainice, înghețul bănuit, obiectul Fricii, marele necunoscut.” Cu această povestire Artur Silvestri ne dăruiește una din cele mai tulburătoare pagini despre așteptarea dureroasă a ceva pe care ni-l închipuim, fără a avea măcar o minimă siguranță că există.

*Din aceeași categorie a stărilor divine, adeseori extatice precum contemplarea formelor văzduhului dar și a spaimelor ontologice, disolutive, a disipărilor în interregnum face parte **Și vor merge pe deasupra apelor...** cu trimitere evanghelică certă dar din lumea prozelor despre Scriitură.*

Peisaje stranii ca de-nceput ori de sfâr-

șit de lume și același cuplu, el și ea, adeseori eliptici, înțelegându-se cu vorbe puține, parcimonioase oarecum.

*Din nou receptacol pentru pulsionile lumii, personajul auctorial are o relație de o complexitate aparte cu ce se petrece în jur, cu memoria altora, s-ar zice **o capacitate de concentrare instantanee la universul magnetic al altora.***

*Și această alcătuire gravitează tot în jurul tainei sacre a scrisului la fel ca și următoarea (**Mesagerul**, ce pleacă de la o descriție de atmosferă la masa de lucru a Scriitorului. Notez cu majusculă pentru că e un întreg ritual al descrierii, este oarecum o chintesență de scriitor, un fel de întruchipare. Tema fascinantei detașări paradoxale de această lume, în care cuvintele pot căpăta alte și alte înțeleșuri, pot alcătui ele însele un altceva, poate nou, este repetitivă în operă și, poate, un numitor comun vrednic de analizat. (La fel ca multe altele precum **timpul**, de pildă, succesiunea anotimpurilor, sensul și rostul scriiturii, comunicarea cu suprarealul, vocația divinității).*

*Este interesant cum un autor care a scris, alcătuit, imaginat foarte mult, nenumerate pagini, mii, aş zice, dacă am pune cap la cap tot ce a făcut, scris, lăsat, pagini publicate sau aflate încă în manuscrise, ei bine, un asemenea autor ajunge la aceste **sintetizări maximale despre cumpenele celui ce scrie** sub „spaima acestei identități de nălucă“.*

*Povestirea care dă titlul volumului **Perpetuum mobile** cu o clară trimitere muzicală, este alcătuită ca-n marginea unei corespondențe cu un cineva de departe, denumit *Sihastrul și trăitor într-o Americă mai mult ideatică, în marginea unor lanuri de porumb* recoltate în toamna târzie.*

Acest schimb de epistole se petrece în toamnă, și într-un mod ascuns, subînțeles, este despre toamnă, cea aducătoare de melancolii „cu o anumită durere muzicală, poate o arie pe coarda re...”

*Există totuși, paradoxal, în această povestire cu cheie și o mare doză de optimism, în acest **perpetuum mobile**, care continuă și se realimentează pe sine însuși, muzical*

și atemporal la un moment dat, senzația că totul merge mai departe și că nu trebuie neapărat să ne întrebăm dacă există un sens explicit, sensul poate fi mult mai înalt, pe un palier la care poate că nu ajungem, doar îl putem presimți.

În general nu există nici o proză din această carte care să nu sugereze o ieșire spre absolut, spre divin, spre o lume a întrebărilor sau a liniștilor absolute.

Este apanajul unui canal de comunicare pe care fără nici o îndoială autorul acestor scrieri îl deschisese, cu o lume indicibilă, cu o existență sublimă căreia îi punem mereu etichete pentru că nu știm exact ce este...

Se cuvine o precizare la capătul acestor sugestii de lectură. Toate aluziile presărate de scriitor în aceste proze scurte sunt doar piste posibile dar nu obligatorii, de urmat, în decodarea aceluși mesaj tainic ce le cuprinde, mesaj care se difuzează precum clorofila în nervurile frunzei.

Prozele sunt în sine niște insule de profundă originalitate, de creație literară pură,

adeseori surprinzătoare, iar nivelul aluziv rămâne oarecum la libertatea cititorului. Poate să fie accesat, considerat necesar sau nu.

Cu alte cuvinte, această literatură există și în contextul amplu, cultural, livresc presupus de scriitor, dar și aparte de acest context.

Și tocmai aici e marea artă de prozator, harul atotputernic al scriiturii care imaginează lumi posibile. Căci te poți apropia ca lector de aceste proze fie că vrei să faci legături posibile, fie că nu, fiindcă ele rezistă la lectură în substanța lor intrinsecă în toate variantele, păstrându-și intactă doza de emoție, subtilitate, grație melancolică ori fior liturgic.

Navigând în acea zonă a nespusului și a frământării necontenite, prozele sunt adeseori zbateri tulburătoare, iar finalitatea lor sublimează în ceea ce scriitorul a sugerat a fi o cale de unire dintre „cele de jos cu cele de sus“ spre a „ne sustrage de moartea definitivă, care înspăimântă“.

Așadar, marea cheie dilematică a înțelegerii sensului posibil al existențelor

noastre pământene există în aceste pagini de literatură! Aș putea spune că talentul și puterea minții și a sufletului sunt aici presărate în cuvinte, mai puternice decât moartea însăși.

Această povestire îl anunță oarecum pe prozatorul din **Frumusețea lumii cunoscute**, cartea publicată postum, un jurnal de notații esențializate, ale cuiva ajuns deja la **liziera dintre lumi, în fascinanta zonă a osmozelor neștiute.**

Muzică de jazz în grădinile pustii, care își plasează desenul spre sfârșitul verii cu o nostalgie și o acuitate extraordinară a simțurilor încât i-aș zice cinematografică, cu toate că în această cinematografie se petrece o scenă doar, aceea a despărțirii de vară, cu acea umbră nedisimulată de regret. Cu toate că poezia este decisivă în această scurtă proză, mai că nu i-aș spune proză poetică, are în ea o lentoare, o tulburare, o capacitate de a crea stări care mă duc cu gândul la subtilele notații din **Jurnalul** lui Jules Renard.

Un fir conductor există în aceste „piese improvizate“, improvizate e un fel de a

*spune, asta e mai mult o cochetărie de exprimare, căci **alcătuirea lor e rodul multor gânduri, frământări precum și a unui fel profund de trăire în asimilare a literaturii!***

O reflecție despre timp, despre curgerea sa, implacabilă, dar totuși noi căutăm un sens, căutăm un rost firului de existență, fulgurației care este viața noastră!

Deslușind un sens și poate suspinând cumva trist în căutare, căci sensul este mereu legat de literă, de scriere, de mesaj, de cifru lăsat într-un fel celor de după noi, descifrat sau nedescifrat. Din nou, o melancolie grea se desprinde din toate.

*In povestirea **Ceaslov** sunt desenați doi tineri, un băiat și o fată care citesc, adânciți în lectura lor, din niște cărți groase, care duc cu gândul la manuale universitare. „Ceasornicul orelor, timp măsurat altfel decât timpul exterior, nepătruns, enigmatic, neîmpărțit și necunoscut“. Când tinerii se opresc din lectură să privească marea, au o stare, o uimire, căci “O anumită uimire se observă atunci când*

Timpuł Cărtiilor s-a întrerupt chiar puțin. Căci e greu să te întorci **din lumea ce n-a fost în lumea care este**”, spune scriitorul. *E aproape o întorsătură spre poveștile populare ale românilor! O întorsătură a lucrurilor, o viziune care tulbură, un fel de ocean întors. Un joc cu timpul și cu timpurile, cu acea continuă referire la livresc. Căci în scurtele pauze de reflecție sau poate doar de hoinăreală a gândului, cărțile celor doi tineri „rămân atunci deschise, cu fața în sus, parcă mirate, că deasupra lor se întinde cerul nesfârșit, despre care nu știau nimic”.*

*Elaborată atent, compusă din acumulări de imagini, **Scriitoarea de semne** este și ea, ca proză, dintre cele cifrate, aluzive, poate mai greu de decriptat.*

Există însă un strat imediat, acela în care firul narativ se impune: același cuplu într-o plimbare de sfârșit de seară, pe o stradă dintr-un loc fără identitate precisă, undeva, la mare, vrând poate să sugereze universalitatea temei, puterea ei de cuprin-

dere. Chiar dacă apar acolade și divagații, subiectul înaintează, cei doi rătăcind prin bazar ajung în fața unei pictorițe de mici figurine de ghips, înfățișând felurite animale, figurine naive cărora ea, **Scriitoarea de semne** le pune cu culoare un zâmbet, o expresie. Sunt căței, broscuțe, cocostârci și oi minuscule, bibelouri naive, programate să ajungă în cine știe ce casă cu mesajul lor naiv cu tot.

Paralela, asemănarea, e evidentă: așa cum pictorița creatoare de figuri de lut colorate își împinge ușurel creațiile într-o lume indiferentă care are ori poate nu are nevoie de ele, așa și scriitorul își alcătuiește scrierile, înfrumusețându-le poate și împingându-le încetișor către lumea pentru care le-a creat, sau poate nu, această relativizare dă farmecul ușor amărui al asemănării.

Cuptorul este o referire la **Athanor**, cuptorul alchimiștilor adeseori numit și cuptorul filozofal, (termenul vine de fapt din arabă, at tannur înseamnă cuptor de pâine, uneori și sursă de apă caldă), iar conceptul va reveni sistematic în alte forme în opera

rotunjită a scriitorului, chiar sub forma unei serii de cărți (*Athanos, I, II*) cărți publicate antum, căci corespondențele și legăturile intrinsece sunt fără îndoială esențiale și pentru înțelegerea acestei opere în ansamblul ei.

Una din cele mai frumoase și în același timp cuceritoare prin concizie și scriitură, alcătuită din această carte este **Steaua mărilor**. Găsim în acest text enigmatic totul: vrajă, magie, iluzie, emoție și transfigurare.

Este o proză despre iubirea absolută, totală, atotputernică și inspiratoare.

Începe în registrul acestei aparențe a normalului, a obișnuitului, dar încă din prima frază, suntem atrași în lumea fascinantă a astrelor, a subtilului, a celor neștiute ce poate ne guvernează de nu se știe unde și ne împing de la spate către ceea ce este viața noastră de fiecare zi. Apariția ei (a femeii dar de fapt a iubirii în același timp) este atât de uluitoare încât provoacă o stare de indicibil, de necrezut. Aflăm iată că de la început nu erau parcurse defel etapele, preliminariile unei

întâlniri obișnuite, în care oamenii se întâlnesc, vorbesc despre ei și ajung să se cunoască.

De ce? Pentru că venirea iubirii e miraculoasă, e un dar unic, iar el, se pare, „crezuse, poate, că pentru el era prea târziu și că nici măcar nu putea să fie cu adevărat, și că venise, totuși. Așa era atunci când te obișnuiești să trăiești nopțile, singuratice, fără rost, de parcă te-ai fi rătăcit prin păduri“. Pe prima treaptă de apropiere înțelegem starea de spirit a personajului auctorial.

*Ea e descrisă de „un simțământ nedefinit, un amestec de încântare și de spaimă” și din nou apropierea de vis, latura posibil onirică : „o senzație de suprarealitate asemănătoare cu visul”. E o sugestie de mare frumusețe a unei **posibile definiții a iubirii**, ceea ce face ca două fapte care se întâlnesc în timp și în spațiu să comunice profund, într-atât încât să se simtă jumătățile aceluiași fruct primordial, un măr împărțit în două jumătăți și care s-au căutat îndelung până la clipa binecuvântată în care s-au găsit. Evident, martorul acestei*

întâlniri mitice, într-un fel, este marea. Ea însăși Primordiala, ca un fel de Evă sacră și mitocondrială! O sugestie de trecere a vremii există, căci „El îmbătrânise, îngâdurat, încercănat“.

Finalul este din același registru al frumuseților indicibile, o frumusețe grea de sensuri, sensuri care se pot dezghioca dar parcă nu trebuie, nu se cade, avem de-a face cu o stare rară pe care scriitorul ajunge să o pună în cuvinte. Blagian, de ce am mai strica-o interpretând-o?!

Ana Dobre

Capacitatea de a gândi mistic

*Timpul care trece este o obsesie a scriitorului Artur Silvestri. Frecvența ei în **Perpetuum mobile** dă expresie și imagine în cuvintele unei intuiții premonitorii cu privire la locul său în timp. Dacă citim aceste „alcătuiiri” ca forme încifrate ale mărturisirii de sine, înțelegând că orice creație este o sinteză a eului profund și a celui social, descifrăm, în spatele arhitecturii metaforice, preocupările, inchietudinile, obsesiile omului care face efortul de a se ridica deasupra duratei, de a-și transcende existența. Spațiul ca „selva oscura”, „spațiul fără dimen-*

siuni”, capătă identitate în relație cu timpul. Este un spațiu care se extinde, în continuă expansiune, care iese din limitele reale pentru a acoperi tărâmurile imaginației. Evadarea în timp este și o evadare în spațiu: „Acum începuse indefinitul. Se priviseră încă o dată mirați, fără să-și fi putut spune ceva și – mai cu seamă, fără să fi putut să aleagă – se văzură înveșmântați într-un domnișor cu lorgnon, veston cu revere de catifea, pantaloni de drill, cu capul acoperit cu țilindru – el; și ea, în vaporease rochii, roz, apoi albastre, apoi albe și, în cele din urmă, violete, tivite cu froufrouri, participând la «bătălia de flori» de la Șosea, de pe Strada Mare, din parcurile de dinainte de Versailles, în marginea orașului unde, peste cine știe câtă vreme, un inginer aproape nebun va ridica un turn de metal ce se va înfige parcă în cer. Era parcă o zi anonimă, dintr-un an necunoscut, pe care doar sunetul rar al roților de trăsură peste piatra de râu din caldarâm o mai însuflețeau câteodată, auzindu-se clar, răspicat, neliniștitor în nesfârșita oră senină, câștigată la ruletă” (*Selva oscura*).

Există un sentiment al târziului predominant în alcătuirile sale. Frazele încep de multe ori cu o subordonată temporală pentru a plasa în indefinit, la granița dintre real și ireal, acel timp care a produs revelația trecerii: „...era târziu, începuse să se însereze”(Cuvinte din dicționar); „...se făcuse târziu” sau „Era ora misterioasă când indefinitul domnește entre chien et loup”(Ferry-boat); „Erau ore de dimineață calme, fără calendar, aproape ieșite din timp, o parte oarecare dintr-o zi anonimă, una dintre multele zile, fără șir, despre care nu va mai ține minte nimic”(Ucello); „...timp în curgere vizibilă, viitor devenit trecut, în nesfârșitul prezent care nu există”(Călători în văzduh); „...viața suspendată între două lumi, poco loco, timp desfăcut, destrămat, renăscut ca după descântece”(Poco loco); „...o imagine a timpului nedeslușit”(Semne pe nisip). Sunt metaforele timpului resimțite de o conștiință tragică.

Este scriitorul așa cum îl gândește Artur Silvestri în raport cu lumea lui de referință

– *spațiu, timp, cuvânt*: „Scriitorul își așezase mai bine foile de hârtie, stiloul și ochelarii, apoi își scoase din buzunarul de la piept pachetul de țigări și bricheta. Le purta întotdeauna în vesta lui obișnuită, asemănătoare unui șorț de zidar; acestea erau uneltele lui, asemănătoare cu echerul și nivela de apă sau cu firul de plumb. Putea să măsoare, cu ele, ceva din tot ceea ce – fără să știe despre ele când începe să scrie – îl înconjurau din toate părțile? Nu își putea da seama, aștepta doar de fiecare dată. Uneori aștepta puțin sau, mai bine spus, nu aștepta deloc. Cuvintele veneau cu el, îl însoțiseră și abia așteptau să fie așternute pe hârtie ca să existe. Alteori, aștepta mult, fără rost, neliniștit că, poate, le-o fi pierdut. Dar, până la urmă, într-o clipă indefinită, cuvintele veneau în cele mai diferite înfățișări, ascunzând sau descoperind idei, chipuri, uneori chiar și o poveste. Povestea cui? Întotdeauna – povestea lui”(«**Belle qui tient ma vie**»). *Cuvintele îl urmează, bătând la porțile gândirii pentru a primi viața în dar. Scriitura este la*

„belle qui tient ma vie”. *Conștiința scrisului și, mai ales, conștientizarea vocației de scriitor, dă sens vieții sale și-l vindecă de sentimentul zădărniceii*

Eul eposului liric, scriitorul, cum îl numește Artur Silvestri, se simte parte integrantă a acestui flux etern care curge heraclitean. Efortul lui este goethean – acela de a-l opri într-o imagine eleată, fixându-l în efigia propriilor trăiri efemere: „Eu am o mie de ani – se gândi el. sau poate trei mii, de când a început să se scrie. Dar dacă se scria altfel acum zece mii de ani și semnele lor sunt atât de necunoscute încât nu se mai știi?”(Semne pe nisip). Sunt semnele pe nisipul timpului, într-un lanț causal al trecerii și petrecerii. Viața este evanescentă, greu de prins în fluctuațiile ei heracliteene; moartea pare imaginea eleată, în contrapondere, și, poate, în compensație: „Moartea, tradusă în imagine, era însoțită și multiplicată de însăși hieroglifa morții pe care gândul însuși o întrezărise în acea clipă enigmatică, simbolică, poate neîntâmplătoare”(Semne pe nisip).

El se simte prizonierul unui „timp circular”, unde „Nimic nu mai apărea, căci apăruse (s.a.)”(Timp circular), sus-tras „timpului ruinător”. Spațiul acestui timp al originilor este „departe de lumea nedeslușită unde totul germinează, se strică și se reface și se preschimbă”, atins de un „frig straniu și umed”. Iar departe, într-un departe inefabil al unui spațiu inform și indistinct, parcă de dinainte de creație - marea, apele primordiale, marea „uriașă și copleșitoare, marea cu muzica ei fără sfârșit, ritmică, indefinită”, curgând spre „tiparul veșnic”, un „Timp Circular”.

Capacitatea de a gândi mitic este impresionantă. Scriitorul simte intuitiv și reface imaginativ relația cu categoriile: „Nu își dădea seama dacă visează încă ori se trezise din senin, peste noapte, la o oră necunoscută, poate că nici nu știa în ce an și în ce anotimp. Nu se mai trezise astfel, în miez de noapte, de când nici nu mai ținea minte. De obicei, adormea târziu, către dimineață, ostenit și trudit, mai bine zis se prăbușea în somn fără puteri, ca o plantă

secătuită căreia îi lipsea apa și aproape că nu mai putea să trăiască. Iar când se trezea dimineața, era de obicei târziu, căci la el totul era «târziu»; de fapt, până și orele zilei se măsurau altfel și, poate, chiar și viața lui să fi avut alte ceasuri, cine să i le mai știe” (**Timp circular**). *Confuzia temporală pe care o notează lucid este dată de incapacitatea de a mai percepe originarul, palpitațiile, fiorul existențial, tendința omului modern de a se profaniza, dar și de a-și căuta latura sacră.*

*Simțurile se ordonează în funcție de aceste elemente ale decorului. Corabia din **Albastrul unei mări imaginare** pare un simbol al destinului însuși, o imagine factuală a eului însuși: „Corabia evoluează nu prea încet, în linie paralelă cu țărmul, mișcându-se fără să aibă pânzele întinse; ele însă există(...) Dar ce putere o împinge ca să se miște pe valurile neliniștite? În peisajul larg se aud doar valurile bătând ritmic și, câteodată, spărgându-se întâmplător unul de altul, fără o logică inteligibilă. Material pentru un tablou, poate chiar tabloul*

însuși”. *Jocul de linii și de imagini pune și contrapune ipostazele eului în timp și spațiu: „El scrie toate acestea, căutând sensul lor și se gândește, abstras o vreme, imaginând nenumăratele episoade din cine mai știe câte piese de teatru posibile. Totul seamănă cu o scenografie; dar pentru cine este făcută și cine să o fi închipuit? Ridică privirea, după o vreme, către orizont: nu se mai distinge nimic, doar culoarea nedeslușită și cu neputință de identificat a **mării vii**, teritoriu pustiu ca și istoria ce a trecut”. (*Albastrul unei mări imaginare*) sau „În acest timp, dar în alt timp, scriitorul își așeza hârtiile pe masa lui mică, rotundă și joasă, de la restaurantul din Cartierul Latin unde, în fiecare zi, în fața unei cești cu interminabila caffè-crême înșira, rând după rând, povestea cărților care puteau să fie, au fost, ori, câteodată, vor putea fi” (*Odată, altădată*).*

Scriitorul este un observator contemplativ sau implicat, retras în spatele cortinei sau aflat în lojă, privind infatigabil, spectacolul de lumini și umbre, de mișcări și

lentori, derulat, ca-ntr-un film, pe pelicula timpului. Chipurile umane n-au nume, sunt arhetipale, reduse la unica legătură cu timpul universal care le permite ființarea ca adăstare în durată și rost.

Spațiul imaginat de Artur Silvestri pare să aibă un singur anotimp – vara cu lumina ei miraculoasă, cu izbucnirile de vitalitate. Marea este un element predominant al acestui anotimp etern - un spațiu de trecere. Momentele zilei sunt diferite, dar scriitorul preferă asfințitul, acel timp „entre chien et loup” care dă senzația de materialitate, de indecizie, de confuzie a hotarelor.

Când timpul alunecă spre toamnă, toate podoabele au însemnele universalității – „toamnă universală”, un „intermezzo ce nu-l voise și a cărui semnificație poate că i se va desluși”. În realitatea care-l înconjoară, el caută semnele unei metarealități care să o semnifice pe prima. În descriere, scriitorul folosește cu voluptate toate nuanțele și virtualitățile de mătase ale cuvântului: „Era toamnă, o toamnă universală în a cărei enigmă stătea închisă însăși

inconsistența vieții lui, ajunsă aici, acum, în fața unei semnificații care îi scăpa. Călca ușor, cu grijă, peste frunzele uscate, de ieri și de alaltăieri, le asculta, făcând mici pauze, zgomotul straniu de întocmire ce se desface, apăsată de talpa piciorului care le strivise. Îl înfiorase fie și doar acest gând, un gând de ev târziu ininteligibil, peste care se adânceau, fără să poată să le identifice, multe alte gânduri, amestecate și neclare. Oricât ar fi vrut să le orânduiască își dădu seama că nu va putea” (***Asfințit, în toamnă universală***).

Toamna aceasta și toamna vieții își unesc semnificațiile în plan mental într-o „clipă indefinită”, în care resorturile memoriei descătușează amintirile existenței. Învățătorul poate fi asemănat cu Magul călător în stele care „dumirește” și deschide drumul în destin: „Așa fusese și într-o altă toamnă, despre care își aminti acum într-o clipă indefinită când, într-o altă pădure ruginie, într-o altă zi, și într-o altă lumină, îl însoțise cu pașii măsurăți, îngândurați și senini, pe povățuitorul lui, îmbătrânit și re-

semnat, poate știutor și de aceea încercat de un fel de spaimă sau de o frică nedefinită pe care ar fi vrut să i-o spună și nu putea, căci nu putea vorbi; și poate că abia acum putuse să i-o înțeleagă” (***Asfințit, în toamnă universală***). *Toamna aceasta migrează spre iarna spiritualității în timpul „de dinainte”, timpul echivalat cu „clipele aspre, tainice, înghețul bănuțit, obiectul Fricii, marele necunoscut”.*

Ca prozator-poet, Artur Silvestri scrie povestea stărilor evanescente. De aceea, obiectivându-se, când trebuie să le introducă într-o categorie, le numește „alcătuiiri”, nu poeme în proză, nu povestiri. El inventează și genul și specia. Lumea pe care o surprinde este de un balcanism spiritualizat, tinzând spre esențele firii. În acest context, locul unde se nasc aceste „alcătuiiri” ale evanescenței nu este indiferent. Este Marea Neagră, spațiu de trecere și spațiu de confluență a două lumi: este locul de unde „Europa privește gânditoare spre Asia”. Este, poate, și o sugestie a Gânditorului de la Hamangia, un mod de a mărturisi firea înclinată spre meditație a neamului.

Când cartea s-a alcătuit, autorul – autor și narator, „scriitorul”, cum își numește eul creator, reface drumul invers de la creație la starea originară care a generat-o. Din elementele indistincte ale genezei se desprinde forța Logosului, „un ton ieșit din împreunărilor de cuvinte”, care evoluează pentru a da expresie unor „conținuturi obsedante”. Acestea tind să devină o carte, „contururi neîntâmplătoare”, devenind formă pentru „potriveli între gânduri, cuvinte și idei”.

*Artur Silvestri vrea să numească indefinitul și să dea formă impalpabilului, vorbind despre relația personală cu creația proprie, vorbind despre avatarurile creației. „Alcătuirile” au fost inițial „piese improvizate” – „pièces impromptues pour violon et haut-bois”, „reazemul” originar pentru „semnificația finală” care se constituie virtual și-și cerea existența **reală**. Intuițiile originare și-au găsit, empatic, un fel de alter-ego în Gérard Carta a cărui **Faiseuse du Temps** dă concretete imaginilor interioare, confuze care o aspirau spre plămă-*

direa ființială. Aceste stări preced creația propriu-zisă, o generează și o condiționează. Șuvoiul interior, gregar, ilogic și confuz caută alcătuirile logicului: „Este o epică de stări evanescente, spune autorul, la limita contingentului și o înșiruire enigmatică de episoade sufletești tot atât de puțin explicabile ca și mișcările aparent ininteligibile ale Naturii”. Încercările de a da nume stării de creație, ca și creației înseși, vin din dorul de descifrare a tainelor, din dorul de a lăsa propria urmă, propriile semne în lume.

Creația poate fi mesajul „sufletului natural” în „alfabetul straniu” al sufletului care poate comunica „de la om la orice alcătuire ce aparține «eului»”. Spațiile preferate în aceste „alcătuiuri” de o muzicalitate înfiorată, spațiile de trecere sunt, de fapt, înțelegem când refacem noi înșine drumul invers, intuiții ale începutului. Asemenea lui Jean-François Samlong sau Patrick Cintas, Artur Silvestri scrie „în marginea apei”, locul unde „timpul își deslușește altfel marele mister al sfârșitului fără început”, și

unde spiritul are revelația aceluia misterios scop lăuntric – entelehia – care definește sufletul natural, explicând miracolul existenței și, inclusiv, al creației.

Autorul numește și principala temă a „pieselor sale improvizate” – timpul, percepția timpului, „văzut ca Elementul principal care definește viul”, căci toate „încep și se orânduiesc în funcție de timpul unde s-au ivit prin potrivirea neînțeleasă ori într-un anumit timp din infinitele lumi posibile”, „toate se repetă ori, în timpuri paralele, pot să fie altfel deși par a fi aceleași”.

*Există un ezoterism al acestor proze, pentru care autorul sugerează o „cheie a înțelegerii”, o „antropologie schițată”. El a pătruns, prin intuiție și revelație, scenariul creației, are o percepție mitică asupra existenței văzută ca ritual – „...repetițiile sunt, de fapt, **tipare imutabile**, scheme universale și chiar un fel de mecanisme neînțelese ale lumii unde noi ne aflăm, poate, doar ca **ocazie, materie și obiect**” (*Un țărm care nu se găsește pe nici o hartă*).*

*Cuvântul este Logosul întemeietor, iar autorul, în spirit romantic, un Demiurg: el dă viață, creează prin Cuvânt o lume. Sensul final este, de aceea, optimist: „Căci oricât ar fi esența lumii de impenetrabilă, Cuvântul este cel care biruie, include și purifică și extrage totul din contingent spre a-l aduce dincolo de timp, în straturile ce nu pier”. Scriitura devine autoreferențială: „Privită astfel, mai de sus, de acolo de unde toate își capătă proporțiile adevărate, aceasta este, poate, și o carte a Scriitorului, adică a enigmei care, **unind pe cele de jos cu cele de sus**, ne sustrage de la moartea definitivă, care înspăimântă”. „Alcătuirile” sunt mesajul pe care Artur Silvestri îl lasă în lume pentru a regăsi drumul de întoarcere.*

Eugen Dorcescu, Timișoara

Enigma supune și dirijează totul

*Tema (sau, mai exact, arhitema) prozei lui Artur Silvestri – ne referim, în primul rând, la **Perpetuum mobile**, 2005, dar, din câte credem, afirmația este valabilă și în cazul celorlalte volume, **Apocalypsis cum figuris**, spre exemplu – a fost, este și rămâne **enigma**, în accepțiunea extinsă („indefinită“, ar zice autorul) a termenului. Enigma supune și dirijează totul. Ea dă formă gândului, peisajului, mișcării, ea configurează timpul (un timp rotitor, „per-*

petuum mobile“, „Timp Circular; tiparul veșnic“, *Timp circular și spațiul (pustiu, infinit)*, ea mișcă personajele în coordonatele concret–iluzorii ale vieții: „Apoi se opriseră fără să vrea ori, poate, fără să înțeleagă. **Pasul lor oprit era o enigmă**“ (*Scriitoarea de semne*). Sau: „Era toamnă, o toamnă universală în a cărei enigmă stătea închisă însăși inconsistența vieții lui, ajunsă aici, acum, în fața unei semnificații care îi scăpa“ (*Asfințit, în toamna universală*).

Existând enigmă, există, desigur, un sens (nedefinit, mai mult: indefinisabil, cum afirmă, mereu, scriitorul). Existența sensului exclude absurditatea lumii, a celor ce sunt. Totodată, cum sensul este imposibil de cuprins, lumea, ce se bizuie, integral, pe enigmă și o evocă prin toate manifestările sale aparente, are și vastitate și profunzime. Orice scrutare a acestor scrieri cu o coloratură esoterică s-ar cuveni, după opinia noastră, să pornească de aici.

*

O primă constatare este aceea că, sub pre-

*siunea enigmei, contingența se diluează, devine evanescentă, dispore aproape cu totul. Nu există reliefuluri mărunte, întâmplări înscrise în palpabile concretitudini, nu există anecdotică, dialoguri recognoscibile, nu există ambianța deprinderilor superficiale. Viața, deși, în fond, plină de fervoare, este „suspendată între două lumi“ (**Poco loco**), între „aici“ și „acolo“, între lumea imediat perceptibilă și „lumea aceea imaginară“ (*Ibidem*). Pe scurt, infuzată de enigmă, realitatea (ceea ce numim, în genere, realitate) devine „suprarealitate“: „Dar când își dădu seama că ea există și că nimic nu e întâmplător, încercase un simțământ nedefinit, un amestec de încântare și de spaimă, trăia senzația de suprarealitate asemănătoare cu visul, înșiruire de povești enigmatice, adăugiri de episoade fără aparentă legătură; vrajă, magie, iluzie?“ (**Steaua mărilor**).*

*

Neclintite rămân câteva repere esențiale, realitățile (și stihurile) în genere sacralizate: marea, îndeosebi („tot atât de calmă și de concentrată în mișcarea ei fără gând

ca și ființa lor definită fără cuvinte“), *dar și muntele, cerul, norii, vântul (ruah, pneuma, duh: „vântul insidios, șuierat și continuu, ca o bandă sonoră de o putere neobișnuită“). Iar celelalte componente minime ale peisajului, ale ontologiei, obiectele, nu se mai reprezintă pe sine, nu mai sunt opace, ci își dezvăluie, brusc, funcția de mesageri, devin semne, simboluri, ale unui mare sens nedefinit, ale atotstăpânitoarei Enigme: „Acum, chiar dacă gândul era neorganizat în cuvinte, se lăsau în voia **celor ce apar**, fără să aștepte să se întrezărească la fiecare clipă câte un mesaj, ori să li se arate un sens. Căci deși poate că acestea existau și îi înconjurau câteodată, venind din toate părțile, înțelesul se deslușea târziu, altă dată, ori poate niciodată. De fapt, în această lume de semne, gândul însuși era neputincios“ (**Scriitoarea de semne**). **Totul este purtător de sens. Sensul copleșește referentul, trece dincolo de marginile lui, îl înglobează. Dar el însuși nu poate fi cuprins. Lumea concretă trimite, neconținut, la acest abis semantic, în mij-***

locul căruia evoluează eul. „Dinspre mare vin, aduse de curenți necunoscuți, valuri de aer amintind ceva nedefinit, poate o putreziciune de plante smulse de la locul lor, poate altceva, ce nu cunoaștem și nici măcar nu putem pătrunde cu gândul; un ceva simbolic și misterios“ (***Deus ex machina***). *Mintea și inima, aplecându-se, atent, spre sine și în afară de sine, observă, uneori,* „cum se naște **imaginea veșnică** despre toate acestea – apăreau, ca într-un șir de oglinzi paralele, nesfârșite alte scene identice, ecou și oglindire, răsfrângere, realități ipotetice față de o singură altă realitate, unică, palpabilă, sigură. Care să fi fost?“ (***Mesagerul***).

*

Cum anticipam, în universal simbolic, dominat de semne ale nedefinitului și ale infinitului, în această atmosferă de vis și crepuscul (cronotop bântuit, parcă, de un Hypnos lucid, veghetor) evoluează personajele. Consistența lor este mai curând reflexiv-extatică decât epică: „Și, deodată, pe strada tăcută unde vânzătorii de mărun-

țișuri abia că se mai zăreau ca niște năluci, auziră amândoi, în aceeași secundă, zgomotul acut, neliniștitor, al frunzelor duse de vânt, muzica tristă de jazz în grădinile pustii, trecând printre mesele goale, printre umbrelele inutile, peste copertinele unde nu se mai adăpostea nimeni. Și se răspândeau pretutindeni, până departe, ca un ecou dintr-o lume care fusese și începea să nu mai fie, amestecându-se în tânguirea de hazard gătit, de saxofon, pian și flaut, cu pașii lor, tot mai îndepărtați, mai puțin auziți, siluete ce se îndepărtează în lungul străzii tot mai pustii, aproape scenografice, unde în curând nu vor mai fi decât frunze moarte pe asfalt, împrăștiate de vânt“ (***Muzică de jazz, în grădinile pustii***). *Personajele („călcând parcă prin văzduh“)* nu se impun, neapărat, sau doar, prin ceea ce zic sau prin ceea ce fac, ci, în primul rând, prin intensitatea cu care trăiesc misterul. *Ele asigură dimensiunea verticală, profunzimea cronotopului, așa cum marea sau întinderile pustii îi conferă acestuia orizontalitatea sa nedefinită. În plus, prin ele,*

*prin dinamica lor lăuntrică, personajele imprimă textului o structură triadică, ilustrând calea inițierii eului în taina limbajului pe care lumea de-aici, pe care presupusele „lumi paralele“ (**Călători în văzduh, Deus ex machina**), pe care „tiparul“ etern, pe care o „altă dimensiune“ ori timpul ciclic i-l pun neconținut dinainte: un fel de limbă pură, „limba lui Adam“.*

*

*Personajul, „suflet solitar, mirat în fața necunoscutului“ (**Cuvinte din dicționar**), străbate trei etape, trei momente, urcă trei trepte pe calea inițierii sale în cele ce sunt (cum sună titlul unui volum de demult al lui Mircea Ciobanu). Acest periplu, recognoscibil passim în volum, este ilustrat emblematic de **Ferry-boat**. Mai întâi, cunoașterea sensibilă, contactul cu mediul, însoțite de o reținută exuberanță a senzorialității: „Era ora misterioasă când indefinitul domnește, **entre chien et loup**. Dar cu cât nedeslușitul i se părea mai stăpânitor, cu atât creșteau, venind din toate părțile, nori de senzații diferite, stranii și noi, neîncer-*

cate până atunci. Ascultă o clipă valurile șoptind cu mișcări necunoscute și nefârșite, clipocit de forme ce se nasc pentru o fracțiune de secundă și dispar pentru totdeauna: sunet aproape ritmic ca de vâsle care bat apele, răscolindu-le ușor, lent, neodihnitor. Apa în mișcare fără început, precum ploaia. Din sus, sau din jos de fluviu, ori poate din pădurile nevăzute acum, dar întinse pe amândouă malurile, i se păru că vin mirosurile de toamnă care începea. Și își imaginează puțin, doar cât să se înfioare, straturile fără vârstă de frunze moarte, adunate una peste alta, sfârșind până la urmă prin a se face una cu pământul într-un fel de triumf al morții ce, poate, să fi fost și o renaștere în milioane de alte forme, posibile dar necunoscute“. *Să se observe că percepția însăși este, treptat, interiorizată și că alunecă, inexorabil, spre zona misterului. Reveria, eventual Hypnos, sesizează prezența, ubicuă, a teribilului Thanatos („hieroglifa morții“; „triumf al morții“. Acum, se declanșează intuiția, forța lăuntrică ce girează a doua strajă, al doilea popas, ea dez-*

văluindu-i ființei Neantul, „Valul Negru“, „Apele Mari“ (**Apocalipsa după Antim**), „Selva oscura, spațiu fără dimensiuni“ (**Selva oscura**) și generând angoasa („angoasa blândă“), „spaima“, „frica“ („frica de Apele Mari“): „Și, totuși, într-un străfund de timp neidentificat apăruse, cu o putere parcă fără margine și cu o interioritate aproape insuportabilă, Spaima“ (**Apocalipsa după Antim**). *Ființa nu rămâne, însă, imobilizată în această intuiție a neantului și în angoasa paralizantă ce o inundă într-o asemenea clipă, și pe care autorul le evocă foarte precis: „Teroarea podului uitat în legătura lui către pământ, groaza de necunoscutul ce se ascundea la adăpostul întunericii?...Dar și mai distinct și mai inteligibil i se păru glasul alcătuirii lui irepetabile, îngândurată și temătoare, aflată într-o clipă lungă, poate suspendată, în preajma oricărei posibile destrămări“ (**Ferry-boat**). *Eul depășește, în scurtă vreme, acest al doilea prag.**

Pe neașteptate, înaintând în timp și în existență, adâncindu-se în sine, ființa

ajunge la un moment dat, în preajma revelației și, atunci, totul, absolut totul, se schimbă: „Înaintau demult, parcă nici nu se mai știa de câtă vreme și când își dădu seama că s-ar putea să înainteze astfel la nesfârșit, în voia întâmplării ce nu se putea pătrunde și nici explica, îl cuprinse deodată o liniște neașteptată, ininteligibilă, poate fericită. Și atunci, fără să știe de unde îi apăruse această imagine pe care poate nici măcar nu o va fi văzut vreodată, își aminti cum, pe când era tânăr, rămânea pe gânduri ori de câte ori, la orice oră a nopții și a zilei, de la fereastra casei învecinate îl privea, de undeva de sus, același chip impenetrabil, de bătrân fără vârstă“.

Cunoaștere sensibilă (însoțită de bucuria calmă a viețuirii între elemente), intuiție a golului, a vidului, a nimicului (acompaniată de angoasă) și tresărire discretă a revelației (dătătoare de o indicibilă fericire) – iată pilonii ce susțin aceste proze. „Spaimă și bucurie în același timp“, nostalgia „timpului fericit“, a „morții fericite“ – acesta este conținutul sufletesc al omului ieșit din „cuptorul Genezei“.

*

*Trebuie spus, în final, că textele, întrucât tratează, cvasi-exclusiv, obsesiv, despre ființă, ar putea fi așezate sub insigna existențialismului, dar, neapărat, a unui existențialism spiritualizat, creștin. Fiindcă lumii pe care ele o evocă nu i s-a retras harul: „Era un om religios, așadar? Cine știe, probabil că era, ca orice ființă vie în a cărei alcătuire exista și ceva din Cel ce o făcuse posibilă“. **Creatorul** este prezent pretutindeni, așa cum probează, între altele, perifrazele ce-I aproximează Ființarea insondabilă: „Cel ce le seamănă pe toate“, „Cel care le știe pe toate“, „Cel ce îl învățase fără grai“, „Cel ce le rânduiește pe toate“, „Cel care îl luminează“, „Cel care le orânduia astfel“.*

*În acest „univers închis, aproape ireal și poate chiar simbolic“, **Creatorul**, ca o „altfel de realitate“ ce „i-ar fi înconjurat deodată“, ca o „imagine a perfecțiunilor nedefinite“, „ca un punct nedefinit“, este sensul prim și sensul ultim al existenței și al enigmei. Este Adevărul. Este Enigma însăși.*

Prof. dr. Constantin Miu

Intelectualul renascentist

*Prozele lui Artur Silvestri din volumul **Perpetuum mobile** (subintitulat **Piese improvizate pentru violoncel și oboi**) stau sub pecetea vagului, a indefinitului și a ipoteticului. Ele continuă, în aceeași manieră, pe cele din **Apocalypsis cum figuris** – după cum mărturisește autorul. Și acolo și aici, avem de-a face cu „o epică de stări sufletești tot atât de puțin explicabile ca și mișcările aparent ininteligibile ale Naturii.”*

*În **Perpetuum mobile**, stările sufletești cu neputință de explicat de unde vin/*

provin și cum se cristalizează sunt puse în legătură fie cu tema scriitorului/ creatorului, fie cu cea a personajelor: „Uneori aștepta puțin (...) Cuvintele veneau cu el (...) și abia așteptau să fie așternute pe hârtie (...) Alteori, aștepta mult, fără rost, neliniștit că, poate, le-a pierdut. Dar, până la urmă, (...) cuvintele veneau, în cele mai diferite înfățișări, ascunzând sau descoperind idei, chipuri, uneori chiar și o poveste (...) Se gândise câteodată că, poate, și fiindcă făpturile lui care îi vorbeau, aveau ceva sub-lunar, secret, uneori nefiresc și, poate, și fiindcă poveștile lui, sau despre el, erau un fel de enigme.” (***Belle qui tient ma vie***). *Proza aceasta este concepută ca metatext, scriitorul-creator fiind el însuși personaj: „Privise lung către mare, peste terasa pustie unde alesese să se odihnească, să-și bea cafeaua de după-amiază și să scrie (...) Luă stiloul de pe masă (...) și începu să scrie...”. Pentru scriitorul-creator, notarea senzațiilor ca și a imaginilor percepute este asemănătoare cu schițele pictorului, iar metamorfozarea lor*

în operă literară are ceva enigmatic: „Începuse să le noteze în caietul unde, la fel ca și pictorii de odinioară care își făceau caietul de schițe ca să folosească vreodată ceva (...) ceea ce credea că apare de la sine și se naște (...) poate enigmatic.” (**Mesagerul**).

*Stările sufletești nedefinite sunt însoțite de o muzică lăuntrică. Numai un spirit elevat – așa cum este scriitorul – protagonistul din **Fugit nox** – poate percepe o asemenea realitate: „Încercă să-și amintească versurile preferate și reținu, după o vreme, doar melodia lor legănată (...) Apoi, i se păru că începuse să le audă (...) nu reuși să-și dea seama de unde venea muzica aceea de flaute (...) Acum ajunsese să o asculte mai atent și să o distingă în zumzetul sunetelor întâmplătoare ce veneau de pretutindeni. Părea că se adunaseră undeva flaute diferite...”*

*În **Perpetuum mobile**, pasajele descriptive plasează realul la marginea imaginarului, încât se conturează o lume stranie: „...în Golf, luna era plină, stranie*

(...) O priveau cum se apropie, fascinați de forma ei perfectă și de mărimea ei neobișnuită de parcă distanțele s-ar fi apropiat, ori o altfel de realitate i-ar fi înconjurat deodată. Lumina însăși începuse să capete o irizare stranie, mai bine zis, o concretețe anumită și o consistență inexplicabilă.” *(Arătarea Zeului)*. *Dincolo de impresia unui déjà vu, imaginile sunt în așa fel înfățișate, încât granița dintre imaginar și real este estompată, unul glisând în celălalt, și invers: „O mai văzuse și altădată, această lumină (...) Poate odinioară, demult, într-un trecut care i se părea tot atât de imaginar ca și viețile anterioare, pe care, cândva, le va fi trăit (...) Undeva, la depărtare indefinită, străluceau luminile pâlpâitoare, ca niște lumânări, ale unui sat ori ale unui oraș. Lumini să fi fost? Ori torțe? Ori lumânări? Și ce adunare de oameni și de case nevăzute, dar poate doar bănuită, să fi fost aceea?”*

Dar nu numai imaginile, ci și sunetele sunt stranii. Paradoxal, inanimatul, prin mișcarea perpetuă, devine animat, venind

*parcă dintr-o realitate paralelă. Așa se întâmplă în **Semne de nisip**: „Dar peste câteva fracțiuni de secundă – fără să-și dea seama dacă începuse de mai demult sau poate revenise într-o cu totul altă realitate decât cea pe care o trăise ori poate o închipuisese – auzi cum vântul insidios, șuierat și continuu, ca o bandă sonoră de o putere neobișnuită, mișca toate acele mii de pălării de pânză...”*

*În **Cuvântul înainte la Perpetuum mobile**, Artur Silvestri dezvăluie că epica acestui volum „arată o anumită percepție a timpului”. În cartea de care ne ocupăm, sunt detectabile două categorii temporale: una exterioară – târziul înserării, care face ca proporțiile să fie percepute deformat („...era târziu, începuse să se însereze. Poate soarele sângieru, îndepărtat, alungind umbrele în așa fel, încât totul părea să capete alte dimensiuni, să-l fi înșelat și să-l fi făcut să-și piardă sentimentul timpului care trece.” – **Cuvinte din dicționar**) și alta interioară – ora misterioasă, când dominant devine straniul, in-*

definitul: „Dar cu cât nedeslușitul i se părea mai stăpânitor, cu atât creșteau, venind din toate părțile, nori de senzații diferite, stranii și noi, neîncercate până atunci.” (Ferry-boat). Datorită acestei categorii temporale, thanatosul este cel care se insinuează, imaginea (sau imaginarul închipuit ca realitate) convertindu-se într-una a eului asaltat de gândul morții: „Și își imaginează puțin, doar cât să se înfioare, straturile fără vârstă de frunze moarte, adunate una peste alta, sfârșind până la urmă prin a se face una cu pământul, într-un triumf al morții...”

*Spaima – sora bună a Thanatosului – este surprinsă cum se insinuează în forul interior al protagonistului din **Apocalipsa, după Antim**, fiind pusă în legătură cu un timp al diluviului: „Ploua demult, de câteva ore (...) Prin sticla ferestrelor (...), ploaia se vedea stranie și îndepărtată și aproape ireală, ca o cădere continuă de perdele de ape, rotindu-se de sus în jos (...) Spaima. Se ivise treptat și fără să i se bănuiască pasul ușor, așa cum este pasul*

unui fur, când se apropie, la adăpostul nopții. Întâi o presimțire în apăsarea din piept, (...) nod așezat în gât fără motiv, senzație de sfârșeală, ca și cum nimic nu ar mai fi fost posibil și nimic nu se mai putea face de aici înainte”.

Lucian Hetco, Germania

Mistica aproape imperceptibilă

*Prozele din **Perpetuum mobile** le-am primit cu emoție și le-am citit pe nerăsuflate: sunt texte superbe, scrise în aceeași mistică aproape imperceptibilă și ușor stranie, ce cuprinde spiritul, încet, sigur, acaparându-l și care invită la meditație, ce vin să rotunjească percepția ce deja o cunoșteam de după cele șapte nuvele din **Apocalypsis cum figuris**. Este stilul ușor, plăcut, ce-l cunosc deja și ce îl caracterizează pe autor și aici și acolo, ce asigură prin complexitatea detaliului un unic prilej de a trăi momentele descrise cu in-*

tensitatea cuvenită. Îmi voi îngădui să le recitesc încă o dată, spre seară, în semi-obscur, ca să le percep în ultimele nuanțe. Sunt excepționale.

Nastasia Maniu

Bijuterii poetico- muzicale-picturale

*Aflată sub aceeași zodie a magiei scriiturii inconfundabile a lui Artur Silvestri ca și sora ei **Apocalypsis cum figuris**, ba, aș zice, ridicată la un nivel superior, atingând perfecțiunea, **Perpetuum mobile**, subintitulată **Piese improvizate pentru violoncel și oboi**, cuprinde între copertile (copertele) ei o colecție de mici bijuterii în proză poetică, scrise în plină maturitate artistică sau, cum îi place autorului lor să se alinte, mai la „bătrânețe“, față de prozele din **Apocalypsis**,*

concepute în prima tinerețe a scriitorului.

Deși între cele două cărți se interpune, ca perioadă a scrierii, nu a tipăririi lor, un spațiu temporal substanțial, între ele există, pe de altă parte, o legătură consangvină, nu doar prin paternitate, ci și prin faptul că amândouă sunt cărți de beletristică, scrise de un Artist, de un muzician al frazării, de un șlefuitor al cuvintelor, de un magician al stărilor evanescente, pentru că acestea sunt prozele magico-poematice ale lui Artur Silvestri: niște fragmente muzicale ale unei simfonii perpetue, născute de stările interioare ale unui poet. Prin proiecția acestor stări transfiguratoare ale scriitorului asupra lumii înconjurătoare din imediata lui vecinătate, adesea alcătuită din chipuri (personaje) fulgurante, zărite o clipă și ridicate într-o altă dimensiune, din peisaje mai mult ale sufletului decât ale unei realități exterioare, din mici obiecte familiare și familiale, printr-o astfel de proiecție, așadar, un univers obișnuit este transferat, grație magiei scriiturii, într-un spațiu straniu, inefabil și într-un timp subiectiv, care are alte

dimensiuni, reușindu-se astfel crearea unei lumi inedite, o lume paralelă, cum adesea îi place autorului să spună, o lume sensibilă, încărcată de stări poetice.

*Prin ce se deosebesc prozele din **Perpetuum mobile** față de cele din **Apocalypsis cum figuris**? Cele dintâi, eliminând aproape cu desăvârșire din structura lor elementul epic și axându-se doar pe descripția poetică a unor elemente ale lumii exterioare care devin peisaje ale lumii interioare, sunt mult mai dense, mai concentrate, creându-se astfel o nouă dimensiune, una magică, a tot ceea ce prozatorul-poet vede, aude și, mai ales, simte. Astfel, piesele din **Perpetuum mobile**, purtând titluri enigmatic-simbolice și rafinat livrești, precum **Belle qui tient ma vie**, **Deux ex machina**, **Poco loco**, **Canon**, **Selva oscura**, **Perpetuum mobile ...etc.**, devin mici bijuterii poetico-muzicalo-picturale, șlefuite până la desăvârșire, care reușesc să capteze în jocul lor de lumini stările inefabile ale unui prozator-poet de excepție.*

Constantin Stancu

Scrib la marginea apelor mari

*Omul aflat în fața mării capătă ceva din puterea infinitului, chiar dacă în fața albastrului devine neputincios. Artur Silvestri în **piesele sale improvizate pentru violoncel și oboi**, adică **Perpetuum mobile**, apărute la Editura Carpathia Press - 2005, încearcă să prindă în cuvinte puține cât mai multă viață văzută și nevăzută, să capteze inexistentul aparent în fraze scurte, electrice.*

*Scrierile vin **dintr-o țară care nu se găsește pe nici o hartă**, dar sufletul omului, ființa este chiar ea o cetate, uneori*

aflată la marginea mării, în așteptarea valurilor „îmbrățișate prin hazard“.

Deși, aparent fără legătură între ele, povestirile se leagă prin starea specifică a omului aflat la malul apelor mari, prin îngerul albastru, care deși nu vorbește, ne comunică atâtea...

Există o frumusețe care ține viața omului, care îl face pe scriitor să fie un purtător de cuvinte, să le atragă, precum metalul atras de magnet... Efortul omului de a măsura infinitul pare imposibil, dar scriitorul are uneltele sale: foaia albă de hârtie, stiloul, ochelarii, nimicurile de fiecare zi pe care le poartă în buzunarele de la piept, ale cămășii de fiecare secol.

Când omul are îndrăzneala de a măsura infinitul se petrec lucruri miraculoase, apare îngerul, apar ființe miraculoase, iar valurile mării devin vizibile, se întâlnesc, ca paralele chiar sub ochii celui care privește...

Povestirile lui Artur Silvestri au ceva ce scapă percepției de moment, dar care dăinuie, există substratul venit din inima celui care crede și care îl caută pe Dum-

nezeu, chiar la malul mării, chiar în locuri în care nu există, pentru că lumea în sine a fost făcută din lucruri care nu există.

Dar fînțează o lume paralelă pe care scriitorul o revelează prin scrisul său, o lume care ne scapă printre degete, dar care are timpul ei bine temperat, cu tipare mai clare decât în timpul nostru de oameni care merg pe jos prin istorie. Apoi există în aceste scurte ninsori de cuvinte o viață suspendată între două lumi, care poate naște fericirea, o clipă de bucurie intensă care marchează fînța umană, dincolo de limitele din această lume a noastră.

În istoria de sticlă a lui Artur Silvestri apare regele, materializat după puterea omenească în figura prototip a lui Ludovic al XVI-lea, apariție la limita neputinței umane, dar în căutarea adevăratului rege.

Lumea la marginea mării este străbătută de avioane primitive, în care se află aviatori rătăciți din alte lumi, ajunși acolo fără să știe de ce, apariții pe cerul - oglindă: „timp în curgere vizibilă, viitor devenit trecut, în nesfârșitul prezent care nu există.“

Și peste lumea copleșită mai mult de albastru și infinit decât de căldura verii, de căldura anotimpului, află că există un tată Dincolo, în Cealaltă Țară ...

Poate imaginea prinsă în mișcare a mesei pictorului pe care se află fărâmituri de pâine, unde vin vrăbii să ciugulească viața creată de artist, simplu, cu naturalețe, pentru că viața creată de acesta este una reală, pentru că vrăbiile există, dincolo de culoare, de mișcare, de foamea ființelor vii.

În camera de hotel, atins de viziunea luminii venind de departe, scriitorul primește porunca să se întoarcă imediat, cât încă mai este cu putință, este o poruncă brutală, dar deloc surprinzătoare, pentru cei care văd pe cer lumina...

Enigma scrisului, ca o natură pusă în ființa umană dincolo de puterea de a accepta, este una profundă, omul se distinge în timp, pentru că scrie, de la început scrie, e taina care se descoperă lumii, am fost creați la Cuvântul lui Dumnezeu, doar teama de a fi pierdut semnele de început poate arăta drama produsă de păcat.

La marginea apelor mari ai senzația morții fericite, pentru că ești inclus în infinit, faci parte din acesta, e viața veșnică totuși posibilă.

Uneori sărbătoarea continuă, dansatorii se pierd în altă lume, doar semne ușoare ale celor care au dansat în plină lumină, sub ochii tuturor, dar care alunecă în altă parte, rămân semnele, umile semne, într-un spațiu fără dimensiuni...

Sunt semnele necesare pe care scriitorul ni le relevă, printr-un efort al bucuriei de a scrie la marginea apelor mari, sunt tipare veșnice, venind din Dumnezeu, un timp circular, pentru că atât putem vedea din infinit, o muzică indefinită.

Povestirile deși scurte par a oferi material pentru un tablou, dar efectul este acesta, povestirile sunt tabloul însuși, nimic nu mai poate fi dincolo de esențe, marea este vie, ea trăiește și se furișează în scrierile acestea aparent simple, dar care pun limite infinitului. Năzuința omului de a merge pe deasupra apelor este una care face parte din ființa sa, este mesajul venit de sus, fără cu-

vinte, pentru a trăi în locul altuia, mai înalt, mai bun. Tărâmul poate fi atins într-un mod simplu, dar trist, nu puteam afla acest mod, există în anotimpul de la marginea mării un prag...

Dumnezeu ne-a trimis mesagerul, poate o insectă stranie, cu ochii mari, apărută brusc pe coala albă a hârtiei, iar în ochii insectei se oglindește chipul omului, multiplicat în milioane de exemplare, o identitate ajunsă vedenie, fără număr, fără loc, fără timp, fără limitare, dar aceasta îl limitează prin misterul care se dezvăluie treptat, cu fiecare cuvânt scris și trăit, dincolo de realitatea hârtiei.

Există o lume din adânc care iese la suprafața scrisului, a povestirii, ca o epavă scoasă la suprafața apei, ca un animal ciudat pe care marea l-a creat sub val. La marginea apei timpul își dezleagă misterul, sunt scriitorii care scriu astfel. **Perpetuum mobile** lasă sentimentul că lumea nu se oprește, că suntem prea limitați pentru a putea opri creația, cartea continuă într-un anumit fel volumul anterior al lui Artur Sil-

*vestri - **Apocalypsis cum figuris**, căutând sensul aparent impenetrabil al Timpului. Dar lumile se unesc, orizontul **apelor mari** nu poate opri curgerea dintr-o parte în alta. Deși există multă tristețe și poate dramă în scrierile lui Artur Silvestri, frumosul există, nu poate fi oprit la marginea lumilor, **scrisul său este un fel de rugăciune**, poate chiar veste bună, în sensul în care înțelepciunea omului este prinsă și inclusă în înțelepciunea venită de SUS, pe care, până la urmă, nici scriitorul, nici cititorul nu o poate controla, ea ESTE. Nu cred că există în scrierile acestea o filosofie deosebită, ci este o revelație în oglindă venind din revelația eternă dată omului, pentru ca o dimensiune a divinului este frumusețea, ea nu poate fi măsurată, dovadă că la început de ritual uneltele scriitorului rămân aceleași: hârtia albă, stiloul pregătit și cuvântul în vârful lui, ca o insectă cu ochii mari în care se reflectă ființa scribului ...*

Prof. Aurel Anghel, Buzău

*O carte care
nu poate lipsi
din veșnicie*

MOTTO (citat din preot **Dumitru Stăniloae**): „Eram odată în România și ne uitam la o privesc a Carpaților acoperiți de zăpadă; cu o altă ocazie, în Anglia, am privit la catedrala din Durham ce se înălța mult deasupra povârnișurilor râului Wear.“ În ambele ocazii, părintele a exclamat: „**Aceasta nu poate lipsi din veșnicie.**“

*Cartea profesorului Artur Silvestri, **Piese improvizate pentru violoncel și oboi** este perfect încadrabilă în cuvintele rostite de părintele Dumitru Stăniloae.*

*Mai întâi textele se încadrează tematic. Ce altceva pot fi aceste eseuri despre care chiar autorul spune: „Ea continuă **Apocalypsis cum figuris** dar era o carte târzie, de bătrânețe și poate și de înțelepciune, în orice caz **de resemnare**“.*

Indiferent cum o înțelege cititorul sau cum o definește autorul, este o carte frumoasă și adâncă, precum gândul celui care a scris-o, transfigurând realități care par a fi desprinse de curgerea concretă a timpului.

Este o carte neîncadrabilă în vreo direcție, în vreun curent sau școală.

Așa cum personalitățile reale și informative sunt de nealiniat, tot așa și cartea aceasta este o îngemănare de cuvinte care însumează experiența vieții ca om și ca original mânuitor al cuvântului.

Am remarcat o perfecțiune a rostirii, dar și a textului în sine. Am recitit să descopăr vreo abatere, măcar tipografică, n-am aflat și mă bucur că pot să apară cărți perfecte.

Citesc prin cărțile mele, găsesc greșeli, dar câte imperfecțiuni nu aflu și o clipă mă întristez.

Am fost bucuros să citesc aceste bijuterii de comunicare în limba română și să constat o identitate de trăiri afective cu autorul.

Mai întâi traducerea sensurilor. Sensul impenetrabil al lumii.

Zădărnicia clipei și a efortului de a o semnifica.”Spaima omului de lângă ape în fața necunoscutului, care se arăta o fracțiune de secundă, posibil **Deus ex machina** neconsumat până la capăt, poate doar închipuit.”

Timpul ca închipuire, timpul real și cel imaginat în îngemănări vremelnice și despărțiri definitive: „nimeni nu își putea da seama, dar nimeni nu va putea uita clipa de nebunie, viața suspendată între două lumi, poco loco, timp desfăcut, destrămat, renăscut ca după descântece.”

Apropierea a două realități transfigurate, sunetul și cuvântul: „încercă să-și amintească versurile preferate și reținu , după o vreme, doar melodia lor legănată, ieșind din alăturări de cuvinte rare, aproape nepătrunse, parcă rămase de odinioară, pronunțată într-un fel de limbă pură, **limba lui Adam.**

Alonja spre trecut, spre vremuri și timpuri nu numai uitate, ci chiar ignorate în contemporaneitate.

*O extraordinară răscolire de arhetipuri, de stări vremelnice intrate în necunoaștere, fără de care sondarea sinelui este sortită unor rezultate derizorii: „vântul subțire și marea fără sfârșit făcuseră ca să rămână pe nisip un posibil castel, o ipoteză de crocodil, o idee de elefant.“ *Forme doar bănuite, poate entelehii (ENTELEHÍE noțiune filosofică indicând perfecțiunea ca scop lăuntric al dezvoltării tuturor lucrurilor.)**

Identificarea omului cu arta: “mașina înainta fără zgomot, alunecând pe asfalt ca o corabie imaginată prin văzduh, dintr-o gravură enigmatică din Evul Mediu. Ori poate că făceau parte dintr-o gravură.”

Relația cu Cel care le știe pe toate: „dar cineva îl privea; de după dealuri, i se păru că îi zâmbește ușor Cel care le știe pe toate sau poate un înger.”

Am citit cu bucurie, dar și cu uimire această carte în care am detectat un fel de decont al convingerilor definitive. NIHIL

SINE DEO, nerostit, străbate fiecare pagină, de aceea nu ne miră izbânda în planul exprimării. Autorul și-a găsit acel canal de comunicare cu Stăpânul cerurilor și îl folosește cu știința candorii pe care numai credința adevărată ți-o poate da.

Iată o frază dintre cele fără granița timpului și care se reține implicând preapuținul clipei ce ne este dată: „se gândi câteva clipe, intens și indefinit, la toți cei care scriu undeva în preajma apei, fără să o asculte fiindcă o cunosc. Și zgomotul ei amenințător și continuu i se păru, deodată, atât de familiar ca și sentimentul cuibărit în sufletul strâns, imagine a fricii fără obiect, că implacabilul vine și că, aparținând naturii, nu avem o altă soartă decât anonimatul ei.“

*Semnele muzicii printre cuvinte: „lipsea însă ceva, nu își dăduse seama ce anume lipsește. Totul i se păruse până acum ca un fel de realitate muzicală, de fapt ca o suită unde nu încăpeau nici sunetele tari, puternice, de tobe și cymbale și nici goarnele Ierihonului imaginar.“ *Toate cuvintele devin**

suportul determinării unei stări (spaima.)

Ideea misterului ce ne înconjoară și ne însoțește permanent ca realitate transfigurată, ca dat al scriitorului: „Doar undeva, pe asfalt, împrăștiate de pași nenumărați, nepăsători, doar câteva perle desfăcute dintr-un șirag.“

Lumea fascinantă a cuvintelor ca ființe ce au trăit sau vor trăi realitatea ce scapă chiar scriitorului talentat. Forma pe care o iau pentru o vreme este a păsărilor însoțitoare „...păsări ale mărilor, urmărind indolente, însoțitoare de călătorie, corabia ce alunecă peste abisurile amare“.

Citesc în transă, plutesc printre firele unor mici narațiuni din care se constituie substanța de carte. Dar ce carte este aceasta care te poartă în necunoscut, ireal, imaginar și mai ales în iluzie? Cărți și cuvinte, propoziții „în tipar arbitrar, ipoteză de profil desenat în spatele căreia nu mai rămâne nimic, poate iluzia că există.“

Mă ține aproape tot timpul realitatea sonoră pe care mi-am construit-o ca suport. Partita nr. 2 de J.S.Bach și reverberația

sunetului prelung în care deslușesc glasul inconfundabil al păsării numită convențional OBOIUL.

*Transcriu din **Odată, altădată** finalul: „În acest timp, dar în alt timp, scriitorul își așeza hârtiile pe masa lui mică, rotundă și joasă, de la restaurantul din Cartierul Latin unde, în fiecare zi, în fața unei cești cu interminabila café-creme înșira, rând după rând, povestea cărților care puteau să fie, sau au fost, ori, câteodată, vor putea fi.“*

Rămân suspendat. O intuiție cu totul aparte te implică într-un demers inexistent. Realitatea scriitorului este o sugestie, demersul său o mică pauză într-un timp indefinit. Cuvintele potrivite sunt ale autorului Artur Silvestri.

Construirea imaginii peisajelor este încă o particularitate, cartea atrage cititorul. Câteva tușe semnificative urmate de încadrarea unei stări care a determinat conturul: „era toamnă, o toamnă universală în a cărei enigmă stătea închisă însăși inconsistența vieții lui....Călca ușor, cu grijă, peste

frunzele uscate, de ieri și de alaltăieri, le asculta, făcând mici pauze, zgomotul straniu se întocmire ce se desface, apăsată de talpa piciorului care le strivise. Îl înfiorase fie și doar acest gând, un gând de ev târziu, ininteligibil, peste care se adânceau, fără să poată să le identifice, multe alte gânduri, amestecate și neclare. Oricât ar fi vrut să le orânduiască își dădu seama că nu va putea. (***Asfințit în toamna universală***)“ *Vom mai remarca o tehnică specială, aceea a rezonanței elementelor peisajului în definirea unei stări, dar și în sublinierea ideii ce obsedează prin personaj pe scriitorul însuși: amploarea relatării (toamnă universală), necunoscutul (enigma), inutilitatea (inconsistența vieții lui), în plan sonor (zgomotul straniu de întocmire care se desface), obsesia timpului (un gând de ev târziu).*

Tehnici ale scrisului, apariția și conservarea peste timp a ideilor, scrisul ca soluție salvatoare. Povestea scriitorului care observă cu uimire, „cum se naște imaginea veșnică despre toate acestea“ apăreau, ca într-un șir de oglinzi paralele, nesfârșite alte scene identice,

ecou și oglindire, răsfrângerea realității ipotetice față de o singură altă realitate, unică, palpabilă, sigură care să fi fost?

Mai descoperim și o permanentă stare dilematică asupra lucrurilor elementare ale firii, dar mai ales ale celor ce ne definesc sau ne răsfiră spațiul și timpul.

Am citit referințele critice asupra acestei cărți, dar nu am putut sta deoparte să citesc și să nu comentez cu bucurie o carte care mi-a plăcut și asupra căreia sigur voi mai reveni.

Voi reveni asupra acestei cărți în care deslușim și noi „gândirea filosofică a autorului“ care ne proiectează într-o lume de nedeslușirii, lume care este în fapt aceea pe care prof. Dr. Jean-François Samlong o denumește „un ailleurs de sens“.

Ion Drăgușanul

Un roman al androgenului

*Îi mulțumesc lui Artur Silvestri pentru onoarea pe care mi-a făcut-o, aceea de a fi printre primii cititori ai noii lui cărți. Din păcate, textul trimis anterior apariției cuprinde numai câteva episoade și se sfârșește cu următorul aliniat: „Și ea îl văzu atunci pe Rege, între curteni, distingându-l cu greu printre perucile pomădate și între costumele scumpe, de brocart. Este Ludovic al XVI-lea, nu-i așa?- întrebuse îngândurată. Da - zise el“. Este finalul prozei **Fugit nox**.*

Citind până aici, înțeleg mai multe lu-

cruri. Mai întâi că, datorită implicării noastre sociale (mă implic și pe mine, deși dimensiunile sunt, poate, altele), au să ne rămână multe cărți nescrise. Apoi observ aici o înțeleaptă împăcare. Deja autorul regăsește sfera, iar cele două jumătăți tânjinde, separate de Apollo, se regăsesc definitiv în singurul spațiu divin al omenirii, cel spiritual, într-un roman.

Deci într-o lume croită după mintea unui anumit creator (și fiecare lume imaginată de un om este înfinit mai bună decât cea reală). Regăsirea în sfericitate are, totuși, fisuri. În fond, se contopesc două lumi imaginate, lumea Ei și lumea Lui. Într-un anume fel, autorul reface Trinitatea inițială, conferindu-i Omului alte identități (Pământ, Cer, Tao - cum ar zice Lao Tse), omul obișnuit (cel care aleargă între naștere și naștere, dar nu conștientizează că ar trebui să urmeze Pilda Pământului, care urmează pilda Cerului, care urmează pilda lui Tao, care este Natura însăși) lipsind, deci neexistând. Și nici nu există.

Văd cum se sparg barierele tempora-

lității (fiecare personaj sparge coaja secolelor și există în fiecare prin poveste, deci prin Rostire) și cum Dumnezeu se umanizează. Citisem un poem al unei tinere din Fălticeni, care spunea cam așa: Doamne, ce păcat că nu poți admira un răsărit de soare sau o ploaie răcoroasă de vară! Prin ceea ce am citit, deja, Dumnezeu îmbracă trupul scriitorului și trăiește frumusețea inefabilă a timpului-netimp de la marginea mării.

Cred, după cum îmi vestesc primele semne, că Artur Silvestri a izbutit o altă carte ciudată (adică necesară doar inițiatorilor, dar care va plăcea și snobilor, lor plăcându-le tot ceea ce nu înțeleg).

Chiar dacă prozele sunt scurte, episodice, eu rămân la părerea că schițele din **Perpetuum mobile** alcătuiesc un roman. L-aș numi existențial, dar ar însemna să bagatelizez. **Există un personaj central** (ceva în genul lui Tao), **care încearcă să ordoneze cele care există** sau, la nevoie, să le recreeze. Personajul acesta, care le sintetizează pe toate, încearcă să corecteze partea ca să-și poată

afla armonia întregului. Desigur, personajul-creator nu izbutește (și nici nu încearcă) să se conștientizeze pe sine. Nu vrea să aibă conștiința întregului. Preferă detaliile, semnificațiile. Tocmai de asta dă viață, dă suflu. Inclusiv în cele religioase caută întrupări, cu speranța că va clătina existentul spre tărâmul sfânt al închipuirii sale. Identifică modele și încearcă să le impună. Glorifică modele, adeseori care nu merită atâta venerație, doar pentru a umple goluri. Nu vrea să admită că gloria e în sine, în arderi, în frământare.

Dacă personajul acela ar primi un nume, unul inexistent, schițele s-ar transforma într-un roman tulburător de modern (adică puternic înrădăcinat în metafizica Străbunilor, în „timpul primordial“, cum ar zice Eliade). În fond, Lao Tse, numind inefabilul Tao, a creat un personaj. O identitate difuză, dar un personaj. S-a sfiit să-l personifice pe Dumnezeu, să-l facă închipuibil, dar a stabilit reguli pentru lume. Confucius, însă, a procedat taman pe dos. L-a definit și conturat pe Dumnezeu, într-o

viziune asiatică, îndepărtându-l și de Tao, și înlocuind regula cu dogma. De fapt, de aici și vin înstrăinările, de la înlocuirea regulilor cu dogmele, regulile fiind dimensiuni ale libertății, iar dogmele – ale spaimelor.

Textul trimis m-a pus pe gânduri și încerc să mi-l explic. Dacă greșesc în ceea ce spun, am circumstanța că eu nu mai citesc cam de multișor cuvinte, ci idei. Iar începutul cărții acesteia e dolidora de idei. Depinde doar în ce măsură le voi recepta corect. În fond, nu sunt decât un aparat de radio, conectat la undele cosmicității și adesea bruiat de emisiile accidentale, întotdeauna mai puternice, adică mai apropiate.

Cuprins

Mariana Brăescu: Taina noastră

PERPETUUM MOBILE

Piese improvizate pentru violoncel și oboi

Un țărnam care nu se găsește

pe nici o hartă.....	9
Belle qui tient ma vie.....	19
Deux ex machina.....	27
Poco loco.....	31
Fugit nox.....	36
Călători în văzduh.....	41
Canon.....	45
Arătarea Zeului.....	49
Ucello.....	54
Ferry-boat.....	59
Semne pe nisip.....	65
Apocalipsa, după Antim.....	70
Selva oscura.....	77
Cuvinte din dicționar.....	83
Tim circular.....	88
Albastrul unei mări imaginare.....	93
Odată, altădată.....	97
Asfințit, în toamna universală.....	101
Și vor merge pe deasupra apelor.....	106
Mesagerul.....	112

Perpetuum mobile.....	116
Ceaslov.....	120
Muzică de jazz, în grădinile pustii.....	124
Schiță de pictură dodecafonică.....	128
Scriitoarea de semne.....	133
Steaua mărilor.....	146

EXEGEZE CRITICE

Cleopatra Lorințiu

<i>Bijuterii ascunse între ierburile memoriei.....</i>	153
--	-----

Ana Dobre

<i>Capacitatea de a gândi mistic.....</i>	195
---	-----

Eugen Dorcescu

<i>Enigma supune și dirijează totul.....</i>	210
--	-----

Prof. dr. Constantin Miu

<i>Intelectualul renascentist.....</i>	221
--	-----

Lucian Hetco

<i>Mistica aproape imperceptibilă.....</i>	228
--	-----

Nastasia Maniu

<i>Bijuterii poetico-muzicale-picturale.....</i>	230
--	-----

Constantin Stancu

<i>Scrib la marginea apelor mari.....</i>	233
---	-----

Prof. Aurel Anghel

<i>O carte care nu poate lipsi din veșnicie.....</i>	240
--	-----

Ion Drăgușanul

<i>Un roman al androginului.....</i>	249
--------------------------------------	-----

Artur Silvestri

(București, 19 martie 1953 –
Viena, 30 noiembrie 2008)

- Scriitor, istoric al civilizațiilor, promotor cultural, personalitate cu activități enciclopedice

- Studii filologice Universitatea București

- Specializări în arheologie în Italia și istoria culturii la Sorbona, Franța

- Doctor în literatură medievală la *Trinity Bible Research Center* - University of Madras, India

- Doctor h.c. la *Institut d'Estudis medievals de Catalunya* – Barcelona

- Din iulie 2004 *Docteur en sciences appliquées* la Université Francophone Internationale Bruxelles și *professeur-visiteur*, în materia *Gestiune imobiliară și expertiză patrimonială*, pentru U.E. și Africa

- I s-a atribuit *La Croix de Saint Antoine du Desert*, marea distincție a Bisericii Copto-Ortodoxe din Alexandria (Egipt)

- A fost ales *academico* la Centro Culturale Copto-Ortodosso din Veneția, Italia

- *Doctor of Dinity* la *St. Ephrem's Institute* din Puerto Rico

- Cronicar literar la revistele Luceafărul (1975-1989), Actualites Roumaines (1981-1984), Romanian News (1981-1984), are contacte strânse cu mari scriitori și artiști români din toată lumea, fiind în corespondență cu Mircea Eliade, G.Uscătescu, Nicolae Baciuc, Paul Lahovary, Luki Galaction, Leon Negruzzi, Ioan. I. Mirea, Ștefan Baciuc și alții.

- Inițiază proiectul *noii geografii literare* la revista Luceafărul, în vederea stimulării creației locale și regionale, respingând centralizarea culturală

- Creator de instituții și de organizații profesionale, a fost Președintele Uniunii Patronale Imobiliare din România

- Președinte și membru fondator al Asociației Române pentru Patrimoniu

- Fondator al Asociației Scriitorilor Creștini din România (2005)

- Președinte de onoare al Ligii Scriitorilor din România

- Activitate culturală impresionantă timp de peste trei decenii.

- Autorul a sute de cercetări de istorie literară română apărute în engleză, franceză, rusă, spaniolă și chineză.

- Autor a peste 200 studii pe teme de istorie literară română, peste 50 de cărți și 2500

de articole pe teme culturale

- Inițiator, alături de Mitropolitul Nestor Vornicescu, al dezbaterii privind epoca literară proto-română

- Studii originale și ediții legate de *epoca străromână*, cu concluzii însușite ulterior de numeroși alți comentatori

- Descoperitor al operei latine a scriitorului protoromân Martin de Bacara (sec. VI d.h) și al autorului bizantin Ioancu (sec XIV), despot al Dobrogei

- Creatorul unui vast program cultural on-line, care însumează peste 100 pagini web (dintre care 25 de publicații periodice cotidiene, săptămânale și lunare și 5 reviste literare în limbi străine)

- Autorul unor cărți de mare prestigiu cultural: *Modelul Omului Mare*, *Radiografia spiritului creol*, *Memoria ca un concert baroc* (vol. I-III), *Vremea seniorilor*, *Athanor* (vol I-II), *Semne și peceti*, *Arhetipul Călugărilor Sciți* (limba română, franceză, engleză, germană)

- Cărți de proză (*Apocalypsis cum figuris*, *Perpetuum mobile*), de eseistică în teme diverse, numeroase contribuții de filosofie socială

- Serii și colecții editoriale create și îngrijite de Artur Silvestri (*Mărturisiri de credință*)

literară vol I-II, *Cuvinte pentru urmași* vol I-II), ilustrează o operă polimorfă și inspirată

- Specializat, în ultimul deceniu, în analiză economică

- Considerat, după 1990, fondatorul activităților de consultanță imobiliară din România și un expert în analiza și prognoza de piață aplicată acestui domeniu

- A coordonat, în 1997, alcătuirea standardelor ocupaționale pentru profesiunile de agent, consultant și evaluator imobiliar în cadrul programului european CSOE, pentru standardizare

- Susținută și ingenioasă activitate în presa imobiliară, fiind, de asemenea, unul dintre inițiatorii ei reușiți

- A creat *Monitor imobiliar* (febr. 2007), singurul buletin cotidian on-line, în domeniu, din România.

- A elaborat, începând din 1991, un număr impresionant de analize și sinteze prietoare la domeniul imobiliar, fiind, la începutul acestui secol, cel mai prestigios autor de cărți cu tematică imobiliară: *Retrocedarea secolului*, *Scandalul Fondului religiosar bucovinean* (2003), *Deceniul straniu. Orașe variabile, sanctuare, mituri imobiliare* (2003), *România în anul 2010. O prognoză de piață*

imobiliară (2003), *Efectul Thales din Milet. Eseu despre manipulatorii de bani* (2004), *Megapolis valah. O sută de principii doctrinare* (2004), *Apologia hazardului* (2005), *Apogeul derutei* (2005), *Exerciții de exorcism social* (2006), *Sfârșitul iluziei. O prognoză imobiliară: România în primul an european* (2007), *România imobiliară. Neo-babelism, lux de Dâmbovița, desproprietărire* (2008), „*Loc*“ și „*Persoană*“. *Eseuri despre geografia tainică* (2008) sunt cărți despre care s-a spus că „dacă piața imobiliară nu ar fi existat, atunci ar fi trebuit inventată din cauza lor“.

● **Artur Silvestri** a fost, prin toată activitatea sa, un mare promotor de proiecte culturale și sociale, puternic impregnate de un caracter spiritualist și atașat tradiției. Ultimul său proiect literar cuprindea resuscitarea celebrelor publicații culturale *Columna lui Traian* (fondator Bogdan Petriceicu Hașdeu), *Arhiva Românească* (fondator Mihail Kogălniceanu), *L'Etoile du Danube* (fondator Mihail Kogălniceanu) și *Sinteze*. A relansat în format electronic publicațiile *Semănătorul* și *Neamul românesc*.

● A fondat și activat editurile: Carpathia Press, Intermundus și Kogaion.

Ediții anterioare

Perpetuum mobile, Piese improvizate pentru violoncel și oboi, Carpathia Press, 2005

Perpetuum mobile, Improvised pieces for cello and hautboy, Kogaion Editions, 2006

Perpetuum mobile, Pièces impromptues pour violoncelle et hautbois, Kogaion Editions, 2006

Notă asupra ediției din 2005

M-am gândit să reproduc pe coperta acestei cărți o pictură stranie, uimitor de tulburătoare, a lui Gerard Carta, artistul admirabil de azi, contemporan cu noi. Ea se numește „La Faiseuse du Temps”. Am ales-o cu sentimentul că este cea mai potrivită și am adăugat-o cu acordul prof. François Almaleh, faimos ezoterist, purtătorul de grijă pentru opera acestui pictor neobișnuit. Le mulțumesc aici, și pentru aceasta și pentru reproduce-rile care, uneori, însoțesc unele din prozele acestei cărți neobișnuite.

Artur Silvestri

www.artur-silvestri.com

**Adresele publicațiilor ARP înființate de
ARTUR SILVESTRI**

- **ANALIZE ȘI FAPTE – www.analize-si-fapte.com**
revistă de actualități – semnalează principalele articole din celelalte reviste, știri, evenimente
- **LUCEAFARUL ROMÂNESC – www.luceafarulromanesc.com**
revistă de literatură: proză, poezie, cronici
- **NEAMUL ROMÂNESC – www.neamul-romanesc.com**
revistă de opinie și dezbateri: dosarele istoriei contemporane
- **ECOUL – www.revista-ecoul.com**
revistă de creație: actualitate, proză, poezie
- **EPOCA – www.revista-epoca.com**
revistă de știri și opinii alternative despre actualitate
- **MONITOR CULTURAL – www.monitor-cultural.com**
revistă de opinii, critici, articole inedite, dezbateri literare
- **TÂNĂRUL SCRITOR – www.tanarulscriitor.com**
revistă de literatură pentru tinerii scriitori: proză, poezie
- **O CARTE PE ZI – www.o-carte-pe-zi.com**
cronici, recenzii, comentarii la cărți
- **CĂRTICICA ROMÂNEASCĂ PENTRU COPII:
www.carticicaromaneascadecopii.com**
- **SEMĂNĂTORUL - EDITURA ON LINE - www.editura-online.ro**
- **SEMĂNĂTORUL - www.semanatorul.ro**

BIBLIOTECILE ARP – ON LINE

- **Biblioteca on-line – CĂRȚILE LUI ARTUR SILVESTRI
www.cartileluiartursilvestri.com**
- **Biblioteca on-line – cărți editate de ARP
www.biblioteca-online.ro**
- **Biblioteca gratuită on-line – cărți primite de la autori –
www.bibliotecagratiuitaonline.com**

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbului literar ce se virează conform legii.

Adrese internet:

- mariana.braescu.silvestri@gmail.com, materiale pentru publicare, referitoare la Artur Silvestri
- publicatiile.arp@gmail.com, alte materiale pentru publicare, în revistele ARP

COMENZI ȘI DONAȚII

Persoană de contact **Maria ANGHEL**
telefon 021.317.01.10
telefon/fax: 021.317.01.14
mobil: 0744.380.643
e-mail: anghel.maria@gmail.com

Adresă poștală:

Asociația Română pentru Patrimoniu,
str. Cântărețul Macarie nr.6, sect.1, București, cod poștal 010648, București

Coperta: Mugur KREISS

Pictura „La Faiseuse du Temps“ aparține lui Gerard Carta

DTP: Corina REZAI

Apărut 2009
BUCUREȘTI - ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI“ S.A.

